Poštnina plačana v gotovini.

Leto XXI., št. 112. Ljubljana, četrtek 16. maja 1940 Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5 — Telefon štev. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 3392
Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7. — Telefon 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2. Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno 25 din. Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor, Grajski trg štev. 7, telefon št. 2455; Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon štev. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Vojno letalstvo

Že v vojni na Poljskem je igralo letalstvo izredno veliko vlogo. K hitremu uspehu Nemcev je brez dvoma mnogo pripomoglo dejstvo, da so bili Nemci v zraku neprimerno močnejši od Poljakov. Strli so poljski zračni odpor že v prvih dneh in potem res »suvereno obvladovali nebo,« kakor so takrat sami ugotavljali. V taboru zapadnih zaveznikov pa so ta pojav tolmačili predvsem kot posledico presenečenja, zaradi katerega se je Nemcem posrečilo že takoj pri prvem navalu uničiti večino poljskega letalstva. Do kakšnih spoznanj in ugotovitev so že takrat prišli francoski in angleški vojaški krogi, seveda še ni znano, vsekakor pa se zapadna javnost še ni zavedala izredne vloge, ki gre letalstvu v sedanji vojni.

Zaradi tega nepoznavanja pomena letalstva je britanska in francoska javnost sprva tudi s tako velikim optimizmom gledala na razvoj vojnih akcij na Norveškem. Premotrivala jih je predvsem z gledišča, da bo za njih razplet merodajna premoč na morju. Velike izgube nemške mornarice v prvih dneh skandinavske ekspedicije so zapadno javnost v tem optimizmu še utrdile. Le redki so bili glasovi, ki so že od začetka opozarjali na vlogo vojnega letalstva.

Res je nemška aviacija posegla v akcijo mnogo bolj učinkovito kakor so v Franciji in Angliji, vsaj v širokih krogih, pričakovali in računali. Predvsem so nemška letala mogla kontrolirati morje med Dansko in Norveško v toliki meri, da so lahko britanskim podmornicam onemogočala resno oviranje nemških ladijskih prevozov. Pripomogla so tudi, da so lahko nemške pomorske sile kmalu očistile morje med Dansko in Norveško angleških min. Že to dejstvo samo je bilo za potek skandinavske vojne izredno važno, pridružile pa so se mu še neprestani nemški zračni transporti moštva in vojnega materiala, ki so nemškemu vojnemu vodstvu omogočili, da je vzdržalo tudi one zasedbe, ki so bile prvotno osamljene. Vse to je v zvezi z drugimi, za zaveznike neugodnimi okoliščinami povzročilo, da se niso mogli pravočasno zasidrati na Norveškem. Ko se je potem pokazala potreba, da pošljejo svojo mornarico in del svojih ekspedicijskih čet v druga področja, jim zato ni preostajalo drugega, kakor da so izpraznili srednjo in južno Norveško ter ostali le še v okolici Narvika.

Nemško nadmoč v letalskih akcijah na Norveškem so v angleških vladnih in vojaških krogih tolmačili s tem, da so se borbe vrstile v bližini nemških oporišč in v lahko preglednih obrežnih morjih, kjer so bile razdalje za Nemce mnogo manjše in s tem ugodnejše kakor za Angleže. Opozarjali so v dokaz za to svojo trditev na razmeroma majhno učinkovitost nemških letalskih napadov na velikobritansko otočje, ki so jo pripisovali dejstvu, da je razmerje razdalj od oporišč v tem primeru ravno obratno, kakor je bilo ono na Norveškem. Naglašali so, da so nemške podmornice angleški vojni in trgovinski mornarici vedno manj opasen nasprotnik in da število torpediranih britanskih ladij stalno pada. K temu so pridajali še dejstvo, da se je tudi nevarnost min, magnetnih in navadnih, pritrjenih in nepritrjenih, v morjih okrog Anglije zelo zmanjšala in da napadi nemških bombnikov na britanske vojne ladje, dokler se izvajajo v morju okrog otočja, torej daleč od nemških oporišč, niso tako učinkoviti kakor so mnogi računali v začetku vojne. Borba letala zoper vojno ladjo je tem bolj nevarna, čim bližje je mesto spopada letalski matični postojanki.

Izkušnjam na Poljskem in Norveškem se pridružujejo sedaj še izkušnje na novem zapadnem bojišču, na Nizozemskem in v Belgiji. Dan za dnevom govore poročila obeh taborov o izredni vlogi, ki jo igra letalstvo pri vseh načinih vojnih operacij, zlasti pa pri podpiranju lastne kopne vojske ob spopadih in pri povzročanju nereda v sovražnikovem zaledju. Zdi se, da so tudi v teh orjaških borbah nemške letalske akcije bolj učinkovite od zavezniških, čeprav tudi te sedaj nastopajo s tako silo kakor še nikdar v sedanji vojni. Kako so ali bodo izkušnje najnovejših bojev vplivale na gori orisane presoje zavezniških in deloma tudi nevtralnih vojaških strokovnjakov, se še ne da reči. Razdalje od matičnih oporišč so sedaj na obeh straneh prilično enake, metode podrobnega zaposljevanja letalskih sil pa še niso jasne in morda niti ne ustaljene.

Vojevanje v zraku, nove oblike pomorske vojne, zlasti učinkovitosti spopada med avionom in vojnimi ladjami, učinkovitosti borbe aviona proti minam in podmornicam, vse to so največja sprememba v tehniki modernega vojevanja. Nauki teh sprememb se bodo nedvomno močno upoštevali pri ocenjevanju pogojev za nadaljnje razširjenje vojne. Razdalje med posameznimi mornariškimi in letalskimi oporišči, razdalje med nasprotniškimi otoki, polotoki in obalami igrajo zaradi razvoja zračne vojne neprimerno pomembnejšo vlogo, kakor so jo igrale doslej. Letalstvo je postalo v moderni vojni najmanj enako važen činitelj kakor sta kopna vojska in mornarica.

Vedno bolj aktualna možnost, da se vojna vihra razširi tudi na Sredozemlje, odpira v zvezi z letalstvom še nov problem, vojno v puščavah. Pustinjski in puščavski predeli so veljali doslej kot mrtvi, skoro povsem nepristopni za moderne načine vojevanja. Verjetno je, da je močno spremembo prineslo že motoriziranje vojsk samo po sebi, za močno vojno aviacijo pa so puščavski predeli še lažje zmogljivi in proti njej zelo slabo zaščiteni.

Iz vseh teh razlogov je razumljivo, zakaj si Angleži in Francozi tako mrzlično prizadevajo, da bi si priborili nadmoč v zraku, in zakaj posvečajo svojo glavno skrb okrepitvi letalstva.

Več sporednih hudih bitk

Nova strategija sedanje vojne — Pri Sedanu so Nemci vdrli 8 km v francoski utrdbeni pas — Ogorčene borbe ob Meussi — Dva pasova najhujših spopadov

London, 15. maja. s. (Reuter) Čeravno si je težko na podlagi uradnih poročil ustvariti jasno sliko o položaju na fronti od nizozemske meje preko Belgije do južne luksemburške meje, slikajo zanesljive francoske in angleške vojaške informacije položaj danes opoldne takole:

Holandska provinca Zeeland je še v zavezniških rokah. S tem obvladujejo zavezniki izliva reke Schelde in Meusse.

Anvers je sedaj **glavno oporišče levega krila angleške ekspedicijske vojske.** Dalje proti jugozapadu stoje zavezniške vojske **južno in vzhodno od Bruslja** in krijejo belgijsko prestolnico proti nemškemu prodiranju od Namurja. V tej smeri je podvzel sovražnik včeraj pri Gembloux močan napad s tanki, ki ga omenja današnje francosko vojno poročilo. Ta napad je bil odbit.

Dalje južno teče fronta nekako od **Namura ob Meussi preko Dinanta do Sedana.** Nemci si močno prizadevajo, da bi med Namurom in Dinantom prekoračili Meusso. Na dveh ali treh mestih je nemška vojska res prodrla preko reke in si ustvarila oporišča za nadaljnje prehode. Francoska vojska izvaja na te nemške postojanke protinapade.

Posebno hudi pa so **boji dalje proti jugu med Dinantom in Sedanom.** Zlasti pri Sedanu izgleda, da so Nemci poslali v boj svoje elitne čete, ki jim je uspelo **izsiliti prehod preko Meusse v širini 6 km.** V francoskih vojaških krogih pravijo, da utrdbe pri Sedanu še ne spadajo v sistem utrdb prave Maginotove linije. Dejansko imajo tu Francozi globok pas utrdbenega sistema. **Nemcem se je posrečilo vdreti v ta sistem, niso pa prodrli skozi njega. Francoska vojska je izvedla takoj protinapad, ki je konsolidiral francoske pozicije, ni pa mu uspelo, da bi vrgel Nemce zopet preko reke. Nemci so vdrli v utrdbeni pas nekako 8 km globoko.** Borba še traja.

V bojih močno sodeluje angleško in francosko letalstvo, zlasti bombniki, ki napadajo ceste, železnice in pontonske mostove, ki jih grade Nemci preko Meusse. Letalstvo je prizadelo sovražniku velike izgube.

Nemško situacijsko poročilo

Berlin, 15. maja. AA. (DNB) Z vojaške strani prikazujejo položaj na bojišču takole:

Za pravilno razumevanje operacij na bojišču je treba predvsem upoštevati, da bi bila **velika napaka, če bi se smatralo, da se bodo dogodki prihodnjih dni razvijali podobno kot leta 1914.** Mehanizacija vojske, predvsem pa sodobno letalstvo, sta povzročila take spremembe, da so sedaj taktične in strategične potrebe popolnoma drugačne. Nemška oborožena sila in njena poveljništva so si poleg tega pridobile velike praktične izkušnje na zapadu ter že preje pri vojnih operacij na Poljskem in v Skandinaviji. Že te operacije so pokazale, da se **namesto jasno določenih bojišč pojavljajo sedaj številni ofenzivni klini, kar dovoljuje, četam veliko večjo svobodo gibanja. S takimi pojavi je treba računati tudi v nadaljnem poteku borb na zapadu.**

Nemške operacije se razvijajo točno po predvidenem načrtu. Najmočnejše udarce je zadalo sovražniku nemško letalstvo. Samo 13. maja je bilo uničenih 150 sovražnih letal. Letalske kolone so z velikim uspehom razbijale koncentracijo sovražnih čet, skladišča streliva in prometne ustanove. Predvsem je napadalo nemško letalstvo letališča ter tam uničilo veliko število letal. Lahko se reče, da je nemško letalstvo, v kolikor je bilo mogoče zbrati podatke, uničilo v štirih dneh borbe okoli 1200 sovražnih letal. Odpor sovražnika v zraku je bil neznaten.

Zelo uspešno se je udejstvovala tudi »peta kolona«. Že v ponedeljek je bilo mogoče doseči zvezo med nemškimi četami, ki so prodirale skozi Nizozemsko in nemškimi četami, spuščenimi s padali v pokrajini Rotterdam. Najpomembnejši nemški predor je bil izvršen z juga, pri čemur so ozko sodelovale kopne čete in letalstvo.

Položaji sovražnika **na Albertovem kanalu pri Hasseltu so prebiti,** pri čemer so odločilno vlogo igrale poleg pionirjev in topništva oklopne in zračne enote. Rezultat teh borb je v tem, da se lahko **pozicije ob Albertovem prekopu že lahko smatrajo za obvladane.** Opazovalci poročajo, da se Belgijci hitro umikajo z Albertovega prekopa in da jih nemške čete preganjajo, tako da so **se pojavile že pri močnih utrdbah v srednji Belgiji, ki se vlečejo od Lierja, jugovzhodno od Anversa, čez Louvain in Namur do Meusse. Naloga te črte je ščititi prestolnico.** Tu so zbrane angleško-francoske čete, ki prihajajo Belgiji na pomoč.

V včerajšnjem uradnem sporočilu vrhovnega poveljništva je bilo že objavljeno, da je **mesto Liege v nemških rokah.** S strategičnega stališča je treba naglasiti, da je v roku treh dni padla Nemcem v roke ena najmočnejših trdnjav, utrjena s širokimi oklopnimi stolpi, jamami in prekopi.

Naše čete so prispele na Meusso med Namurjem in Givetom na belgijsko-francoski meji Južno krilo te udarne kolone je prodrlo v Francijo ter se je **na več krajih nemškim četam že posrečilo priti čez Meusso. Ta reka predstavlja prirodno nadaljevanje francoske Maginotove črte.**

Francosko situacijsko poročilo

Pariz, 15. maja. AA. (Havas). **Najhujše borbe se bijejo v srednji Belgiji, med tem ko vlada severno od Anversa in jugovzhodno od Mozele pa do Rena še relativen mir.** Po drugi strani pa je treba v samem središču razlikovati dva pasova in sicer oblast vzhodno od Bruslja, ki se vleče vse do Namura in drgo črto od Meusse in Namura pa do pritoka reke Sier v Meusso nekoliko stran od Sedana.

V prvem pasu izkoriščajo francoske in britanske sile hude borbe predhodnic z nemškimi silami, ki prihajajo iz Maastrichta. Francoske motorizirane enote se solidno razvrščajo na vsej črti v postojankah. **Nemške predhodnice so prišle dosedaj v stik s to črto v Gembloux, 15 km severozapadno od Namura, in sicer na cesti Bruselj—Namur.** Nemški napad je bil sicer močan, vendar pa v njem ni sodelovalo mnogo sil. **Pač pa so Nemci vrgli proti črti številne tanke. Napad je bil odbit s težkimi izgubami zlasti kar se tiče oklopnih gibljivih trdnjav.**

Medtem ko se v teh krajih severne Belgije borba še ni v celoti začela, pa **borba ob Meussi od Namura pa do Sedana že dva dni naravnost besni. Predpreteklo noč so prišli Nemci na desno obalo reke Meusse, ki v tem delu teče v vijugah skozi Ardenski masiv in tvori globok jez, ob obalah pa je gozd.**

Včeraj so Nemci na mnogih točkah poskušali priti čez reko s pomočjo čolnov. Poskus je popolnoma propadel na večini točk, pač pa se je posrečilo na nekaterih drugih točkah. Nemško prodiranje, ki ima namen dobiti prehod čez reko Meusse, se vrši na dveh skrajnih točkah linije in sicer pri Namuru z ene strani in pri Sedanu z druge strani. Severno od Dinanta se je Nemcem posrečilo priti na levo stran reke na dveh točkah, kjer se jim je tudi posrečilo do gotove meje vkopati se. **Nemci krčevito drže svoje postojanke, navzlic silovitim francoskim protinapadom.**

Pri Sedanu se sedaj razvija velika borba, ki popolnoma sliči bitki v okviru ostalih borb. **Nemške sile, ki tvorijo levo krilo nemškega napadalnega dispozitiva, imajo najbolše čete nemške vojske.** Te čete so prišle skozi Luksemburg in Ardene. Znano je, da se Sedan nahaja na dnu neke vrste sklede na levi strani hribovite črte. Z vrhov teh bregov je leta 1870. pruska vojska prisilila h kapitulaciji vojsko Napoleona III. Danes pa se Nemci nahajajo na dnu te sklede, francosko topništvo pa gospodari z vrhov. **S hudimi napadi se je včeraj Nemcem posrečilo priti na levo obalo za kakih 6 do 7 km južno od Sedana.**

Kapitulacija nizozemske suhozemne vojske

Vrhovni poveljnik Winkelmann je pozval svoje čete, naj položijo orožje — Rotterdam je skoro ves porušen

Pariz, 15. maja. br. **Ponoči so prišle prve nemške vesti, da je nizozemski vrhovni poveljnik general Winkelmann naročil svojim četam, naj ustavijo nadaljnji odpor in položijo orožje. Kmalu so bile te vesti potrjene. Čeprav je bilo že vsem jasno, da Nizozemci ne bodo mogli več dolgo vzdržati silnega nemškega navala, je vendar potrdilo vesti o že odrejeni kapitulaciji naredilo globok vtisk. Pristavlja pa se, da ostane Nizozemska še dalje v vojnem stanju z Nemčijo.**

London, 15. maja. s. (Reuter) K povelju vrhovnega poveljnika nizozemske vojske generala Winkelmanna, naj vojska položi orožje, pripominjajo v merodajnih nizozemskih krogih naslednje:

Preden je general Winkelmann izdal povelje, mu je bilo z nemške strani zagroženo, da bo mesto Utrecht v primeru nadaljnjega odpora bombardirano. Ker je bilo generalu Winkelmanu znano, kaj se je zgodilo z Rotterdamom, se je odločil za predajo.

Očividci, ki so prišli iz Rotterdama, pravijo, da je to veliko mesto s 600.000 prebivalci sedaj dejansko v razvalinah. Potem ko so Nemci imeli Rotterdam v ponedeljek nekaj časa v oblasti, so ga nizozemske čete včeraj zjutraj zopet zavzele. Nato pa ga je pričelo nemško topništvo tako obstreljevati, da se je prebivalstvo iz mesta popolnoma izselilo.

Nizozemska vojska je bila včeraj pred predajo v položaju, ki je bil s strateškega stališča nevzdržen. Glavna armada bi bila izpostavljena napadu v hrbet. **Dejansko je ves nizozemski poplavni obrambni sistem od Zuiderskega jezera do Meusse in Rena ostal v vseh bojih nedotaknjen, toda Nemcem se je posrečilo prodreti z juga in to je položaj nizozemske vojske naredilo nevzdržen.**

Ob začetku sovražnosti je štela nizozemska vojska 400.000 mož, ki so bili vsi v položajih na nemški meji. **Precejšen del teh čet pa je bilo treba pozneje umakniti v notranjost, da so posegle v boje s padalci.** Prvotno je računalo nizozemsko vojaško poveljstvo, da bo to nevarnost lahko obvladala policija sama. To pa se je izkazalo za nemogoče in tako je morala v veliki meri priti na pomoč vojska. **Nemci so spustili na Nizozemskem gotovo več tisoč padalcev. Ponekod je istočasno nastopilo skupaj takoj po 100 padalcev, ki so bili vsi izvrstno oboroženi.** V notranjosti so jim pomagali mnogi izdajalci. Vsi nemški padalci so imeli pri sebi naslove ljudi na Nizozemskem, na katere naj bi se obrnili. Tudi važni železniški most pri Moerdijku se je posrečilo Nemcem zavzeti predvsem zaradi izdaje.

Nemci v Haagu

Hilversum, 15. maja. AA. (Reuter). **Tukajšnja radijska postaja sporoča, da so Nemci prišli v Haag davi ob 5.30.** Nemške motorizirane enote so zjutraj ob petih prišle do predmestja. Ljudje so se ob petih zjutraj zbudili zaradi ropota nemških letal, ki so nad mestom letela zelo nizko. **Pol ure kasneje so nemške čete zasedle** vse velike zgradbe v mestu. Višji nemški oficirji so obiskali nemškega poslanika v Haagu.

Podpis protokola o kapitulaciji

Berlin, 15. maja. br. **Vrhovno poveljstvo nemške vojske je danes popoldne objavilo, da sta danes ob 11. poveljnik nemške vojske na Nizozemskem in vrhovni poveljnik nizozemske vojske in mornarice podpisala protokol o kapitulaciji nizozemske vojske.**

London, 15. maja. AA. (Havas). Nizozemsko poslaništvo je izdalo poročilo, v katerem pravi, da je vrhovni poveljnik nizozemskih čet **general Winkelmann ukinil sovražnosti samo na kopnem. Njegovo povelje se ne nanaša na pomorske enote, ki nadaljujejo borbo.**

Predaja Amsterdama

Haag, 15. maja. AA. (Reuter) Nizozemska radijska postaja Hilversum je objavila tole nujno poročilo nemškega generalnega poveljnika čet na Nizozemskem nemškemu zunanjemu ministrstvu v Berlinu:

»Poveljnik mesta in amsterdamski župan sta me obvestila, **da nemške čete o priliki vkorakanja v Amsterdam ne bodo naletele na noben odpor. Podvzeti so vsi ukrepi, da se bo vkorakanje nemških čet v Amsterdam izvršilo brez težav. Prebivalstvo bo ostalo mirno.«**

Winkelmannov govor po radiu

Rotterdam, 15. maja. AA. (DNB). Vrhovni poveljnik nizozemskih obrambnih sil Winkelmann je preteklo noč govoril po radiu. **V svojem govoru je podal razloge, zaradi katerih je sklenil pozvati vojsko, naj položi orožje.** Poudaril je, da je vojska položila orožje, ker drugače ni bilo mogoče storiti. Vsi so bili trdno odločeni braniti domovino do konca, toda iz poročil vojske in mornarice se je jasno videlo, da so do torka storili vse, kar jim je bilo mogoče. Tudi največja hrabrost ni bila dorasla močnim tehničnim pomožnim sredstvom, ki jih je imel sovražnik. **Nizozemske letalske sile so se tako zmanjšale, da več niso mogle pomagati četam in so bile zato čete izpostavljene bombardiranju od strani nemškega letalstva.** Na koncu je izrazil prepričanje, na njegov sklep ni bil samo upravičen, temveč da je bila tudi njegova dolžnost razglasiti prekinitev borb.

Ogromne izgube nizozemske vojske

Pariz, 15. maja. s. (Reuter). Nizozemski zunanji minister van Kleffens je izjavil danes, da je padlo v bojih na Nizozemskem izmed 400.000 mož nizozemske vojske ena četrtina, to je 100.000 mož. Nekaj polkov, zlasti grenadirskih, je izgubilo po 80 odstotkov moštva.

Van Kleffens je dalje izjavil, da so izgubili Holandci v petih dneh vojne 50 svojih letal. Nemci so v istem času nad Holandsko izgubili 150 letal. Van Kleffens je dejal dalje: »Moram poudariti, da niti holandska vlada niti naša država nista kapitulirali. Naša država je še nadalje v vojni z Nemčijo. V naši oblasti so še naše kolonialne posesti tako v Zapadni kakor v Vzhodni Indiji. Borili se bomo do končne zmage.«

Nizozemska mornarica se je pridružila angleški

London, 15. maja. s. (Reuter). Nizozemska vlada uradno javlja, da se je del nizozemske vojske umaknil v Belgijo, kjer bo nizozemska vojska na novo organizirana.

Nizozemska vojna mornarica že sodeluje z zavezniško mornarico. Večina nizozemskih vojnih ladij se je že pred izbruhom vojne nahajala v Vzhodni in Zapadni Indiji. Izmed onih vojnih ladij, ki so bile na Nizozemskem, jih je večina odplula in so sedaj v Severnem morju ali pa v angleških vojnih lukah.

Šanghaj, 15. maja. AA. (Reuter). Nizozemska vlada je ukazala nizozemski mornarici, ki se mudi na Daljnem vzhodu, naj odpluje v zavezniške luke.

Nizozemsko letalstvo uničeno

London, 15. maja. z. Kakor se sedaj doznava, je bilo zadnja dva dni, ko so razbesnele silne borbe, nizozemsko letalstvo popolnoma uničeno. V kolikor je tu pa tam ostalo še kako letalo, so ga nizozemski piloti zažgali, več letal pa je pobegnilo v Belgijo, nekaj pa tudi v Anglijo.

Amsterdamski radio v nemški upravi

New York, 15. maja. s. (Ass. Press.) Ob 16. je začel radio v Amsterdamu oddajati nemška uradna poročila.

Zmešnjava po radiu

London, 15. maja. z. »Exchange Telegraph« poroča, da dajejo podrobnejša poročila o zadnjih dogodkih na Nizozemskem tragično sliko. Zadnja dva dni so se širile po vsej Nizozemski tako gorostasne vesti, da nihče ni več vedel, komu naj verjame. Zavladala je silna živčna napetost zaradi tega, ker so Nemci na valovnih dolžinah nizozemskih postaj v nizozemskem jeziku razširjali razna nasprotujoča si povelja in navodila, objavljali razne pozive in grožnje, tako da je tudi v vojski nastala popolna desorganizacija. Oficirji so se bali, da bodo zahrbtno ustreljeni, vojaki so dolžili oficirje izdajstva in podobno. Povelja so si neprestano nasprotovala, tako da so mostovi, ceste, železnice in drugi objekti, ki bi jih bilo moralo vojaštvo pognati v zrak, ostali nedotaknjeni, ker so Nemci širili nasprotna povelja. Spričo tega je nizozemski vrhovni poveljnik prišel v tak položaj, da sploh ni imel več oblasti nad vojsko in mu ni preostalo nič drugega, kakor da kapitulira.

★

Položaj kolonij

London, 15. maja. AA (Reuter) Diplomatski urednik agencije Reuter piše spričo zadnjih dogodkov sledeče: Prva naloga holandske vlade v Londonu je v tem, da uredi vprašanje vodstva svojih velikih kolonialnih posestev. Po poročilih se zdi, da je večina holandske mornarice zbrana v vodah Vzhodne Indije, kjer so bili izdani vsi varnostni ukrepi. Nastopa možnost, da bi Nemci postavili svoje zahteve glede holadske Vzhodne Indije. Toda vlada je prepričana, da danes Nemci takih zahtev ne morejo postaviti. Britanska mornarica v Singapooru, ter francoska v Indiji ste pripravljeni da skupaj nastopijo proti četrti sili, ki bi izzvala vojno v Južnem Tihem oceanu. Mornarica Združenih držav se zadržuje okrog Havajskih otokov in je zaradi tega verjetno, da je ta mornarica pripravljena na vsako morebitnost, do katere bi lahko prišlo v Tihem oceanu. Tako združene države kakor Japonska so se izrazile za ohranitev statusa quo v Holandski Indiji.

Nizozemske kolonije in Japonska

Tokio, 15. maja. AA. (Havas). **Predstavnik japonske vlade je izjavil, da smatra Japonska nizozemsko vlado, četudi se nahaja v Londonu, še naprej za pristojno za upravljanje nizozemskih kolonij. Zaradi tega japonska vlada upa, da se ne bo ničesar spremenilo glede stanja v Nizozemski Indiji.**

Tokio, 15. maja. AA. (DNB). »Niči Niči« piše, da se japonski merodajni krogi zelo zanimajo za vprašanje Nizozemske Indije. List izve, da se je vršila konferenca ministrov, na kateri je bil sprejet sklep, da ohrani Japonska rezervirano stališče in da ostane še naprej opazovalec ter se ne vmeša v dogodke. List pravi, da je popolnoma naravno, da japonska vlada in politični krogi z velikim zanimanjem spremljajo razvoj dogodkov posebno zato, ker bi znali imeti odmev v Vzhodni Aziji. Vprašanje nizozemsko-japonskih odnošajev, ki je istočasno vprašanje Nizozemske Indije, predstavlja glavni predmet pozornosti japonske javnosti. »Niči Niči« smatra, da se bodo dogodki zelo hitro razvili tako, da se lahko pričakuje poslabšanje odnošajev z ozirom na položaj Nizozemske Indije.

Zemljevid je danes na 5. str.

Uradna vojna poročila

ugotavljajo neprestane nove spopade

Berlin, 15. maja. br. (DNB) Danes popoldne je nemško vrhovno poveljstvo objavilo naslednje vojno poročilo:

Trdnjava Holland je spričo brezizgledne borbe proti nadmočnim napadom nemških čet na kopnem in v zraku kapitulirala. **V Belgiji so naše divizije, ki slede trdno za umikajočim se sovražnikom, dosegle postojanke ob Dyleu. Med Namurjem in Givetom smo v široki fronti izsilili prehod preko Meusse. Na zapadni obali reke z oklopnimi oddelki izvršeni protinapad Francozov je bil odbit.** Nemška bojna letala in rušilne skupine so posegle v to borbo ter so uničili veliko število sovražnih oklopnih avtomobilov in tankov.

Pri prehodu preko Meusse v področju Sedana je v tesnem sodelovanju z letalskimi silami francoska obrambna črta, tako zvana Maginotova linija v svojem podaljšku proti severozapadu prebita. Tudi tu so se izjalovili francoski protinapadi s težkimi izgubami za sovražnika.

Pariz, 15. maja. s. (Reuter). Nocojšnje francosko vojno poročilo pravi: **Sovražnik je podvzel na več točkah močne napade s tanki na angleške, francoske in belgijske postojanke od Anversa do točke severozapadno od Namura.** Vsi napadi bo bili odbiti.

Južno od Namura med Mezierom in Namurom je sovražnik na več točkah prekoračil reko Meusso. Borba se nadaljuje.

Pri Sedanu, kjer je sovražnik včeraj napredoval, je naša vojska izvedla protinapade s tanki in podprta od bombnih letal.

Letala v bojih pri Sedanu

London, 15. maja. s. (Reuter). Angleško letalsko ministrstvo javlja nocoj podrobnosti o udejstvovanju zavezniškega letalstva v bojih pri Sedanu. Pri francoskem protinapadu, ki je bil včeraj v tem sektorju izveden, je sodelovalo 150 angleških in francoskih bombnikov. Razrušenih je bilo več pontonskih mostov na Meusi. Ko je tekom nemške ofenzive postal položaj za zavezniško vojsko slabši, so letala izvedla napad večjega stila na prehode preko Meuse. Napad je otvorila skupina francoskih letal, ki so jim v še večjem številu sledila angleška. Nato je sledil protinapad francoske vojske.

Tudi na drugih odsekih fronte so letala včeraj napadla sovražnika in mu povzročila velike izgube. Tekom noči so zavezniška letala bombardirala prometne zveze v Nemčiji.

★

Proglas belgijske vlade

London, 15. maja. AA. (Reuter). Bruseljski radio je objavil, da niti belgijska vlada, niti diplomatski predstavniki zaveznikov, niso zapustili belgijske prestolnice. Istočasno pa poroča radio sledeči proglas belgijske vlade na narod:

»Umik naših severnih sosedov ne sme vzeti poguma belgijskemu narodu. S podporo fancoskih in britanskih čet se naša vojska hrabro upira napadu sovražnika. Belgija ne more biti premagana. Po težkih dneh, v katerih živimo, bo spet triumfirala pravica.«

Ameriški poslaništvi ostaneta v Bruslju in Haagu

Washington, 15 maja. AA (Reuter). Vlada Zedinjenih držav je izjavila, da je sprejela predlog, da zastopa interese Belgije in Luksemburga v Nemčiji. Ameriško veleposlaništvo ostane še naprej v Bruslju in to tudi v primeru, da bi vkorakale v Bruselj nemške čete V tem primeru bo ameriško veleposlaništvo zastopalo interesov državljanov Francije, Anglije in ostalih zavezniških držav v zasedenih pokrajinah. Poročilo pravi, da je bil podoben sklep sprejet glede ameriškega poslaništva v Haagu.

Angleški ujetniki

Berlin, 15. maja. AA. (DNB). Z merodajne vojaške strani poročajo, da je bilo ujetih 80 Angležev pri nemškem napadu zahodno od Merziga.

Velike izgube letal

Poročila obeh taborov o izgubah si slej ko prej nasprotujejo, strinjajo pa se glede izredne vloge letalstva

Berlin, 15. maja. br. (DNB). Težišče nemških letalskih operacij je bilo včeraj **v napadu na sovražne zveze v zaledju, na dovozne ceste in kolodvore, na katerih se izkrcavajo čete.** Sovražnikovi poskusi, da bi z močnimi letalskimi silami ovíral nemške operacije, so bili s težkimi izgubami za sovražnika zavrnjeni, ne da bi bila pri tem bistveno ovirana naša akcija v zraku. Samo na enem mestu je bilo sestreljenih nad 70 angleških in francoskih bojnih in lovskih letal. **Celotne izgube sovražnika so znašale včeraj nad 200 letal.** Od tega je bilo zbitih v zračnih bitkah okrog 170, 17 jih je sestrelilo protiletalsko topništvo, ostala pa so bila uničena na tleh. 35 lastnih letal pogrešamo.

Oboroženi izvidniški poleti pred nizozemsko obalo so dosegli velike uspehe. Kakor je bilo objavljeno že po posebnih poročilih, sta bili dve križarki in en rušilec z bombami potopljeni, ena križarka po bombah močno poškodovana, ena trgovska ladja z 29.000 tonami in 4 transportne ladje uničene.

Obrambna borba pri Narviku se nadaljuje.

London, 15. maja. s. (Reuter) Letalsko ministrstvo je izdalo popoldne komunike, ki poroča o udejstvovanju angleškega letalstva v včerajšnjih borbah pri Sedanu. Komunike pravi, da so se v veliki bitki, ki se razvija pri Sedanu in ob prehodih preko Meusse uspešno udejstvovala angleška bombna in lovska letala, ki so tesno sodelovala s francosko vojsko. **Ponovno so letala v teku bojev v nizkih poletih napadla z bombami in strojnicami sovražne čete in tanke ter dosegla velike uspehe.** Dva mostova in dva pontonska mostova so bili porušeni. **Najmanj 50 sovražnih letal je bilo sestreljenih od protiletalskih topov in angleških lovskih letal.** Podrobnih poročil piloti še niso dostavili. Težke izgube so neizogibno zvezane s takimi napadi na objekte, ki so močno zaščiteni od protiletalskih topov in sovražnih lovskih letal. **Angleške izgube so znašale včeraj tukaj 35 letal.** Nekaj posadk izgubljenih letal pa se je rešilo s padali in so se vrnile v svoja oporišča.

Nova vrsta nemških letal?

Basel, 15 maja z »National Zeitung« poroča iz Berlina, da predstavlja novo napadalno orožje, o katerem govore zadnja poročila nemškega vrhovnega poveljstva, najbrže neke nove vrste letalo, ki lahko kljub svoji obsežnosti pristane na zelo malem prostoru ter lahko vzleti na vsaki cesti.

Nemški padalec v bruseljskem dvoru

Pariz, 15. maja. z. »Exchange Telegraph« poroča iz Bruslja, da se je neki nemški padalec davi spustil na vrt kraljevega gradu, kjer se je pravkar sprehajala kraljica Elizabeta. Dvorna straža je nemškega padalca takoj prijela in izročila vojaškim oblastem.

Radijska postaja v Bruslju bombardirana

London, 15. maja. s. (Reuter). Bruseljski radio je davi prenehal z oddajo. Oglasil se je zopet šele opoldne, toda z druge oddajne postaje. Verjetno je bila bruseljska postaja zjutraj bombardirana od nemških letal.

Pospešeno oboroževanje Zedinjenih držav

Rooseveltova poslanica kongresu — Izjava ameriškega poveljnika v prvi svetovni vojni

Washington, 15. maja. AA. (Havas) **Predsednik Roosevelt je izjavil novinarjem, da bo poslal kongresu poslanico in zahteval kredite za gradnjo novih in izpopolnitev starih ladjedelnic in drugih vojaških objektov.** Roosevelt ni povedal, koliko naj bi znašal ta kredit, toda naglasil je, da je v sedanjem času narodna obramba največjega pomena. Sredstva, kako naj se pride do potrebnih milijonov dolarjev ne smejo igrati vloge. Roosevelt je dejal, da je potrebno glede narodne obrambe izpolniti gotove praznote, ki so se pokazale na osnovi rezultatov evropske vojne. Zaradi tega je potrebno razširiti predvideni program. Razvoj vojnega položaja v Evropi vpliva toliko na Ameriko, da je narodna obramba postala za Zedinjene države mnogo bolj pomembna kot je bila doslej.

Washington, 15. maja. AA. (Stefani) Vlada je predložila **senatu predlog, da bi se proračun mornariškega ministrstva povečal za 11 odstotkov.**

Washington, 15. maja. AA. (Reuter) Poveljnik ameriške vojske v minuli vojni general Pershing je izjavil včeraj, da je treba pripraviti vse sile države zaradi možnosti vstopa Zedinjenih držav v vojno. Pershing je med drugim dejal: **Nihče od nas ne more predvideti, kdaj bi mi mogli biti zapleteni v vojno, ki je sedaj vzplamtela v Evropi. Danes je položaj tak, da ne moremo odlagati naših priprav.**

Buenos Aires, 15. maja. AA. Na pristojnem mestu sporočajo, da se je tudi Argentina pridružila iniciativi Urugvaja glede skupne izjave ameriških držav, ki naj protestirajo proti nemškemu napadu na Belgijo, Nizozemsko in Luksemburg.

New York, 15. maja. AA. (Reuter) »Newyork Daily News« poroča, **da je bila te dni sklenjena največja prodaja ladij v zgodovini ameriških Zedinjenih držav. Angleška vlada je kupila čez 200 vlačilcev.** Angleška vlada je nujno zaprosila ameriški državni odbor za trgovinsko pomorstvo,, naj čimprej odobri to prodajo.

Propaganda za vstop Amerike v vojno

Washington, 15. maja. AA (Reuter). Po kapitulaciji Holandije pišejo nekateri ameriški listi čisto odkrito o možnosti posega Zedinjenih držav. **»Times Herald«** piše: Gotovo je, da bodo simpatije ameriškega ljudstva odločile, da gredo Zedinjene države v vojno in da postavijo ogromno armado izvežbanih 50.000 letalcev. **»Washington Post«** piše: Kolikor bolj se položaj razvija, toliko bolj se dokazuje, da je nevtralnost mrtva črka. Spričo hitrega razvoja dogodkov prevladuje prepričanje, da bo naletel Rooseveltov predlog za obrambo države v kongresu na malo resno opozicijo.

New York, 15. maja. s. (Ass Press.) Bivši predsednik Zedinjenih držav Hoover je prevzel predsedstvo pomožnega fonda za Belgijo.

Angleži zanikajo izgubo vojnih ladij

London, 15. maja. s. (Reuter). Angleška admiraliteta javlja, da razen že sporočene izgube podmornice »Seal« ni bila od nemške invazije na Nizozemsko in v Belgijo dalje potopljena ali resno poškodovana nobena angleška vojna ladja. Istotako ni bila potopljena ali poškodovana nobena angleška transportna ali tovorna ladja.

MORALNA MOBILIZACIJA ITALIJE

Prave namere italijanske vlade še vedno niso znane — Prenehanje demonstracij — Naglo odhajanje ameriških državljanov

Rim, 15. maja. p. **Po posvetovanjih z guvernerji italijanskih kolonij, z nekaterimi armijskimi generali letalstva in vojske kakor tudi z nekaterimi admirali, je Mussolini nujno pozval v Rim diplomatska zastopnika Italije v Madridu in Kairu.** Tako je prešla iniciativa v roke italijanske vlade tudi na diplomatskem področju. Še pretekli teden je bila v rokah Vatikana, pozneje na ameriškem poslaništvu in kasneje v angleškem, kjer je začel intenzivne razgovore na vse strani sir Percy Lorraine, ki se je prav tedaj vrnil iz Londona. Hkratu pa so bile v izredni meri pospešene vse vojne priprave. Na ulicah so bile organizirane demonstracije proti zaveznikom, kakršnih Rim že zlepa ni videl. **Izvedelo se je, da je italijanska vlada sklenila pozvati pod orožje nadaljnjih milijon ljudi in koncentrirati močno vojsko na francoskih mejah. Izdani so bili tudi ukrepi, da se dovršijo vsa trdnjavska dela v Piemontu.**

Italijanski diplomatski krogi tolmačijo sedanje stanje v Italiji kot zelo resno perspektivo. **Prave namere italijanske vlade pa še zmerom niso znane. Negotovost, ki jo vzbuja Mussolinijev molk, pospešuje vojno psihozo, ki se od trenutka do trenutka močno veča. V vsej Italiji, kjer je vojno razpoloženje zadnje dni dobilo značaj pravega pokreta množic, se smatra, da je s tem završena moralna mobilizacija Italije, tako da v ničemer ne zaostaja za materialno. Ves italijanski vojni aparat je pripravljen, da se sproži..**

Ugibanja tujih opazovalcev

Tuji opazovalci v Rimu spričo vsega tega pripominjajo, da je po njihovem mnenju v Italiji prav toliko elementov, ki govore za bližnji vstop Italije v vojno, kakor nasprotno.

S strateškega stališča se vstop Italije v vojno v rimskih diplomatskih krogih tolmači na razne načine. Mnogi so mnenja, da bo Italija poskusila s sunkom v Francijo po kopnem. Drugi sodijo, da bo razvila svojo akcijo na Sredozemskem morju. Dejansko gre tam za bistvene italijanske interese. Poseganje v borbe na zapadu nikakor ne bi odgovarjalo dosedanji italijanski politiki Na drugi strani so mnenja, da Italiji in Nemčiji ne bi kazalo ustvarjati nove fronte, ker bi to izzvalo samo cepljenje sil. **Nemški krogi so mnenja, da za Italijo že nei več poti nazaj ter da mora sedaj efektivno podpreti Nemčijo, ki pravkar napreza vse svoje sile, da bi izsilila odločitev v sedanji vojni.**

Prepoved demonstracij

V ostalem je današnji dan v Rimu, kakor tudi drugod, precej mirno potekel. **Prosvetni minister je odredil vseučiliškim in srednješolskim oblastem, da prepovedo vse demonstracije proti tujim državam. Slično odredbo je izdalo tudi notranje ministrstvo karabinjerjem in krajevnim policijskim oblastem.** Sicer se je še danes dopoldne v Rimu zbralo na Beneškem trgu okrog 6.000 dijakov, vendar so jih policijski organi počasi odrinili s trga in jih pripravili do tega, da so se razšli. Tako so se poskusile demonstracije uprizoriti tudi drugod, vendar že brez večjega uspeha.

Odhajanje ameriških državljanov

Med tem so pričeli zapuščati Italijo tudi že ameriški državljani. V Italiji se jih je v poslednjih mesecih zbralo z vseh evropskih strani na tisoče in tisoče. Po informacijah, ki jih je bilo mogoče dobiti v ameriškem poslaništvu, živi sedaj v Italiji okrog 25.000 Američanov. Mnogi izmed njih si sedaj na vse načine prizadevajo da bi se izognili vojni. Na vseh ladjah, ki bodo te dni krenile v Ameriko, so si že rezervirali prostore. Mnogo Američanov pa se odpravlja tudi na Bližnji vzhod.

Izjava v senatu

Rim, 15. maja. AA. (Stefani). Ko je govoril med senatno proračunsko debato, je predsednik senatne komisije Bevione izjavil med drugim, da živita zahodni plutokraciji, ki sta nasičeni z ozemlji in bogati zaradi svojih monopolov, v utvari, da bosta Mussolinijevo voljo strli s sredozemskimi zaprekami. Prav tako znabiti računajo s finančnimi težavami. *Italijanski senat pa jasno razglaša svoje prepričanje, da se bodo ti računi razblinili spričo stvarnosti in da bodo italijanske finance dale svoj soliden prispevek za nesporno zmago.* To izjavo so vsi senatorji z navdušenjem pozdravili.

Rim, 15. maja. AA. (DNB). *»Tribuna«* piše o problemih Sredozemskega morja ter pravi, da sta se Francija in Anglija vedno upirali rešitvi teh problemov, ki predstavljajo osnovne pogoje za veliko Italijo. List pravi, da želita zapadni demokraciji napraviti iz Italije ujetnico in jo utruditi ravno na Sredozemskem morju. Toda noben dogodek minulosti in sedanjosti ne more odvrniti pozornosti Italije od te točke. Italija je v tem nepopustljiva.

Alfierijev odhod v Berlin

Rim, 15. maja. o. Snoči okrog polnoči je odpotoval iz Rima v Berlin novi italijanski poslanik v Berlinu Dino Alfieri. Na postaji sta ga še pozdravila italijanski zunanji minister Ciano in nemški poslanik pri Kvirinalu von Mackensen. Listi danes poročajo o tem in naglašajo, da je tako prišlo snoči na postaji Termini v Rimu do nove značilne manifestacije italijansko-nemškega prijateljstva.

„Križarske molitve za mir"

Vatikan, 15. maja. AA. (Havas) Generalni ravnatelj italijanske katoliške akcije, parmski škof Colini je poslal okrožnico vsem združenjem katoliške akcije v Italiji, v kateri jih poziva, naj organizirajo »križarske molitve za mir«.

Konec pouka na šolah

Rim, 15. maja. s. (Reuter). Generalni tajnik fašistične stranke Ettore Muti je dal vsem lokalnim strankinim tajnikom navodilo, naj si do 20. maja določijo namestnike, očividno za primer, da bi bili tajniki sami poklicani pod orožje. Italijanske šole so s 15. majem predčasno zaključile pouk.

Italijanski prekomornik se vrača

Genova, 15. maja. s. (Reuter.) Italijanski prekomornik »Conte di Savoia« je nocoj odplul iz New Yorka v Italijo.

Incident švicarskega poslanika v Rimu

Rim, 15. maja. z. Snoči je skupina italijanskih demonstrantov napadla švicarskega poslanika, ki ga je šele policija rešila. Ko se je s svojo ženo vračal v poslaništvo, je opazil skupino ljudi, ki so na poslopje poslaništva lepili proti zaveznikom naperjene letake. Ko jih je v francoskem jeziku pozval, naj spoštujejo eksteritorialnost poslaništva, so demonstranti mislili, da imajo opravka s kakim Francozom ter so ga napadli. Policija je takoj intervenirala.

Ukinitev pomorskih kontrolnih postaj

London, 15. maja. s. (Reuter.) **Uradno javljajo, da so bile vse kontrolne postaje za vojno tihotapstvo v Angliji ukinjene. V postajah bo ostalo odslej samo najnujnejše osebje. Uradno pojasnilo k ukinitvi pravi, da je Nemčija zasedla v Skandinaviji in na severu Evrope toliko držav, da je sedaj ogromna večina trgovinskih ladij na severu Evrope na razpolago samo zaveznikom in da so zato kontrolne postaje odslej nepotrebne.**

Včeraj se je v angleških kontrolnih postajah nahajalo 47 zavezniških in nevtralnih ladij. Večina od teh je bila zadržana zaradi položaja v Skandinaviji, Belgiji in Nizozemski. 28 izmed teh ladij je bilo namenjenih v Belgijo in Nizozemsko.

Odsev vojne v listih

Nemci pišejo o „vojni pred angleškimi vrati" — Angleški očitki Nizozemcem

Berlin, 15. maja. AA. (DNB) Silen vtis so naredile na javnost vesti o zadnjih vojaških dogodkih, o katerih govori tudi današnje poročilo nemškega vrhovnega poveljstva. O teh dogodkih pišejo večerni listi zelo obširno. Posebno poudarjajo kapitulacijo Holandije, po kateri grozi Angliji največja nevarnost. Listi pravijo v naslovih: »Zmaga v Holandiji je živo zadela Anglijo«, »Kapitulacija Holandije prenaša vojno pred angleška vrata«. Listi poudarjajo, da je zmaga nad Holandijo velik udarec proti Angliji. Obenem pravijo, da pomeni poraz Holandije tudi ojačenje desnega nemškega krila, ki operira severno nad Belgijo.

Nemški listi samo na kratko komentirajo vest, da se je nizozemska vlada zatekla v Anglijo. »Berliner Börsen Zeitung« pravi, da še ni minul teden dni ko je nizozemska vlada pozvala narod, naj se junaško upre, včeraj pa je že z obilno prtljago prispela v London. Ta vlada iz razmeroma varnega kraja poziva nizozemsko uradništvo, naj vztraja na svojih mestih in nadalje vrši svojo dolžnost. Mislijo, da ta vlada ni mogla bolj jasno in prepričevalno pokazati vsemu svetu, kakšna je, kot je to pokazala s svojim sramotnim begom in ciničnim pozivom na uradništvo Šlika, ki jo s tem nizozemska vlada daje o sebi, popolnoma potrjuje vtis, ki so ga o njej napravili dokumenti, ki so bili minuli teden objavljeni. Ta slika dokazuje, da vodijo Nizozemsko tipični profesionalni politiki, ki v svojem narodu ne gledajo drugega kot predmet svojih političnih potez in sredstvo za naglašanje svojih osebnosti De Ger in njegovi tovariši mislijo, da so ušli toda obsodbi lastnega naroda zaradi pripravljanja sedanje vojne ne bodo ušli.

London, 15. maja. AA. (Reuter). Angleški tisk spremlja z razumljivim zanimanjem zadnje dogodke na Nizozemskem. Več listov ni zadovoljnih s tem ter objavlja o tem uvodnike. Tako piše »Daily Mail«, da je sklep glavnega poveljnika nizozemskih čet, da Nizozemska položi orožje, težek udarec za zaveznike, da pa ni prišel nepričakovano. Tragedija pa je ravno v tem, da se Nemčiji ta pohod nikoli ne bi posrečil, če bi Nizozemska že preje sodelovala z zavezniki, kakor se je to trdilo z nemške strani. »Daily Telegraph« pravi, da mora predaja velikega dela Nizozemske povzročiti vsekakor razočaranje. Anglija sočustvuje z nizozemskim narodom ob tem udarcu usode. S popolnoma vojaškega pogleda pa je vseeno, ali stoji armada na Nizozemskem ali ob Meusi. Gotovo je, da bodo zavezniške sile lahko zavrnile tudi najmočnejši napad in opravičile vero vseh zavezniških narodov v končni izid.

„Položaj je resen"

Pariz, 15. maja. AA. (Havas). Ko pišejo o veliki bitki, ki se vodi od Liegea pa do reke Mozele, pravijo listi, da so ti napadi strahovito srditi in da se navzlic strašnim naporom nemških čet Namur še naprej upira in da se Liege prav tako drži. Vojaški kronisti poudarjajo, da obstoji v Belgiji močna obrambna črta. Ko pišejo o diplomatskem položaju, pravijo strokovnjaki za mednarodna vprašanja, da išče Italija spor pod izgovorom škode, ki jo trpi zaradi francosko-britanske blokade. Splošno je prepričanje, da igra Nemčija na najmočnejšo karto in da računa na pomoč Italije.

»Matin« pravi, da se je začela razvijati totalna vojna in da v Nemčiji vedo, da ne bodo ničesar odločilnega dosegli, dokler se ne bodo spopadli s francosko vojsko. »Journal« pravi, da ima Nemčija kot napadalec močne čete, vendar pa imajo tudi zavezniki svoje močne obrambne postojanke. **Položaj je resen, pravi »Petit Parisien« in dramatičen, toda ne kritičen, ker sta ostali francoska vojska in britanske sile še nedotaknjene.**

Italijanski listi

Rim, 15. maja. AA. (Stefani). Vsi italijanski listi prinašajo pod debelimi naslovi vest o kapitulaciji Nizozemske. Te vesti so povzročile v Italiji veliko senzacijo. Listi posebno naglašajo, da uspešnost vodnih obrambnih črt ni mogla biti dokazana in da je nizozemska armada že v petih dneh položila orožje. Listi ugotavljajo istočasno, da so Angleži zopet prišli prepozno. »Popolo di Roma« ugotavlja, da bo odslej Nizozemska zginila kot država z zemljevida in da nizozemski vladi ostanejo samo še kolonije. Toda tako kolonijalno cesarstvo ne more ostati stalno. »Messaggero« pravi, da obstojajo z zavzetjem Nizozemske neposredne nevarnosti za napad na Anglijo. Nato pravi list, da se razvija velika borba med Meuso in Mozelo, za katero pravi, da bo odločilna.

Hitlerjeva zahvala nemški vojski

Berlin, 15. maja. br. (DNB) Kancelar Hitler, je kot vrhovni poveljnik vseh nemških oboroženih sil izdal proglas na vojsko, ki je operirala na Nizozemsko, na letalske formacije, ki so tam sodelovale ž njo ter na narodno socialistične oddelke, ki so bili angažirani pri okupaciji dežele. V proglasu pravi:

»V petih dneh ste s silnimi napadi na sovražnikove utrdbe prisilili sovražnika k umiku, izločili iz borbe njegovo letalstvo ter ga nazadnje prisilili h kapitulaciji. Sijajni uspeh je bil dosežen spričo vašega do skrajnosti pobudnega nastopa, spričo odločnega vodstva in posebno po prizadevanju junaških padalcev.«

Hitler izraža končno vsem nemškim oboroženim silam na Nizozemskem svojo zahvalo in občudovanje.

Bivši cesar Viljem se vrne v Nemčijo

Berlin, 15. maja. z. Trenutno še vedno ni znano, kaj bo storil bivši nemški cesar Viljem, ki biva od svojega izgona iz Nemčije leta 1918 v Doornu na Nizozemskem. Doslej še ni prosil za dovoljenje, da bi se smel vrniti v Nemčijo. Na merodajnem mestu v Berlinu pa izjavljajo, da mu ne bodo delali nobenih težav. Lahko se vrne v Nemčijo ali pa preseli v kako nevtralno državo. Ker pa so po naročilu bivšega prestolonaslednika že začeli pripravljati gradič na posestvu bivšega cesarja v Šleziji, domnevajo, da se bo bivši cesar Viljem vrnil v Nemčijo in naselil na svojem največjem posestvu v Šleziji.

Otroci belgijskega kralja v Londonu

Pariz, 15. maja. AA. (Havas). Informacijsko ministrstvo sporoča, da *se otroci belgijskega kralja nahajajo v Londonu in ne v Italiji, kakor so poročali nekateri listi.*

Ameriška letala za zaveznike

London, 15. maja. z. Newyorški dopisnik »News Chronicla« poroča, da so Američani poslali zaveznikom 2000 najmodernejših vojnih letal, ki so jih zastopniki Anglije in Francije že prevzeli in so že na poti v Evropo. V bodoče bodo Zedinjene države dobavljale zaveznikom mesečno do 400 letal.

Švica pripravljena

Bern, 15. maja. s. (Reuter.) **Uradno švicarsko poročilo pravi, da je švicarska mobilizacija dovršena in da so vse švicarske čete na položajih, ki so jim bili določeni. Na vseh švicarskih mejah zavzema vojska močne pozicije. V notranjosti so pripravljeni močni oddelki, da zaščitijo varnost države.**

Iz Berna poročajo, da so bile opažene velike koncentracije nemških čet med Freiburgom in Predarisko. Na Bodenskem jezeru ima nemška vojska večje manevre na ladjah in čolnih. Železniški promet med Švico in Nemčijo je z izjemo za potnike z diplomatskimi potnimi listi ustavljen.

Zopet živahnejši boji na Norveškem

Stockholm, 15. maja. AA. (Reuter). Na severno Norveško prihajajo močna angleška, francoska in poljska ojačenja. Narvik je zaradi bombardiranja z morja popolnoma zrušen, kakor trdi neki očividec, ki je pribežal na norveško-švedsko mejo. Računajo, da se bodo nemške čete iz Narvika umaknile na hribovje okrog mesta. Francoske čete so odlično opremljene. Francoski tanki so se že udeležili akcij na severnem Norveškem in na podlagi tega računajo, da je pred vrati hud napad na mesto tudi za primer, če bi mogli tanke uporabiti samo na cestah, ki vodijo do mesta. Norveški begunci imajo vtis, da bodo nudili Nemci hud odpor zaradi velikega števila avtomatskega orožja, ki ga imajo. V zadnjem času so Nemci dobili nekaj ojačenj z letali, vendar pa teh padalcev ni bilo več ko nekaj sto. Medtem ko zavezniki pripravljajo napad na Narvik, pa čistijo Norvežani odsek pri Cratangeru, kjer so še redki nemški oddelki.

Povišanje poštnih pristojbin

Beograd, 15. maja. p. »Službene novine« so objavile naredbo o povišanju nekaterih poštnih pristojbin v notranjem in mednarodnem poštnem prometu. Naredba stopi takoj v veljavo.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska napoved: Skoro po vsej državi se bo močneje pooblačilo, zlasti pa na severni polovici, kjer bo tudi dež. Temperatura nihajoča.

Naši kraji in ljudje

Popoln uspeh sokolske smotre

Poročila iz vse države so zelo zadovoljiva

Beograd, 15. maja

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije zbira te dni podatke o uspehu prve smotre jugoslovenskega sokolstva, ki je bila izvršena na binkoštno nedeljo ali že prejšnje dni v vseh 25 županah v državi. Manjkajo le še poročila iz najbolj oddaljenih vaških sokolskih edinic. Vendar je že doslej razvidno, da je dan sokolske pripravljenosti izvršilo okrog 100.000 Sokolov in Sokolic. Če vpoštevamo, da ni bila klicana sokolska deca in da so v nekaterih krajih zaradi težavnih nalog, ki jih je bilo treba izvršiti ta dan, bili oproščeni najstarejši člani, se še ne more v pravi luči oceniti uspeh te smotre, ki je bila po številu udeležencev največja zasebna nacionalna manifestacija po svetovni vojni v naši državi.

Iz vseh sokolskih žup prihajajo poročila o navdušenju, s katerim so se člani odzvali pozivu, o navdušenju, kakršnega ni bilo mogoče zabeležiti ob nobeni priložnosti zadnjih let. Zlasti časten je bil odziv pri podeželskih sokolskih edinicah. V nekaterih županah se je odzvalo 98 odstotkov podeželskega sokolskega članstva. Povsod se je svečanost pričela s pozdravom zastavi in s prečitanjem savezne poslanice. Nato so se po možnosti vršile obrambne vežbe, ponekod so tekmovali v streljanju in so bile izvršene obrambne naloge s pomočjo biciklističnih patrulj. Sokolski srok vnjaki in zdravniki so dajali potrebni pouk o prvi pomoči. Pri velikem številu edinic so napravili skupne pešizlete po 5 do 20 km daleč. V delu žup je bila smotra že ob 5. zjutraj. Marsikod je manifestaciji prisostvovalo tudi nevčlanjeno prebivalstvo.

Kratko: prva smotra jugoslovenskega sokolstva se je izvršila s polnim uspehom. Zato lahko z vsem zanimanjem pričakujemo drugo smotro jugoslovenskega sokolstva, ki bo sklicana v kratkem in bodo naloge sokolske pripravljenosti ustrezale potrebam in duhu časa.

Bodite previdni pri podiranju drevja ob električnih vodih

Da se izognete posledicam, obvestite elektrarno!

Ljubljana, 15. maja

V zadnjem času se godijo velike nesreče pri sekanju drevja ob električnih vodih. 3. aprila je bila zaradi take nesreče cela Dolenjska brez električnega toka, ker je posekana smreka pretrgala žice električnega daljnovoda. Tudi z Gorenjskega in Štajerskega poročajo o večjem številu sličnih motenj.

Pri takšnih prekinitvah trpe navadno največjo škodo industrijska in obrtniška podjetja, ki za več ur ohrome, ker jim izostane pogonska sila. Sto in sto delavcev stoji po več ur brez dela in zaslužka. Ta škoda se ne da v številkah točno izraziti, marveč kvečjemu oceniti. Posamezna podjetja imajo pogodbeno pravico terjati od elektrarne za izostanek toka odškodnino, ki jo bo seveda ta prevalila na povzročitelja.

Veliko škodo trpi vselej elektrarna, ki mora napako poiskati in odstraniti in izgubi na dohodkih od izostale dobave toka. Ta škoda gre v vsakem primeru v tisoče in jo bo elektrarna seveda izterjala od povzročitelja.

Hudo je zadeta ob nenadnih prekinitvah toka varnost prometa na železnicah in javna varnost v večjih krajih. Vsakdo si lahko predstavi, kako je na kolodvoru, če luč odpove, recimo ravno v trenutku, ko privozi vlak, ali celo več vlakov.

Tudi zasebnikom ni vseeno če naenkrat izostane tok. Tisti ki je vseh nevšečnosti kriv je pa lahko najbolj nesrečen, ker pomeni škoda, ki jo bodo od njega terjali, mogoče celo premoženje. Ni izključeno, da ga bo tudi oblast preganjala zaradi suma sabotaže in javne varnosti.

In vsej škodi in vsem sitnostim se vsak lahko izogne. Vsaka elektrarna bo rada vsakomur poslala svojega uslužbenca, da mu bo svetoval in pomagal izogniti se nesreče, ki bi se kljub vsej previdnosti mogla pripetiti. Elektrarni se nadzorstvo izplača iz dveh razlogov: prvič nesrečo s strokovnim nadzorstvom skoraj izključi, drugič pa naprej ve, kje bi se moglo kaj zgoditi, če bi nesreča kljub vsemu nastala. Elektrarna bo takoj vedela zanjo in jo brž odstranila z najmanjšimi stroški.

Usodno srečanje na nevarnem križišču

Sedem oseb v avtu je za las ušlo smrti

Trebnje, 14. maja

V Trebnjem se odcepi od proge Karlovac—Ljubljana proga Trebnje—Sevnica. Ta odcep križa takoj pri Trebnjem, v vasi Kamna gora, državno cesto; malo nižje proti Mirni pa vodi proga še dvakrat preko tudi zelo prometne banovinske ceste Trebnje—Mokronog. Vsa tri križišča cest z železniško progo so nezavarovana, prosta in nepregledna. Promet na obeh cestah, po banovinski in po državni je velik in iz dneva v dan narašča. Z naraščajočim prometom pa se je bati še večjega števila nesreč, kakor doslej, in naj bi zato železniška uprava nevarna križišča zavarovala z zapornicami. Še nam je od lani v spominu nesrečno srečanje motociklista s šentjanškim vlakom: vozača, ki se je peljal z orožnih vaj, je to veljalo življenje! V spominu nam je tudi še nekaj drugih nesreč, ki na srečo niso terjale človeških žrtev, a so zgovoren opomin železniški upravi, da je že vendar enkrat treba ta nevarna križišča zavarovati.

Tudi sinoči, na binkoštni ponedeljek, bi se bila skoraj pripetila na prvem križišču železnice z državno cesto huda nesreča. Le za las — odločeval je trenutek — in v kompozicijo večernega šentjanškega vlaka bi se bila z vso silo zaletela elegantna zagrebška limuzina, v kateri je bilo sedem oseb. Tako je bil pa to pot šentjanževec urnejši in je avtomobil križal železniško progo v trenutku, ko se je poslednji voz vlaka tudi že odmaknil s ceste. Le za hipec sta se avtomobil in zadnji vagon rahlo dotaknila in nevarnost je bila mimo. Vlak je drevil v gluho noč naprej, ne da bi kdo v njem vedel, da je malo prej sedem oseb za las ušlo smrti, in da se je teh sedem ljudi ogorčeno izpraševalo, kako je mogoče, da križišče tako prometne ceste z istotako prometno progo »nije nikako zaštiteno, kao što je u Hrvatskoj svugde običaj!« Pa se vprašamo tudi mi, zakaj ni tako. Morda je poprej res potrebno še nekaj mrtvih?

Potrebe jeseniškega kolodvora

Promet na Jesenicah je od leta do leta večji

Jesenice, 15. maja.

Jeseniški kolodvor ima od leta do leta večji osebni in tovorni promet. Jesenice so izhodišče planincem, izletnikom in poslovnim ljudem ter središče sporta, ki se je najmočnejše razmahnil v njihovi neposredni bližini. Čeprav je jeseniški kolodvor ena izmed najvažnejših prometnih postojank v naši ožji domovini, ne ustreza več v polni meri stalno naraščajočim potrebam. Od začetka maja, ko so trate pod Golico polne narcis, pa do konca septembra, ko odhajajo zadnji gostje iz naših letovišč, je osebni promet na jeseniški železniški postaji tako močan, da ga s trudom zmagujejo železniški uslužbenci in prometne naprave.

Predvsem je na kolodvoru treba namestiti zvočnik za napovedovanje odhoda vlakov. V ljudskem vrvežu je včasih napovedovalčev glas le glas vpijočega v puščavi. Kolodvor ima dva perona, zato je pregled vlakov in železniških tirov težavnejši. Včasih so štirje vlaki ali še več njih hkratu pripravljeni na odhod. Primeri se, da zaradi zamud in zatrpanosti kolodvora prispevajo vlaki na druge tire in vozijo z drugih tirov, kakor običajno. Posebno zadnji čas, ko je tovorni promet močan, so taki primeri gostejši. Potem so potniki zbegani in ta ali oni se je že odpeljal v napačno smer. Pred odhodom vlakov bi morali biti potniki ponovno opozorjeni od sprevodnika.

V vročih poletnih mesecih se širi po peronu neprijeten duh. Stranišča morajo dobiti izplakovalne naprave, kakor v Ljubljani. Potrebne so tudi umivalnice za potnike in za vlakospremno osebje že glede na precej številne in dolge železniške predore. Mnogo jeze in prepirov povzroča tudi čakanje pred blagajniškimi okenci. Seveda so v večini primerov tega krivi potniki sami, ker prihajajo v zadnjih minutah na postajo. Največje težave delajo predvsem tisti, ki prihajajo po vozne listke za večje število oseb in se sklicujejo na razne vozne olajšave. Taki ljudje bi morali biti prvi pri blagajnah. So pa tudi taki, ki pritečejo zadnji trenutek in se postavijo pred okence na nasprotni strani misleč, da bodo le prišli prej na vrsto. Tu bi morali varnostni organi takoj napraviti red, da se ne bodo več po nepotrebnem povzročale zamude vlakov.

Zanimiva tiskovna razprava

Pred tiskovnim senatom ljubljanskega okrožnega sodišča se je v torek zagovarjal novinar g. Vladimir Regally, ki je proti njemu vložila tožbo po zakonu o tisku kr. banska uprava dravske banovine zaradi njegovih ostrih kritik turističnega referata iste banske uprave. Kritike so bile objavljene januarja, februarja in marca lani v mesečniku »Sadašnjost«. Pri razpravi so bili zaslišani načelniki banske uprave gg. dr. Marn, dr. Ratej in Trstenjak, poleg njih pa kot izvedenec iz zemljepisja profesor dr. Melik, dalje ravnatelj ljubljanske Tujskoprometne zveze dr. Žižek in sam, v kritikah napadeni referent kr. banske uprave g. Badjura. Trajala je od desetih zjutraj do pol štirih popoldne. V razsodbi se je sodišče postavilo na stališče, da so bili sicer v uradnem delu referenta Badjure podani razlogi za kritiko, vendar pa je Regallyjeva kritika presegla dopustno mejo in je bila mestoma nepravična. Zaradi tega je bil g. Regally spoznan za krivega in radi klevete javnega uslužbenca Badjure obsojen na 420 din denarne globe. Državni tožilec g. Goslar se je s sodbo zadovoljil, obtoženi Regally pa je prijavil revizijo.

Dokler ne bo rešeno revizijsko postopanje, bi bilo preuranjeno spuščati se v debato o naših turističnih razmerah, ki jih je Regally tako ostro kritiziral in bomo o zadevi poročali kasneje, ko bo končnoveljavno rešena. V senatu so bili gg. Brelih, Krali in Lederhas. Zaslišane priče so izpovedale delno neugodno in delno ugodno tako za Regallyja kakor za Badjuro. Vsi Regallyjevi članki so bili smatrani kot en sam napad na turističnega referenta banske uprave Bodjuro in ne tudi nanj kot zasebnega izdajatelja turističnih vodnikov in kot zasebnega kritika turističnih razmer.

»Sposoben za pilota«

Mlad letalski kandidat pripoveduje o pregledu v Beogradu

Ko je bil razpisan natečaj za sprejem v pilotske šole Aerokluba v vojnoletalski režiji, je med našo mladino završalo kakor v panju. Pisarne Aerokluba so od dne do dne sprejemale veliko število prošenj. Ko so oddali svoje prošnje, pa je za kandidate pričelo muke polno čakanje, kdaj jih bodo poklicali v Beograd ali Novi Sad na zdravniški pregled. Nu, končno je prišel zaželeni dan, ko smo sprejeli pričakovane pozive. Priznati moram, da sem tudi jaz že nestrpno čakal nanj. Takoj smo se vsi pozvanci zmenili, kdaj odpotujemo v prestolico. Bilo nas je sedem. Ko smo si uredili vse potrebno in si priskrbeli proste vozovnice do Beograda, smo sedli v brzi vlak in se odpeljali. Potovanja ne bom opisoval, ker je bilo dokaj pusto, pač pa bom raje preskočil kar na zdravniški pregled sam.

V Beograd smo prispeli dan pred pregledom. Odšli smo v manjši hotel, kjer smo skoraj ves čas prespali, da bi bili čimbolj zmožni za naporni pregled. Slednjič smo se znašli pred usodnimi vrati z napisom: »Oddelek za fizični pregled zdravja«. Takoj so nas vseh sedem povedli pred zdravnike, da so pričeli z antropometričnim pregledom. Najbolj so se radovedni zdravniki zanimali, kdo pije ali kadi. Zmerili so nam tudi »živo kapaciteto« pljuč z aparatom, v katerega moraš spustiti sapo, ki jo zajameš z enim samim globokim vdihom. Za vsa ta merjenja veljajo isti minimumi, kakor jih zahtevajo od rekrutov za kadrovski rok. V sosedni sobi, nas je čakalo »prijetno« presenečenje. Tu smo si morali sezuti desno nogo, da so nam zmerili stopalo, desno podlaktnico, odtisek palca, pa levo ušesno školjko. To merjenje ima pomen, da se po njem identificira posamezni pilot. Pregledali so nam oči in se prepričali, ali znamo razločiti barve. Imen seveda niso zahtevali, pač pa smo morali različno pobarvane listke urejati v skupine s podobno barvo. Ta pregled smo seveda vsi brez razlike dobro prebili. Pregled oči in vida pa je bil bolj zafrknjen. Tu so nas krepko mrcvarili. Tudi ušesa, grlo in nos so nam pregledali. Minimum sluha je bil tak, da smo morali točno slišati, kaj je šepetal zdravnik, ki je bil oddaljen 8 do 10 m od nas. Sledila je preizkušnja naših živcev; potekala je že šesta ura, odkar so nas pričeli pregledovati. Seveda je bila najosnovnejša faza tega pregledovanja drhtenje leve roke z razširjenimi prsti. Slednjič so nas poslali na röntgenološki oddelek, kjer so pogledali, kako je z našim srcem in z »mehovi«. Tu je imel »Dolgi« (član iz ljubljanske četvorice) smolo, kajti njegovo srce ga je izdalo in zdravnik je odločil jasno: »Pošto ste futbaljer, ne možete biti pilot. Imate sportsko srce!« Tako smo bili že ob enega Ljubljančana. Mrkih obrazov smo odcapljali za doktorjem na psihotehnični pregled. Tu so nas šele vrtinčili! Naš »Dolgi« je bil žal že prost in je čakal pred vrati na izid pregleda. Menda je ta pregled med vsemi najstrahotnejši, v resnici pa se je vsaj meni zdel dokaj otročji in lahek. Za ta pregled mora človek biti popolnoma miren in priseben, sicer ga ne izvrši dobro.

Morda iz ozira do bodočih letalskih kandidatov ni dovoljeno, da javno razlagam podrobne dele tega pregleda. A naj navedem le drobec. Dobil sem nalogo, da si ogledam sliko, kjer je bilo mnogo različnih predmetov. Po nekem določenem času, sem moral zdravniku našteti vse stvari, ki sem jih na sliki opazil. Sposobnost se šteje po točkah, tako, da za vsako stvar, ki jo kandidat omeni in je res na sliki, dobi po eno točko. Seveda je ta pregled zamuden in sestavljen iz več takih delov.

Z velikim veseljem smo pozdravili po devetih urah pregleda zdravnika, ki je sporočil rezultate in z žalostjo ugotovil, da smo od sedmorice le trije sposobni za pilote. Še nekaj bodrilnih besed in vzeli smo slovo od teh zlodjevih doktorjev. V burni debati smo si poiskali zadoščenje v bližnji restavraciji, kjer smo imeli svoje cule in se odpravili na postajo. Tako smo preživeli najnevarnejšo fazo v učenju letenja, zdravniški pregled. Ko smo sedeli v vlaku, je še celo »Dolgi« zinil eno za smeh češ, sedem zdravih fantov, nas je šlo v Beograd, nazaj se pa vračamo trije zdravi, štirje pa »radi sportskog srca« bolni. Pa drugič! je dejal, ko smo se v Ljubljani spravili iz vagona in se razlezli na svoje domove.

Praznik uglednega vzgojitelja

S svojim godom praznuje danes 75-letnico rojstva upokojeni šolski upravitelj g. Janko Koderman. V njem cenimo vedno značajnega in zaslužnega vzgojitelja, ki se je v teku dolge službene dobe častno, kakor vsi njegovi vrstniki, oddolžil svojemu narodu ter vzgojil vrsto rodov, ki mu ostanejo trajno hvaležni za plemenite nauke. Po rodu je iz Št. Lovrenca na Dravskem polju, služboval pa je najprej v Št. Janžu na Dravskem polju, kjer si je tudi v ugledni Lešnikovi družini izbral svojo zvesto dobro družico gospo Marijo, katero mu je lansko pomlad žal ugrabila smrt. Bil je pionir narodne prosvete na naši najbolj severni, tiste čase še posebno ogroženi narodni postojanki pri Mariji Snežni. Nadalje je bil šolski upravitelj na Ponikvi pri Velenju in potem lepo vrsto let vse do upokojitve na Veliki Pirešici pri Žalcu. Sina edinca je izgubil tik pred zaključkom svetovne vojne kot pomorščaka. Bridko ga je prizadela izguba blage življenjske družice. Ali zdaj, ko uživa oddih v skrbni negi svoje prvorojenke v Celju, mu je v zadoščenje in tolažbo, da je vsem štirim hčerkam lepo uravnal pot v življenje in da ga razveseljujejo vnuki in vnukinje. Prisrčno želimo g. Janku Kodermanu, da bi kljub burnim časom učakal še vrsto zadovoljnih let.

Franjo Harazim pri Abrahamu

Danes slavi svoj petdeseti rojstni dan agilni delavec na polju spoznavanja in zbližanja Slovencev in Hrvatov, predsednik ljubljanskega hrvatskega kulturnega društva »Napredak« g. Franjo Harazim. Rojen je bil v Karlovcu kot sin znanega,

pred letom umrlega profesorja F. Harazima. Po končani srednji šoli je na Dunaju študiral veterinarstvo, mimo tega pa tudi slikarsko umetnost. Svetovna vojna ga je privedla v Rusijo kot vojnega ujetnika, odkoder se je po nekaj letih vrnil v Hrvatsko. Kakih deset let bo tega, odkar je prišel v Ljubljano, kjer je uradnik Trboveljske premogokopne družbe.

Čim je prišel g. Harazim v Ljubljano, je pričel z organiziranjem pri nas živečih Hrvatov pod okriljem znanega, po vsej državi razpredenega hrvatskega kulturnega društva »Napredka«. V tem svojem delu je lepo uspel in »Napredak« zavzema vidno mesto v našem družabnem in kulturnem življenju. S posredovanjem tega društva smo imeli že nekaj gostovanj hrvatske mladeži v Ljubljani, sodelovalo pa je tudi pri organiziranju recitacijskega večera hrvatskih književnikov v Ljubljani in slovenskih v Zagrebu itd. »Napredak« in njegov predsednik g. Harazim porabita sleherno priliko, ki naj služi medsebojnemu zbliževanju Hrvatov in Slovencev.

Današnjemu jubilantu želimo tudi v bodoče mnogo zdravja in uspehov v njegovem idealističnem stremljenju po čim krepkejšem sodelovanju Hrvatov in Slovencev, kar v teh usodnih časih samo še jači občutek naše medsebojne usodne povezanosti in krepi našo skupno državno zavest.

Odlikovanje popa Jaksima Minića

Minile so vojne v letih 1875. do 1877. pa je v neki črnogorski četi delil oficir odlikovanja. Držal je v rokah Obilićevo medaljo in vprašal vojake svoje čete, kateremu izmed njih naj jo pripne. Pop Joksim Milić, ki se je bil v borbah odlikoval kot velik junak, je segel po medalji, jo vzel iz oficirjeve roke jo dvignil visoko, da so jo videli vsi bojevniki in je rekel četi:

— Bratje, kdor od vas misli, da si je to medaljo bolj zaslužil kakor pop Joksim, naj stopi naprej pa mu jo sam pripnem na prsi in naj jo srečno nosi.

Tedaj je vsa četa vzkliknila: »Tvoja je, pope, naj ti bo srečna, zdrav jo nosi!«

Če greš na pot: Ki-Ki povsod!

Proizvodi UNION, Zagreb.

Kulturni pregled

Mariborsko glasbeno pismo

Orkestralni odsek mariborske Glasbene Matice (pomnožen z vojaškimi godbeniki), je priredil v letošnji koncertni sezoni že drugi simfonični koncert pod vodstvom g. kapetana Jos. V. Jiraneka in s sodelovanjem mariborskega pianista g. dr. Romana Klasinca. Na sporedu so bila velika simfonična dela Svendsenova rapsodija št. 3, op. 21; Griegov klavirski koncert v a-molu, op. 16 in Dvořákova peta simfonija »Iz mojega sveta« v e-molu, op. 95. Vsa tri dela zastopajo v glasbi tako zvano nacionalno smer. Program je bil glede na današnje čase z dvema najmočnejšima Skandinavcema in enim zastopnikom češke glasbe sicer zelo aktualen, ni pa bil tako interesanten, kakor bi sicer bil, če bi obsegal dela iz različnih glasbenih razdobij. Nisem poseben prijatelj stilnih koncertov, ne verjamem pa tudi, da bi sporedi, katerih dela so si po karakterju in formi tako sorodna, mogla držati poslušalca v stalni napetosti in ga do kraja navdušiti. Zato mislim, da bi v bodoče bilo bolje opustiti način stilnih programov in jih nadomestiti s takšnimi, ki bi po svoji raznolikosti nudili slehernemu poslušalcu nekaj, kar bi ga posebno interesiralo. Nekateri bi radi na pr. Bacha, drugi zopet Mozarta, Beethovna; tretji Wagnerja, Čajkovskega, Dvořáka ali celo Debussya, Ravela, Musorgskega, Borodina, Honeggerja, Šoštakovića itd. Našli bi se med občinstvom gotovo tudi takšni, ki bi si želeli slišati dela jugoslovenskih skladateljev. Našli bi gotovo tudi v jugoslovenski orkestralni glasbi kaj takega, kar bi se po kvaliteti lahko merilo, če že ne z deli Griega in Dvořáka, pa vsaj s Svendsonovo rapsodijo. — V to delo sta vložila orkester in dirigent verjetno največ svojega zanimanja in truda, mnogo celo po nepotrebnem. Delo samo ne predstavlja ne po kavliteti niti po tehnični kvantiteti takšne veličine, da bi se mu morala orkester in dirigent žrtvovati na škodo ostalih dveh del sporeda, s katerima se Svendsonovna rapsodija ne more meriti.

Za spoznanje slabejše od Svendsona je bil izdelan Griegov klavirski koncert. Kljub temu pa smo imeli ob celotni izvedbi stalno vtis, da so na tem delu mnogo delali, kajti take prožnosti orkestra v tem težkem delu nismo pričakovali. Če solista g. dr. Romana Klasinca orkester že ni mogel podpirati, ga gotovo v svobodnem razmahu ni oviral, le tu pa tam se je čutila s strani orkestra ritmična negotovost, posebno pri začetnih in končnih nastavkih s solistom. Pač pa nas dirigent pri tem delu ni popolnoma zadovoljil; prepričan sem, da tudi solista ne. Dovolil si je preveč svobode, ni bil popolnoma jasen in razločen pri nakazovanju tempa. Čemu otežkočiti solistu z nejasnim dirigiranjem že itak težko delo?! Delo je bilo izvedeno v splošnem dobro ter so bili solist, dirigent in orkester za izvedbo koncerta burno aplavdirani.

Mnogo manj truda je vložil dirigent v Dvořákovo simfonijo, ki je bila najmonumentalnejša skladba tega sporeda. Gotovo je dirigentu nedostajalo časa za detajlnejšo izdelavo, ker ga je najbrže prehitel že v naprej določeni datum koncerta. Drugače si tega ne morem razlagati. Moram pa se obregniti ob reklamne notice, kjer je bilo napačno razlagano, da je Dvořák v tej simfoniji prikazal svoje ameriške vtise. Nasprotno! Skladatelj je izlil v to svoje ču[illegible]o delo globoko hrepenenje po ljubljeni domovini, kajti znano je, da ni mogel samo iz tega vzroka dolgo vzdržati na svojem mestu v Ameriki. — Ker je bilo to delo šibko pripravljeno, bi se moral v tem primeru menjati vrstni red takole: Dvořák, Grieg, Svendsen, kajti držati se je treba stare poslovice: konec dober, vse dobro. To monumentalno delo, ki je poleg Čajkovskega »Patetične« gotovo največja simfonična umetnina v slovanski glasbi, ni na tem koncertu doseglo onega uspeha, kakor bi ga sicer bilo moralo. Morda pa je bilo za orkester mariborske Glasbene Matice, ki se je v zadnjih letih razvil z veliko pridnostjo do take lepe stopnje, še pretežko? Eno je gotovo, da so pihala, s katerimi razpolagajo vojaški godbeniki, preokorna in slaba, da bi z njimi mogli izvesti brezhibno vse težke solistične partije, ki so nanizane v tej čudovito lepi simfoniji. Dober vtisk, ki sta nam ga pustili dobro izdelani prvi dve deli programa, nam je prepovršna izdelava Dvořákovega dela znatno zmanjšala.

V ostalem pa moramo pohvaliti veliko delavnost orkestralnega odseka Glasbene matice, ki zmore v enem letu kar dva simfonična koncerta. Vse priznanje tudi dirigentu g. Jiranku, ki si je znal v tako kratki dobi svojega delovanja v Mariboru pridobiti za svoje koncerte mariborsko publiko, ki je tudi ob tej priliki napolnila dvorano Sokolskega doma.

Prof. K. Pahor

Koncert Chiarappe-Petacci

V torek zvečer je priredil Italijanski kulturni institut v Hubadovi dvorani za svoje člane koncert dvojice odličnih italijanskih umetnikov, violinčelista Luigija Chiarappe in pianistke Enrichette Pettacci. Na koncertu so bili navzočni med drugimi poban dr. Stanko Majcen, prosvetna inspektorja Silvo Kranjec in dr. Žitnik, zastopnik župana dr. Grošelj i. dr. Nadalje je bil prisoten italijanski generalni konzul A. Guerrini-Maraldi z gospo in z vsemi člani konzularnega zastopstva, ter oba predstavitelja instituta prof Gasparini in Grillo. Program te intimne glasbene prireditve je obsegal izmed italijanskih skladateljev Veracinija, Boccherinijevo »Sonata in la maggiore« Pizzettija, Malipiera, Magrinija in Chiarappe samega skladbo »Serenata rustica«. Ostali del programa sta zavzela predvsem Rahmaninova obsežna »Sonata op. 19« in Beethovnovih ljubkih dvanajst variacij na Handlove teme.

Odlična umetnika, predvsem seveda čelist Chiarappa, na katerem je ležal levji del programa, sta izvedla ta glasbeno pestri in zanimivi program s tisto lahkotno in sugestivno vigranostjo, ki pričuje o visokih umetniških kvalitetah. Pokazala sta se kot svetska umetnika, ki dostojno predstavljata slovečo tradicijo italijanske produktivne in reproduktivne glasbe.

Navzoče občinstvo je nagradilo umetnika z navdušenim aplavzom po vsaki absolvirani točki. Koncert je trajal več ko dve uri.

Zapiski

»Društvo slovenskih književnikov« v Ljubljani bo imelo 22. maja svoj redni občni zbor v prostorih »Slovenske Matice« (Kongresni trg 7) ob 18. uri z običajnim dnevnim redom.

Havličkov »Krst sv. Vladimirja« v srbskohrvatskem prevodu. Sarajevska revija »Pregled« je izdala kot privatno izdajo v 300 izvodih Karla Havlička Borovskega »Krštenje Svetoga Vladimira«. Z risbami K. Štrofa opremljena knjižica šteje 52 strani in vsebuje v prvem delu daljšo uvodno študijo o Karlu Havličku Borovskem iz peresa priznanega poznavalca češke književnosti in prevajalca iz češčine dr. Jovana Kršića. Pisec podrobno prikazuje življenje in delo tega publicista, ki ga štejejo Čehi med svoje največje in najizrazitejše osebnosti. Dr. Jovan Kršić je tudi prevedel v gladko tekočih verzih to Havličkovo bridko satiro na večno, nesmrtno omejenost reakcije. »Krst sv. Vladimirja« je izšel l. 1907 v slovenskem prevodu Ivana Laha, kar omenja pisec na 13. strani svojega uvoda, prav kakor že l. 1869 izišlo študijo o Havličku iz peresa rodoljubnega duhovnika B. Raiča. Burleskna pesnitev »Krst sv. Vladimirja« bo s svojimi, zlasti danes aktualnimi miselnimi poudarki našla v odličnem Kršićevem prevodu mnogo več čitateljev, kakor lahko znaša njena naklada.

Domače vesti

Kri junaškega rodu

Ugleden ljubljanski znanstvenik nam je poslal kratko pišemce, kjer v uvodu navaja, kako prav je, da na temle mestu zve naša javnost za junaške podvige naših južnih bratov, prekaljenih skozi veke v neprestanih krvavih borbah za svojo svobodo. Narod s takimi junaki, pravi gospod dopisnik, ne more propasti. Če kdaj, so nam danes zopet krvavo potrebni taki borci, danes, ko je že premalo, če jih »šest pade, kjer porine,« ampak se zgodi, da jih eden užene dešet, kakor smo nedavno doživeli prav blizu bele Ljubljane. Gospod dopisnik nadaljuje:

»Naj navedem še jaz primer potomca junaškega rodu. Bilo je okoli letošnjega novega leta, ko sem dobil od znanca z one strani Drine pismo s prošnjo, da obiščem v ljubljanski vojaški bolnišnici sina njegovega sorodnika z dežele. Seveda sem prošnji rad ustregel. Prijazni službujoči narednik me je peljal k bolniku, spotoma pa mi je povedal:

— Veste, to je hudo, da se je tega prikupnega fanta lotila jetika. Ne kaže drugače, kakor da ga pošljemo domov, čim toliko okreva in čim mine hudi mraz.

Spoznal sem nato mladega bolnika in ga vprašal po zdravju. Živahno mi je dejal, da je že mnogo boljši in da želi čimprej domov, da se popolnoma pozdravi, nakar se bo spet vrnil v Ljubljano. Zagotovil sem mu, da bom tako pisal njegovemu sorodniku. Nenadoma pa so mlademu bolniku stopile solze v oči in je dejal:

— Prosim vas, gospod, samo tega ne sporočite mojemu očetu, da sem iz vojske — odpuščen...

Presunila me je ta izjava. Ni se torej vračal domov vesel, da je rešen vojaške službe. Redko je bilo za potomca junaškega pokolenja le to, da bi moral oče doživeti sramoto, da mu je sin za vojaško službo nesposoben.«

O PREHRANI.

Otroški obroki so majhni, toda če se žele vestno pripraviti, zahtevajo mnogo časa in truda. Obrok dečje moke »BRACO« je gotov v 5 minutah. Priprava je preprosta, a neuspeh nemogoč.

* **Službeni list dravske banovine** prinaša v 59. številki od 17. maja: uredbo, kako se odmerjata pridobnina in družbeni davek zavezancev v območju banovine Hrvatske in v ostalem območju države; uredbo o spremembi uredbe o maksimiranju obresti; uredbo o razširitvi pokojninskega zavarovanja nameščencev na trgovinske pomočnike; podaljšanje roka, določenega v pravilniku o ustanovah človekoljubnega značaja; navodilo o uporabi člena 11. pravilnika o izvrševanju uredbe o poslovnih knjižicah delavcev in nameščencev; čin raznih šol in tečajev; določbo, da se knjige in časopisi v našem jeziku smejo izvažati v vrednosti do 1.000 din brez potrdila v zavarovanju valute; navodila Narodne banke v zvezi s plačilnim prometom s Francijo in razne objave iz »Službenih Novin«.

* **Lastno hišo je dal za šolo.** Iz Struge v Južni Srbiji poročajo: Vse do pred tremi leti vas Moravište pri Strugi ni imela šole in so morali otroci jutro za jutrom hoditi 5 km daleč v vas Misleševo. Videč, kako se otroci mučijo je sklenil kmet Jefta Klečkarević, da odstopi svojo hišo za šolo. Pridržal si je samo čumnato, kamor je spravil svojo 7članso družino. Letos pa so na njegovo pobudo postavili v Moravištu moderno šolo z dvema prostranima in solnčnima učilnicama, z dvema učiteljskima stanovanjema kakor tudi s stanovanjem za šolskega slugo.

Pri zaprtju in motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec navadne Franc Jožefove grenčice.

* **Starček se je zaradi vojne naučil čitati.** V vasi Malem Izvoru v Srbiji živi 70letni Bogoje Lazarević, ki se hudo zanima za politične in zlasti vojne dogodke po svetu. Pa so se mu vnuki uprli in mu niso hoteli več na glas čitati več ali mani razburljivih poročil. Brž se je starček odločil, da se nauči čitati in mu je to tudi uspelo. Zdaj pohaja z ovcami in po ves dan razbira časopisje ter je močno ponosen na svoje mladostno znanje v sivih letih.

* **Pravoslavna in katoliška kapela pod eno streho.** V banovinski bolnišnici v Dubrovniku so v ponedeljek blagoslovili novo pravoslavno kapelo, ki je posvečena slavnemu črnogorskemu svetniku Vasiliju Ostroškemu. Kapela je pod isto streho s katoliško kapelo, kar je edinstven in gotovo vzpodbuden primer v Jugoslaviji.

* **Novi vozni** red stopi v veljavo v noči od sobote na nedeljo 18. in 19. t. m. V glavnem bo letošnji prehod precej lahek, ker je le malo izprememb, izvršenih večji del po željah in potrebah posameznih krajev.

* **Naši rojaki v Turčiji.** Po svetovni vojni se je zlasti iz naših južnih krajev preselilo precej Jugoslovanov muslimanske vere v Turčijo. Lepo število naših rojakov, ki niso muslimani, prebiva v Carigradu, kjer je njihovo središče že 60 let stara srbska pravoslavna parohija. Tu je deloval svoj čas tudi današnji naš patriarh dr. Gavrilo. Naša kolonija v Carigradu šteje 4.000 duš in ima združenje »Jugoslovenska sloga« z lepimi društvenimi prostori v evropskem delu Carigrada. Še pred nekaj leti je naša kolonija v Carigradu imela tudi svojo šolo, ki pa je zadnja leta popustila in jo bo treba preosnovati. Izhajal je tudi jugoslovanski list, ki ga pa zdaj nadomeščajo dnevniki iz Jugoslavije.

Trgovina s kovčegi

ROSSI

TRST,
Via Ponchielli N. 3
Piazza
Caduti fascisti N. 4
Telefon štev. 89-53

TOVARNA DEŽNIKOV
trgovina na debelo in drobno

Torbice - kovčegi - skrinje - palice itd.
Popravila v teku dneva.

* **Velikanska svatba** je bila o binkoštih v vasi Kolutu v somborskem okraju. Enake ne pomnijo že vrsto let, čeprav so obsežna svatovanja v Vojvodini od nekdaj na glasu. Premožni posestnik Jurij Frelih, ki nima lastnih otrok, je oženil svojega 19letnega posinovljenca Jakoba z neko 15-letno lepotico iz iste vasi. Zbrala se je vsa vas in prišlo je tudi mnogo okoličanov. V treh dneh svatovanja so gostje pospravili 400 kg kruha, 120 kg presnega masla, 125 kg sladkorja, 5.000 jajc, 200 kokoši, 5 telet po 70 kg, dva vola v skupni teži 1.000 kg, 5 svinj po 80 kg, 100 kg orehovih jedrc, 50 kg marmelade, 20 kg čokolade, 25 kg suhega grozdja, 10 litrov žganja in 1200 litrov vina. 90 žensk je nekaj dni pripravljalo mesnate in močnate jedi in klali so trije mesarji. Kljub precejšnjemu obilju vina je svatba potekla v najlepšem redu.

Dr. Franjo Kolterer,
KOPALIŠNI ZDRAVNIK,
ordinira kakor vsako leto
v Rogaški Slatini
v Strossmajerjevem domu.

* **Madžarska umetnostna razstava v Zagrebu** bo prirejena v pričetku junija. V Zagreb sta prispela 10. t. m. gg. baron Baltazar Lang in Štefan Borsodi, predsednik in tajnik madžarsko-jugoslovanskega društva v Budimpešti. Posetila sta dr. Mačka, bana dr. Šubašića, župana Starčevića in druge predstavnike ter se pogovorila z njimi o prireditvi umetnostne razstave. Obiskala sta tudi Plitvička jezera.

* **Zagrebška šola za statistiko.** Šola za Narodno zdravje v Zagrebu, ki ji načeluje dr. Borčić, je s šefom odseka za življenjsko statistiko dr. Fedorjev Mikićem priredila v Zagrebu statistični tečaj za učiteljstvo iz vse države. Namen tečaja je bil seznaniti učitelje z metodami in glavnimi načeli statističnega dela. Kakor beležijo zagrebški listi, je tečaj pokazal lepe uspehe. Jusuf Hadžić je že obdelal statistično vse šolstvo in pismenost v Bosni in Hercegovini, nekateri slovenski učitelji pa so napisali vrsto razprav o važnosti in rezultatih proučevanja telesnega razvoja učencev osnovnih šol v Sloveniji.

* **Okrog 400 delavcev** je pričelo stavkati v rudniku Klenovniku pri Požarevcu, ker uprava že od leta 1929. ni povišala mezd. Kakor pravijo delavci, so nekateri izmed njih morali delati dnevno po 16, namesto 8 ur, ne da bi dobili nagrade za čezurno delo. Pogajanja ugodno potekajo in bo spor najbrž v kratkem končan.

* **Šolska vest.** Litijski okraj je bil zaradi prevelikega števila šol v poslednjem času razdeljen v dvoje. Šole na zasavski strani tvorijo šolski okraj Litija I. Včeraj je dospel v Litijo in začel s pregledom novo imenovani šolski preglednik g. Čiček Franjo, učitelj s Pobrežja pri Mariboru. Šolski okraj Litija II., ki ga tvorijo šole na jugu sreza (na višenjski strani), pa pregleduje nedavno imenovani šolski preglednik g. Josip Dolgan, doslej šolski upravitelj na Uncu pri Rakeku. Okrajni šolski nadzornik za okraj Litija I. g. Karel Rostohar je zbolel in odšel na bolezenski dopust, dolgoletni okrajni šolski nadzornik g. Ivan Bezeljak pa je bil upokojen.

* **Železniški poduradniki in njih vdove,** upokojeni pred novim državnim prometnim zakonom leta 1923., se opozarjajo, da glede nove uredbe za draginjske doklade z dne 8. marca 1940 M. s. štev. 319. vložе prošnje, da se jim po čl. 3 te uredbe prizna čin in osebna draginjska doklada od 1. aprila 1940. Prošnja je kolka prosta, nasloviti jo je treba na prometno ministrstvo v Beogradu ter jo predložiti železniški direkciji v Ljubljani Prošnji je treba priložiti overovljen prepis rešenja pokojnine.

* **Tujskoprometni tečaj v Lučah ob Savinji** bo v četrtek 16. t. m. Interesentom daje vsa podrobna pojasnila Tujskoprometna zveza »Putnik« v Mariboru. Predavanja bodo od 8. do 12. in od 13.30 do 17.30.

* **Zakopano kravo so pojedli** cigani v vasi Mikovcu blizu Križevcev na Hrvatskem. Krava je poginila kmetu Čudu in jo je zakopal v bližnjem gozdiču. Cigani so za to zvedeli po treh dneh in so ponoči izkopali kravo, ki je bila že vsa črviva in razpadla. Ciganska brata Janko in Tomo Djurdjević sta odpeljala mrhovino 6 km daleč k ciganskim šotorom, kjer so priredili veliko pojedino in nikomur ni bilo zlega. Kakor pravi »Jutarnji list«, dajejo hrvatski kmetje marsikod poginjeno žival ciganom. Nekajkrat pa je tudi že prišlo do pretepov med kmeti in cigani, ker so cigani ukradli pokopane živali, nakar so bili kmetje prepričani, da cigani širijo živalske bolezni. Še vedno se posveča premalo pozornosti zakopavanju mrtvih živali. Zlasti bo treba nadzorovati različne prepade in jame, kamor kmetje mečejo mrhovino. Razen ciganov prihajajo v te kraje psi in različna zverjad, pa ni čudno, da se potem razširijo razne živalske kuge. Treba bo strogih novih predpisov.

* **Družinska žaloigra.** Ljubica Letićeva iz Lipe pri Slavonski Požegi se že dalje časa ni razumela s svojim možem Marinom in je nekajkrat pobegnila od njega. Tako je tudi nedavno krenila v svoj rojstni kraj, v Dolnje Emovce. Mož se je strahovito razjezil in pograbil puško, da prižene ženo nazaj na svoj dom. Zasačil jo je v Emovcih. Dvignil je puško na ženo, toda pravočasno ga je premagal njegov svak. Med tem pa je žena pograbila motiko in je svojega moža trikrat tako hudo udarila po glavi, da se je zgrudil mrtev.

* **Smrtna žrtev neznanega avtomobilista.** Včeraj smo poročali o tem, kako se zadnji čas množe prometne nesreče na naših cestah in kako živo se čuti potreba po strožji uspešnejši kontroli. Blizu križišča državne in banovinske ceste pri Jeprci so predvčerajšnjim našli nezavestnega človeka v mlaki krvi. Neznani avtomobilist, ki je zakrivil nesrečo, je jadrno izginil brez sledu. Ranjenca so prepeljali na kirurški oddelek v Ljubljano, kjer so se zdravniki z vso pozornostjo zavzeli zanj. Toda trud je ostal zaman — po kratkem trpljenju je neznanec poškodbam podlegel. Na objavo v našem listu so se svojci ponesrečenca pozanimali za stvar in tako so v mrtvecu spoznali 32letnega krojača Franceta Pavca iz Gorič pri Golniku. Na željo rodbine je bilo truplo prepeljano domov, kjer bo pokopano na župnem pokopališču.

* **Toreadorska senzacija v Zagrebu.** V torek dopoldne je trgovcem z živino na južnem kolodvoru v Zagrebu pobegnil velik bik in zdirjal po Prilazu proti Narodnemu gledališču, potem pa je prišel na Ilico. Na pomoč so bili poklicani konjači, ki so s stražniki vred začeli streljati na bika. Šele ko je padlo kakšnih 20 strelov, se je podivjani bik zleknil mrtev. Ves zapadni del Zagreba je doživel precej razburljive prizore.

* **Lepa vsota denarja je izginila** v soboto ponoči iz pisalne mize železniškega kontrolorja Ivana Zemljića v Koprivnici. Zemljić je bil zvečer pustil 9.900 din v predalu svoje pisalne mize, namesto da bi ga bil zaklenil v blagajno. Drugi dan ni bilo denarja nikjer. Doslej še niso mogli dognati, kdo se je polastil uradnega denarja.

* **Kazen za veliko poneverbo v Zenici.** Pred sodiščem v Travniku je bila razprava proti Miloradu Nikoliću, blagajniku kaznilnice v Zenici. Izvršil je vrsto poneverb v letih 1932 do 1938. Bil je pri tem izredno spreten in so poneverbe odkrili po golem naključju. V to veliko afero je bil zapleten tudi bivši načelnik ministrstva za pravosodje Rade Pašić, ki je preteklo leto izvršil samomor. Razprava je trajala 4 dni in je Nikolić obsojen na 20 mesecev strogega zapora.

— Po pogosti nosečnosti morejo žene z dnevno redno uporabo pol kozarca naravne »Franz-Josefove« grenke vode, zavžite na tešče, z lahkoto doseči izpraznjenje črev in urejeno delovanje želodca. »Franz-Josefova« voda je davno preizkušena, najtopleje priporočana in se dobiva povsod.

Ogl. reg. S. br. 30474-32.

DANES JE ŠE ČAS Ob 16., 19. in 21. uri — **Greta Garbo** v vlogi sovjetske emisarke **NINOČKA** — **Kino Union** tel. 22-21

Oglejte si sijajno komedijo, pri kateri se boste izvrstno zabavali in od srca nasmejali!

SAMO ŠE DANES ob 16., 19. in 21. uri predvajamo prelepi filmski roman iz kraljestva čarobnih visokih planin!
Ljubezen v planinah
Magda Schneider - Rolf Wanka - Viktor Staal - Anchese Uhlig - Paul Wegener.
KINO SLOGA — tel. 27-30

Da Vam ne bo žal, oglejti si danes
BAL V OPERI
Danes poslednjič.
DANES POSLEDNJIČ! — Paul Hörbiger, Theo Lingen — Hans Moser.
KINO MATICA, tel. 21-24. — Predstave ob 16., 19. in 21. uri.

Iz Ljubljane

u— **Prezgodnja smrt uglednega slovenskega tovarnarja.** V ljubljanskih trgovskih in industrijskih krogih se je sinoči razširila žalostna novica, da je popoldne umrl g. Mihael **Hribernik**, solastnik znane tekstilne tovarne Beer, Hribernik & Comp. v Tacnu. Pokojnik je bil splošno spoštovan zaradi svojega lepega značaja in prikupne umerjenosti, s katero je junaško premagoval tudi bolečine, ki so ga mučile zadnje leto in ga tako zgodaj spravile v grob. Saj je bil šele 47. let star, na pogled vedno zdrav, na tihem pa je kljuvala v njem bolezen. Kakor je bil vedno delaven za svoje lepo uspevajoče podjetje, tako je imel vedno tudi mnogo smisla za narodne in kulturne potrebe in ni štedil ne s podporami, ne z osebnim delom. Zlasti je bil naklonjen Sokolu in Jadranski Straži, v kateri je bil nekaj let tudi odbornik krajevnega odbora v Ljubljani. Vest o smrti tega simpatičnega slovenskega podjetnika je zatorej upravičeno zbudila v Ljubljani splošno sočutje s prizadeto družino. Zapustil je vdovo gospo Luizo, tri hčerke in sina. Zadnjo pot bo nastopil jutri ob 17. izpred mrliške veže na Šlajmerjevi cesti. Ohranili bomo g. Hriberniku časten spomin, družini pa izrekamo odkritosrčno sožalje ob tako bridkem udarcu usode.

18. maja t. l.
TELOVADNA AKADEMIJA
SOKOLA III
NA TABORU

u— **Protituberkulozna zveza v Ljubljani** ima letošnji redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom v nedeljo 19. t. m. ob 9. v sejni dvorani mestnega načelstva, na kar vse edinice, ki so jim bila poslana vabila, še posebno opozarjamo. Ob 11. bo istotam slavnostna otvoritev protituberkuloznega tedna, nad katerim je g. ban prevzel pokroviteljstvo.

u— **Prosvetni odsek grafične organizacije** priredi v soboto 18. t. m. ob pol 21. v dvorani Delavske zbornice J. Špicarjevo spevoigro: »Svojeglavček«. Sodeluje že priznani orkester grafikov. Izvirno glasbo je preskrbel g. P. Ačko. Na to zanimivo uprizoritev vse opozarjamo.

Smučarji, turisti in sportniki!
Uporabljajte dr. KMETOVO MAZILO IN OLJE ZA SONČENJE. — Dobi se povsod. Zaloga: Lekarna dr. St. Kmet, Ljubljana, Tyrševa cesta.

u— **Hrvatsko kulturno društvo »Napredak«** v Ljubljani bo imelo v soboto ob 20. v svojih društvenih prostorih v Kolodvorski ulici 18. svojo redno skupščino z običajnim dnevnim redom.

u— **Preizkušnja alarmnih siren.** Mestno poglavarstvo objavlja: Sirene bodo tulile na vseh straneh mesta že danes in tudi prihodnje dni, toda prebivalstvo naj se prav nič ne plaši, ker bo mestni zaščitni urad sirene samo poskušal. Ob enem mestni zaščitni urad prosi industrijska podjetja in sploh lastnike siren, naj do nadaljnjega svojih tovarniških siren ne uporabljajo.

MOŠKE SRAJCE PO MERI
Alojzij Potrato — prej
JOS. KUNC & Co.
Ljubljana, Miklošičeva cesta 32.

u— **JNAD »Jugoslavija«.** Drevi ob 20. bo redni članski sestanek. Predavala bo ga. Hočevarjeva o temi: »Narodna kultura v nevarnosti«. Udeležba obvezna. V soboto bo obisk Magolićeve razstave. Zbirališče ob pol 11. v društvu. Vodil bo g. Magolić sam.

u— **JNAK »Edinstvo«.** Danes, v četrtek, bo ob 20. uri članski sestanek s predavanjem g. kapetana v p. T. Šturma. Udeležba je za vse obvezna!

u— **Društvo kmečkih fantov in deklet v Beričevem** priredi v nedeljo 19. t. m. v Kmetskem domu v Beričevem veselico s kmetsko malico. Vsi, ki vam je do lepe zabave in obenem do lepega izleta v naš kraj, pridite v v nedeljo, ne bo vam žal! Poleg kmetske malice bodo še razne druge zanimivosti. Pričetek ob 16. uri. Iskreno vabljeni! (—)

u— **Poroka.** Na binkoštno nedeljo sta se poročila na Rakovniku v Ljubljani gdč. dr. Zora Guštinova, zdravnica v Murski Soboti, in g. Ado Lenart, uradnik pri kr. banski upravi v Ljubljani. Priči pri poroki sta bila očeta novoporočencev g. Jože Guštin, državni upokojenec, in g. dr. Lenart, predsednik okrožnega sodišča v Mariboru v pokoju. Mlademu, narodno zavednem uparu naj veljajo tudi naše prisrčne čestitke!

u— **Fante in dekleta s šopki na prsih** smo včeraj srečavali po Ljubljani. Ni jih klical »trombe glas«, marveč so to naši maturantje in maturantke, ki so z včerajšnjim dnem končali šolo. Po odloku banske uprave jim je bilo letos zabranjeno, da bi okrasili razrede in jih na ta način »nasmetili«. Zato so si pripeli šopke, da na zunaj pokažejo svoje veselje, ki pa še ni popolno. Pouk se je končal tako zgodaj le zato, da se pripravijo za generalni naskok na maturo. Prestati morajo prav te dni do mature najhujšo živčno vojno. Želimo in upamo, da bodo izšli zmagoviti, nakar se bo njihova pesem s harmoniko glasila še veselejše, kakor včeraj.

u— **Nesreča pri delu.** Z Jesenic so včeraj pripeljali na kirurški oddelek 31letnega zidarskega pomočnika Jožeta Korena. Zaposlen je bil na neki stavbi pa je padel v globočino in dobil hude notranje poškodbe. Poleg tega ima nalomljeno hrbtenico.

MARTIN KOJC
sprejema do nadaljnjega v hotelu »Metropol«, dnevno od 16.—18. ure in po dogovoru.
PRAKTIČNI ŽIVLJENJSKI POUK.

u— **Tatvine motorjev in koles.** Podjetnejši tatovi so se zdaj spravili celo na motorje, kakor kaže drzna tatvina motornega kolesa, ki ga je nekdo odpeljal v noči na binkoštno nedeljo iz mehanične delavnice v Kolodvorski ulici 25. Vlomilec je najbrž z vitrihom odprl vrata in je moral to storiti zelo spretno, da ga nihče ni slišal na drugače zelo prometnem, odprtem kraju. Ukradeno motorno kolo je bilo znamke BMW, tipa 23, št. motorja 109360, pogon 10 konjskih sil, črno pleskano in še skoraj popolnoma novo, vredno okrog 8.000 din. — Iz veže Pajkove gostilne v Linhartovi ulici je bilo ukradeno Karlu Milerju moško kolo znamke Rekord, črno pleskano, evid. št. 2-207485, prostega teka, vredno 800 din. — 2.000 din vredno sportno moško kolo znamke Goricki, zeleno pleskano, novo, tovarniška št. neznana, krmilo ravno z zelenimi gumijastimi ročaji, pnevmatika nova, siva, je bila ukradena dr. Janku Osolniku. Coventry moško kolo sive barve, tov. št. 03661, z dinamosvetilko je nekdo odpeljal Antonu Novaku iz veže Zakotnikove gostilne na Zaloški cesti. Vrednost 800. din. Moško kolo Diamant, črno pleskano št. 127895, z navadnim krmilom, z ročaji iz rdečega gumija in z gonilno ploščo v obliki krogov je bilo ukradeno s hodnika viškega župnišča na Tržaški cesti Antonu Svetličiču. Viktorju Požaru je bilo ukradeno z dvorišča hiše št. 6 na Dolenjski cesti prednje kolo dvokolesa, novo z kromiranim obročem in novim plaščem znamke Dunlop, vredno 250 din.

u— **Druge tatvine.** Prav tako so se zadnji čas močno razpasle tatvine in vlomi v nezaklenjena stanovanja. Tako je bila pred dnevi iz kopalnice dr. Borisa Premruja v Igriški ulici 4 na še nepojasnen način ukradena zlata zapestnica s tremi briljanti in s platinasto gornjo plastjo vredna din 1.500. — Dne 10. t. m. je bilo natakarici Frančiški Trevnovi iz spalne sobe v Janševi ulici 3. ukradeno 2.000 din gotovine in hranilna knjižica občinske hranilnice na Vrhniki na njeno ime z vlogo din 5.004. — V noči na 10. t. m. se je splazil v spalnico gostilničarja Ivana Gorenjca v Rožni ul. 29. neopaženo drzen tat ter mu odnesel 1.040 din gotovine, dva bankovca po 20 nemških mark in Steyerpištola kalibra 635, vredna din 300. — Slednjič je obiskal tat še gostilniški lokal in si tudi tam naprtil večje število cigaret, pijač, jedač in še nekaj gotovine. Skupna škoda znaša blizu 2.000 din. — Iz Košakove gostilne je bilo na škodo uradnika Otona Malovrha izmaknjen letni moški plašč sive barve s prav takšno podlogo, par sivih usnjatih rokavic in okrogla žepna električna svetilka v skupni vrednosti din 1.500. — Bakren kotel za žganjekuho, vreden več sto dinarjev, je bil ukraden v noči na 12. t. m. iz pralnice na Galjevici št. 7 Francu Zupančiču. Kotel je srednje velik in ima napis »Jugometalija«. — V noči na 9. t. m. so neznani storilci vlomili v nabiralnike v cerkvi na Rakovniku ter pobrali iz njih za kakih 400 dinarjev gotovine.

u— **Mala Milenica** je v nedeljo na poti iz Škofje ulice do stare mitnice na Celovški cesti izgubila zlato verižico z obeskom, darilo krstne botrice. Najditelj je vljudno naprošen, naj verižico proti primerni nagradi vrne na upravo lista ali na bližnji policijski stražnici.

R A D I O

Četrtek, 16. maja

Ljubljana 7: Jutrni pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: V modernem ritmu (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Veseli godci. — 14: Poročila. — 18: Pester spored radijskega orkestra. — 18.40: Slovenščina za Slovence. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura (predavanje ministrstva za telesno vzgojo). — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Pesmice za ples (Ježek in Ježek). — 20.45: Reproduciran koncert simfonične glasbe. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: V oddih igra radijski orkester.

Beograd 18.30: Koncert radijskega orkestra. — 19.40: Tamburaški radijski orkester. — 20: Zabavna ura. — 21: Koncert havajskega kvarteta. — 22.30: Plesna glasba. — **Zagreb** 13.10: Musorgski (plošče). — 17.15: Koncert radijskega orkestra. — 20.30: Koncert pevskega društva »Vijenac«. — 21: Ruska glasba. — 22.20: Plesna glasba. — **Sofija.** Programi niso prispeli. — **Praga** 20.05: Koncert. — 22: Koncert solistov (dela čeških skladateljev). — **Pariz** 18: Prenos iz opere Comique. — 21.45: Vokalni koncert. — 22.45: Zabavni koncert. — **London** 20.25: Koncert solistov. — 21.35: Lahka glasba. — 22.35: Komorna glasba. — 23.15: Plesna glasba.

Mladinsko glasilo »Naša rast« (Ljubljana) je posvetilo pravkar izišlo 7—8 številko češkemu kulturnemu življenju. Tako je tudi ta časopis prispeval svoj skromni, vendar pa lepi delež k tradicionalnim vezem, katerih ideal ni zamrl niti sedaj, ko divja nad nami vihar evropske zgodovine. Ta zvezek »Naše rasti« prinaša na uvodnem mestu žunov prevod Wolkerjeve pesmi »Zvenenje« in odlomka iz Heyduka »Slovaška, ti še spiš?« Ld piše o Františku Palackem kot očetu češke zgodovine. Bo je prispeval članek »Beseda o Pragi«, Engelbert Gangl piše o »Tyršu, našem vodniku«, dr. Rudolf Krivic navaja nekatere izjave T. G. Masaryka mladini, Živan Žvun pa je priredil po knjižici A. C. Nora »Moderni literatura československá« daljši odlomek. Iz romana Karla Novega »Na rozcesti« je prevedeno poglavje »Jindriček« Živan Žvun je nadalje prevel dve pesmi starejšega češkega pesnika J. V. Sládka. Poleg dveh krajših črtic in citatov iz Masaryka prinaša številka še poglavje iz znanega bolgarskega humorističnega spisa Aleka Konstantinova »Baj Ganjo«. Zvezek ni zanimiv samo za mladino, marveč tudi za odraslega čitatelja. Žal da je »Naši rasti« v teh težkih časih zmanjkalo moči in se s to številko umika iz našega kulturnega življenja, v katerem je šele drugo leto prikupno uveljavljala težnje narodno in napredno usmerjene srednješolske mladine. Na svojem listu je zapisano: »S tem zvezkom prenehamo izdajati »Našo rast« zaradi pomanjkanja gmotnih sredstev.« Škoda lepih začetkov!

Holandska in Jugoslavija. Tik pred usodnimi dnevi, ko je tudi Nizozemska stopila v pošastni bojni ples, je prejel kulturni urednik našega lista iz Amsterdama pismo vnetega prijatelja Jugoslavije, prof. W. Valka, avtorja edine holandske knjige o naši državi. Prof. Valk, ki je objavil v nizozemskih revijah in listih številne članke in razprave o naši domovini, je priredil v drugi polovici aprila v amsterdamskem kolonialnem institutu znanstveno predavanje o Južni Srbiji. Kakor posnemamo iz poročila, ki ga je priobčil »Algemen Handelsblad«, je predavatelj segel na široko in prikazal v zgodovini in geopolitičnem orisu Južne Srbije značaj, usodo in pomen Balkana. Posebej je govoril o narodopisnih in krajinskih posebnostih Južne Srbije. Predavanje prof. W. Valka je doseglo lep uspeh. Zaslužni propagator Jugoslavije na Nizozemskem je večkrat simpatično pisal tudi o Sloveniji, ki jo je dobro poznal. Še v aprilu je priobčil v listu »Weer a wind« dva članka o Dubrovniku z mnogimi ilustracijami. Prav po njegovi zaslugi je južna Dalmacija vzbujala med Nizozemci vedno večjo pozornost. Usodni dogodki so prekinili tudi to delo in jugoslovenski znanci prof. Valka se zaskrbljeno vprašujejo o usodi tega dolgoletnega in zaslužnega prijatelja naše domovine, prav kakor znamenitega holandskega slavista, prof. van Wijcka, ki se je takisto živo zanimal za naše kraje.

Iz češke književnosti. Pri Fr. Borovem v Pragi je izšla posthumna knjiga Karla Čapka »Kalendař«, zbirka feljtonov in entrefiletov, ki jih je pokojni pisatelj objavljal zlasti v »Lidovih Novinah« in ki izražajo razpoloženja v naravi in človeku v izpremenljivem toku letnih časov. — Dr. Zdeněk Kalista je izbral in uredil izbor iz spisov zgodovinarja Josefa Pekaža. — Izšel je uvod v filozofijo iz peresa Miloša Srba »Živá skutečnost«. — Vitězslav Nezval je izdal novo zbirko svoje lirike »Pět minut za městem«. — Režiser Ferdinand Pujman je spisal obsežno študijo o vplivu verskih obredov na srednjeveško češko literaturo: »Zhudebněna mateřština«. — Izšla je glasbena študija Mirka Očadlika »Libuše, Uznik Smetanovy opery«. — Vladislav Vančura je v knjigi »Obrazy z dějin naroda českého« obdelal v obliki leposlovnih črtic najstarejšo češko zgodovino. — Anna Maria Tilschova je izdala pri Borovem novo pripovedno knjigo z naslovom »Tři kříže«. — Petr Bogatyrev je avtor knjige »Lidové divadlo české a slovenské«. — Ferdo Soldan je v esejski knjigi »Tři generace« obdelal novejšo češko književnost. — Otakar Šourek je spisal študijo o postanku in usodi znane Smetanove skladbe »Ma vlast«. — E. Winter je pisec zgodovine verskih bojev na Češkem in Moravskem »Tisic let duchovního zápasu«. — Mirko Očadlik je izdal v posebni knjigi korespondenco pisateljice E. Krásnohorske in skladatelja B. Smetane. — Založba »Novina« je začela izdajati v redakciji dr. Václava Renča zbrano delo pokojnega Arna Nováka. Kot prva knjiga sta ponatisnjeni zbirki »Zvony domova« (1916) in »Myšlenky a spisovatele« (1914).

Iz Celja

e— **Slava 39. pešpolka.** V torek 28. t. m. bo slavil 39. pešpolk svojo slavo v spomin na zmagovite boje celjskega pešpolka v koroški ofenzivi leta 1919. K proslavi velikih dni našega polka, ki bo ta dan ob 10. na Dečkovem trgu, je vabljeno vse narodno zavedno prebivalstvo mesta Celja in okolice. Posebna vabila se ne bodo pošiljala.

e— **Prvo gostovanje Šentjakobskega gledališča iz Ljubljane** bo v Mestnem gledališču v Celju v nedeljo 19. t. m. ob 20. Uprizorili bodo »Uježe«, zabavno tridejansko Nušićevo veseloigro. Ta duhovita igra priljubljenega komediografa, polna zdravega humorja, zabavnih situacij in duhovitih domislekov, žanje povsod velike uspehe in nudi gledalcem obilo zabave in smeha. Tudi v Ljubljani v Šentjakobskem gledališču je imela ta igra senzacionalen uspeh, saj so jo Šentjakobčani v letošnji sezoni ponovili tridesetkrat, vselej pred razprodano hišo. V glavnih vlogah bodo nastopile prve moči Bučarjeva, Grgurevičeva, Čučkova, Sancinova, Šubičeva, Moser, Lavrič, Plevelj, Vizjak, v ostalih vlogah pa nastopa skoro ves ansambel odra. Za to prvo gostovanje Šentjakobskega gledališča je v Celju veliko zanimanje. Zato kupite vstopnice že v naprej v Goričarjevi knjigarni. Opozarjamo na slike razstavljene v celjskih izložbah.

e— **Lastniki motornih vozil**, ki še niso zamenjali evidenčnih tablic, naj storijo to takoj pri uradu, kjer imajo svoja vozila registrirana, ker je uporaba starih evidenčnih tablic nedopustna.

e— **Ukinjena avtobusna vožnja.** Mestno avtobusno podjetje je z novim voznim redom, ki je stopil včeraj v veljavo, ukinilo opoldansko avtobusno vožnjo iz Celja na Teharje. Ukinitev ostane v veljavi do 1. oktobra.

e— **Umrla sta** v torek v celjski bolnišnici 70letna dninarica Barbara Pungerškova iz Trnovelj pri Celju in 32letna ključavničarjeva žena Josipina Dolenčeva iz Trnovelj.

e— **Brezposelnost.** Pri celjski borzi dela je bilo 10. t. m. v evidenci 666 brezposelnih (544 moških in 122 žensk) nasproti 726 (596 moškim in 130 ženskam) dne 30. aprila.

e— **V trebuh ga je zabodel.** V noči od ponedeljka na torek je neznanec v Grahovšah pri Laškem napadel 19letnega delavca Filipa Tovornika iz Laške vasi pri Laškem in ga zabodel z nožem v trebuh. Težko poškodovanega Tovornika so prepeljali v celjsko bolnišnico.

e— **K tragičnemu dogodku v Dramljah**, čigar žrtev je postal na binkoštni ponedeljek zjutraj 36letni ugledni posestnik Franc Mastnak, nam poročajo, da Mastnak ni izvršil poskus samomora. Mastnak se je odpravil ob pol 6. zjutraj k maši. Ko je bil oddaljen okrog 500 m od doma, je opazil na svoji njivi skobca. Vrnil se je domov, vzel samokres in stopil proti njivi, da bi skobca ustrelil. Ravnal pa je tako nepreviden, da se je samokres nenadoma sprožil. Krogla je zadela Mastnaka v desno sence. Mastnik je takoj izgubil vid, a je imel kljub težki poškodbi še toliko moči, da se je vrnil domov. Povedal je, da se je ponesrečil. V samokresu je imel še eno kroglo. Pripeljali so ga v celjsko bolnišnico, kjer se zdravniki trudijo, da bi mu rešili življenje. Če bo okreval, pa bo najbrž izgubil desno oko. Mastnak je odločno napreden in inteligenten mlad mož ter je bil pred nekaj leti izvoljen za župana drameliske občine. Že od mladosti se je zelo vnemo udejstvoval v organizaciji kmetskih fantov in deklet. S svojo mlado ženo in otroki je živel zelo srečno. Iskreno mu želimo, da bi kmalu okreval.

Iz Maribora

a— **Krisalida.** Ob krstni predstavi Golouhove »Krisalide« je zasedba sledeča: Iluzionist je Rado Nakrst, Kralja igra Pavle Kovič, burkeža na dvoru Milan Košič, Pantalona Just Košuta, Harlekina Verdonik, Kolombino Starčeva, Mefista Gorinšek, kraljevega slugo Blaž, Fausta Štandeker, don Kišota Crnobori, Salomo Naratova, rablja Turk, plesalca Harastovič, plesalko Savinova, Krisalido kot apoteozo umetnosti pa Branka Rasbergerjeva.

a— **Mariborsko gledališče v Selnici.** Da se uveljavijo čim tesnejši stiki med mestom in podeželjem, bo v nedeljo 19. t. m. ob 15. uri gostovalo Narodno gledališče v Mariboru v naši obmejni Selnici ob Dravi, z dramo »Via mala«. Pobudo je toplo pozdraviti.

a— **Vsakomur nekaj.** Pod tem geslom priredi studenško Sokolsko društvo v Sokolskem domu v soboto 18. t. m. ob pol 21. pester večer, na katerem sodelujejo Slavko Lukman, znani koncertni pevec, Jos. Povhe, naš znani komik, ter ga. Vrabčeva, ki spremlja na glasovirju. Na sporedu so lahke melodiozne operne, operetne arije in pesmi, kupleti in humoristični prizori s petjem.

a— **Dijaki in profesorji.** O tej temi predava drevi ob 20. uri v dvorani Ljudske univerze pod okriljem društva »Šola in dom« prof. J. Šedivy. Predavatelj bo uporabil odgovore iz svoje obširne ankete, ki jo je imel med svojimi dijaki. Vstop brezplačen.

a— **Odprava poštnih zavojev iz Maribora.** Zaradi ukinitve ambulančne pošte pri vlaku, ki odhaja iz Maribora ob 20.55, bo morala kolodvorska pošta od 19. t. m. dalje odpravljati pakete za smer proti Ljubljani in Zagrebu ob 17.55 v dveh ambulančnih poštah. Odpošiljatelji se opozarjajo, da bi po možnosti predajali svoje pakete mariborskim poštam že dopoldne ali popoldne vsaj do 16. ure, da bodo lahko odpravljeni z najugodnejšo priliko.

a— **»Ples v maskah« na mariborskem odru.** Pod Herzogovo taktirko in v Skrbinškovi režiji se pripravlja znana Verdijeva melodiozna opera »Ples v Maskah«. Premiera bo v kratkem.

a— **Trije ledeni svetniki** so tudi letos ostali verni svojim znanim tradicijam. Temperatura je padla, tako je bila včerajšnja minimalna jutrnja temperatura 4.4 C, dočim je bila še pretekli teden do 10 C. Pankracij nam je nasul v dveh urah padavin za 34 mm, torej več kakor ves letošnji april. Bonifacij in njegov drug pa sta se obdala z občutnim hladom. Tezenska postaja napoveduje za mariborski okoliš oblačno in vetrovno vreme.

a— **Srečni ljudje.** Ob priliki matične tombole je dobila prvo tombolo v znesku 5000 din tkalka Elizabeta Prah, učenka Ana Grunter 3000 din, ključavničarski pomočnik Lovrenc Stoklas 1000 din, delavka Ana Vervega 1000 din, delavca Josip Muhič in Tomaž Bratec ter zasebnica Neža Petrovič po 500 din, zasebnica Štefanija Perger in tkalka Angela Kraner po 300 din. Razen tega je bilo še 10 dobitkov po 100 din in drugi manjši dobitki.

a— **Pomoč revni deci.** Prvi dan nabiralne akcije je lepo uspel. Ker pa še marsikdo ni imel zavoja pripravljenega, navljudneje prosimo cenjeno občinstvo, da pripravi darila, da bo delo s tem nekoliko olajšano. Žensko društvo.

a— **V skupino ljudi je zavozil z motornim kolesom** v Streliški ulici v Novi vasi neki motociklist. Obležal je pod vozilom Vekoslav Momčilović. Zaradi občutnih poškodb po vsem telesu so ga prepeljali v bolnišnico.

a— **Tasta se je hotel znebiti.** V sodne zapore so pripeljali 40letnega posestnika Janeza Zorka iz Sv. Trojice v Slovenskih goricah. Nagovarjal je namreč nekega moškega, da bi ustrelil njegovega tasta Matijo Šauperla iz Cigone. Orožniki razčiščujejo zadevo.

a— **V Kamnici je tekla kri.** Pred neko gostilno v Kamnici je nastal med fanti prepir in spopad. V rokah so se pojavili noži. V splošnem vrvežu je obležal ves krvav šolski sluga Franjo Potočnik, ki ima ranjeno desnico. Prepeljali so ga v bolnišnico.

a— **V Metavi je gorelo.** Domačijo posestnika Marka Klemenčiča iz Metave pri Sv. Petru niže Maribora je zajel ogenj. Poleg objektov so zgoreli tudi gospodarski stroji. Živino so le deloma rešili. Domnevajo, da je nastal ogenj zaradi cigaretnega ogorka, ki ga je najbrže odvrgel berač, ki je prenočeval na skednju. Škode je okoli 20.000 din.

Gospodarstvo

Ugodni razvoj državnih financ

V včerajšnji številki smo objavili podatke o gibanju naših državnih financ v letu 1939/40 na podlagi rezultatov ob koncu meseca marca, ki je, kakor znano, zadnji mesec proračunskega leta. Zanimivi pa so tudi podatki, ki kažejo razvoj naših državnih financ v zadnjih mesecih.

Kakor je znano se je v prvih dveh mesecih po izbruhu vojne v Evropi pojavil zastoj pri dotoku državnih dohodkov. Že v januarju t. l. pa so dohodki zopet prekoračili lanske dohodke. Tako so znašali v **januarju** vsi državni dohodki 1073 milijonov din (za 85 milijonov din ali za 8% več nego v lanskem januarju), **v februarju** 1123 milijonov (za 133 milijonov din ali za 13.4% več), **v marcu pa 1205 milijonov** (za 115 milijonov din ali za 10.7%).

Dones neposrednih davkov je znašal v marcu 206.5 milijona din, to je za 22 milijonov več nego lani v marcu. Precej so narasli dohodki od **trošarin**, namreč 105.9 milijona din (za 15.3 milijona več), zlasti pa dohodki od **taks**, ki so se povzpeli na 152.1 milijona din (za 40.2 milijona več). Dohodki od **monopolov**, ki so v januarju in februarju zaostajali za dohodki prejšnjega leta, so bili v marcu za malenkost večji nego lani in so znašali 164.5 milijona din. Zaradi težkoč pri uvozi pa so precej zaostajali dohodki od **carin**, ki so znašali le 93.5 milijona din, to je za 21.1 milijona din manj nego lani. V gornjih številkah seveda niso všteti dohodki, ki se stekajo v narodno-obrambni sklad.

Dohodki državnih podjetij

Med državnimi podjetji zaznamujejo zlasti **železnice v zadnjih mesecih znatno večje dohodke nego lani.** V letošnjem **januarju** so znašali železniški dohodki 300.2 milijona din (za 56 milijonov več nego lani), v **februarju** 268.8 milijona din (za 66.6 milijona več), v **marcu** pa 303.8 milijona din (za 125.3 milijona več). Skupaj so torej dosegli **dohodki državnih železnic v prvem četrtletju letošnjega koledarskega leta 871.8 milijona din in so bili pri tem za 248 milijonov ali za skoro 40% večji nego v istem četrtletju lanskega leta.** Glede na to znatno povečanje železniških dohodkov ni videti neposrednega razloga za ponovno povišanje železniških tarif.

V nasprotju z železnicami, pa **kažejo ostala državna podjetja v marcu manjše dohodke.** Tako so znašali dohodki **pošte, telegrafa in telefona** le 34.2 milijona din (za 12.4 milijona manj), dohodki **rudnikov** so dosegli komaj 6 milijonov din (za 17 milijonov manj), dohodki **državnih gozdov** pa komaj 5 milijonov din (za 5 milijonov manj).

Odložitev izvržb proti vpoklicanim osebam

V »Službenih novinah« od 14. t. m. je objavljena uredba o odložitvi izvržb proti civilnim osebam, ki so vpoklicane na vojaško dolžnost. Ta uredba je z dnem objave dobila obvezno moč in je istočasno **prenehala veljati dosedanja uredba o odložitvi izvržb proti civilnim osebam vpoklicanim na vojaško dolžnost od 5. oktobra lanskega leta.** Nova uredba določa v glavnem naslednje:

Proti osebam, ki so vpoklicane na vojaško dolžnost, razen če gre za službo v stalnem kadru, se ne more, dokler so na vojaški dolžnosti in 30 dni potem, ko so bili odpuščeni, dovoliti ali izvesti nobena izvržba zaradi plačila denarnih terjatev ki se utemeljujejo s privatno-pravnih naslovov ali zaradi izvršitve drugih ukrepov po določbah paragrafov 307. in 308. zakona o izvržbi in zavarovanju ali zaradi izpraznitve odnosno izročitve porabnega predmeta.

Preden izvršilna oblast dovoli izvržbo ali podvzame kakršenkoli izvršilni ukrep proti fizičnim osebam v gornjih primerih, mora po službeni dolžnosti **ugotoviti, ali je dotična oseba na vojaški dolžnosti odnosno ali je že potekel 30 dnevni rok po odpustu iz vojaške dolžnosti.** Pristojna vojaška in občinska oblastva so dolžna na zahtevo izvršilnih oblastev in zainteresiranih oseb **takoj izdati potrdilo,** da je oseba, proti kateri se vrši izvržba, na vojaški dolžnosti ali ne, odnosno, da še ni potekel ali da je že potekel rok 30 dni po odpusti iz vojaške dolžnosti. Prošnje za izdajanje takih potrdil in sama potrdila so oproščena vseh taks. Izvršilno oblastvo mora po **službeni dolžnosti ustaviti izvržbo,** ki je dovoljena v nasprotju z gornjimi določbami in mora istočasno ukiniti vse izvršilne ukrepe.

Prav tako se ustavijo po službeni dolžnosti tudi dovoljene izvržbe po 5. oktobru 1939 v primerih, kadar ta uredba ne dopušča izvržbe, izvedeni izvršilni ukrepi pa se ukinejo.

Izvržbe, ki so se pričele pred uveljavljenjem te uredbe, se po službeni dolžnosti odložijo za čas, ki je določen po tej uredbi. Sodišče izda odločbo o odložitvi izvržbe ko ugotovi, da je dotični, proti kateremu se naj izvrši izvržba, na vojaški dolžnosti odnosno še ni poteklo 30 dni po odpustu bodisi, da to sodišču javi sam ali za to izve sodišče na drug način. Izvršilni organi so dolžni obvestiti sodišče o vseh teh okolnostih, če zadnje izvejo o priliki izvajanja izvržbe. Take okolnosti preizkusi sodišče po službeni dolžnosti.

Gornji predpis se ne izvaja v primeru če je bila prisilna dražba nepremičnih in premičnih stvari pravnoveljavna izvedena. Izvršilno sodišče ukine izvedeno čuvanje (transferacijo) premičnih stvari, če to zahteva oni, proti kateremu se vrši izvržba, njegova žena ali njego najbližji sorodnik. Stroške tega ukinjenja nosi predlagatelj.

Od predpisov te uredbe se izvzemajo: 1. terjatve delojemalcev vseh vrst, ki izvirajo iz službenega odnošaja. 2. terjatve za vzdrževanje.

Prijava zalog žita

Na osnovi člena 6 uredbe o prijavi zalog žita od 29. novembra lanskega leta je trgovinski minister predpisal pravilnik za izvajanje te uredbe, ki je objavljen v »Službenih novinah« od 14. t. m. in je s tem dnem dobil obvezno moč.

Uredba od 29. novembra lanskega leta določa, da morajo osebe, ki se bavijo z žitno trgovino, kakor tudi trgovski mlini uvesti in v redu voditi žitno knjigo. Pravilnik k temu določa, da velja dolžnost vodenja žitne knjige tedaj, če promet v posameznih mescih presega 2000 kg. Knjigo morajo voditi 1. trgovski obrati, ki se v kakršnikoli obliki bavijo s trgovino z žitom (pšenico, ržjo, ječmenom, ovsom, koruzo) in s pšenično moko; 2. menjalnice pšenične moke; 3. trgovski mlini; 4. mlini na merico; 5. zadruge, ki se bavijo s prodajo ali nakupom žita ali pšenične moke za svoje člane.

Gornja dolžnost ne velja pri prometu, ki ne presega 2000 kg mesečno, nadalje pri predelavi moke (v kruh, pecivo, kekse ali testenino), pri prodaji lastnih proizvodov od strani kmetov. Obveznost velja tako za glavni obrat kakor tudi za podružnice, ekspoziture in odkupne postaje. Javna in privatna skladišča, ki hranijo blago tretjih oseb, niso dolžna voditi knjigo, vendar morajo prijaviti zaloge žita in pšenične moke in vse količine, ki jih sprejmejo zaradi vskladiščenja.

Knjige za žitarice se morajo voditi tako, da vsebujejo vse podatke o celotnem prometu z žitaricami in pšenično moko. Vnesti je treba dnevno vnos in iznos blaga in vsak terminski nakup odnosno vsako terminsko prodajo posebej po dotičnih zaključnicah, in sicer z označbo kupca odnosno prodajalca, cene, kraja in roka izročitve. Prav tako je treba vpisati vsako izvršitev terminskih zaključkov po nakupu in prodaji. Stanje zalog, izkazanih v knjigi za žitarice, mora biti vedno v skladu z dejanskimi zalogami.

V knjigo za žitarice se morajo vnesti tudi one količine žita, ki jih dotična oseba, ki je po tej uredbi dolžna voditi knjigo, sama pridela ali porabi bodisi za prehrano ali za krmljenje živine ali za nadrobno prodajo. Količine, ki se sprejmejo na vskladiščenje zaradi kasnejšega odkupa, se prav tako vnesejo v knjigo, vendar morajo biti posebej izkazane v mesečnih izkazih. Od dolžnosti vodenja knjige za žitarice se **izvzemajo osebe, ki v sistemu svojega knjigovodstva vodijo knjige in evidence z vsemi zahtevanimi podatki.**

Zadnji dan v mescu se mora knjiga zaključiti, nakar se sestavi **mesečna prijava,** ki mora vsebovati količino žita (moke) na zalogi z navedbo povprečne cene, količino kupljenih in neprevzetih žitaric (moke), količino prodanega in še nedobavljenega žita (moke) in količino žita, prevzetega zaradi shrambe od drugih oseb. Te mesečne prijave se morajo do **10. dne prihodnjega mesca predložiti upravnemu oblastvu prve stopnje** na posebnem obrazcu. Oblastva splošne uprave so dolžna vršiti nadzorstvo nad izvrševanjem tega pravilnika in voditi tozadevno kontrolo. Zato lahko odredijo pregled obrata.

Kolikor osebe, ki so dolžne voditi knjigo za žitarice, te knjige še niso uvedle, so dolžne **uvesti to knjigo najkasneje v roku 14 dni od uveljavljenja tega pravilnika.**

Uredba od 29. novembra lanskega leta vsebuje tudi ostre kazenske določbe, po katerih se kaznuje z denarno globo do 50.000 din ali z zaporom do 30 dni oseba ali podjetje, če ne daje točnih pojasnil ali ne dovoli dostopa pooblaščenim organom v poslovne prostore, odnosno ne da v pregled poslovnih knjig.

Gospodarske vesti

= **Uredba o organizaciji ministrstva pošte, telegrafa in telefona.** Že prejšnji teden smo poročali, da je poštni minister predložil ministrskemu svetu uredbo o reorganizaciji ministrstva za pošto, telegraf in telefon, ki predvideva predvsem ustanovitev vrhovnega poveljništva za nadzorstvo dela v poštnih direkcijah in drugih poštnih telegrafskih in telefonskih ustanovah, za razvrstitev osebja, za pripravljanje in proučevanje načrtov zakonov, uredb in pravilnikov ter strokovne in tarifne politike, in končno za zboljšanje poštne, telegrafske in telefonske službe (o vsebini uredbe smo poročali v torek 7. t. m.). To uredbo je ministrski svet odobril. Objavljena je v »Službenih novinah« od 14. maja in je istega dne stopila v veljavo.

= **Gradbena dela.** Gradbeno ministrstvo je razpisalo licitacijo za gradnjo **mostu s krili čez Savo v Krškem** na banovinski cesti drugega reda št. 289 po prosti izbiri konstrukcije; licitacija bo 2. julija istočasno v ministrstvu in na tehničnem oddelku banske uprave v Ljubljani. — Banska uprava je razpisala drugo licitacijo za regulacijska dela na odseku Tacen - Sv. Jakob (proračun 955.500 din).

= **Ljubljanska borza za blagovne vrednote** bo imela 28. t. m. ob 4. popoldne v borznih prostorih v Gregorčičevi ulici svoj 15. redni občni zbor z naslednjim dnevnim redom: 1. predsednikov pozdrav, 2. poročilo borznega sveta, 3. poročilo finančnega odbora, 4. odobritev bilance in razrešnica borznemu svetu, 5. volitve članov borznega razsodišča. Če bi bil občni zbor nesklepčen bo drug občni zbor 30. maja ob istem času in z istim dnevnim redom ne glede na število zborovalcev.

Borze

15. maja

Na jugoslovenskih borzah je danes notirala le deviza New York. V privatnem kliringu so se trgovali nemški klirinški čeki po nespremenjenem tečaju 14.70 — 14.90. Grški boni so se v Zagrebu nudili po 28.50, v Beogradu pa je bil promet po 28.25.

Na zagrebškem efektnem tržišču se je Vojna škoda pri slabi tendenci trgovala po 424 (v Beogradu po 423.50, pozneje pa se je nudila po 420). Zaključki so bili še v 4% severnih agrarnih obveznicah po 51 in v delnicah Trboveljske po 235 — 236.

DEVIZE

Ljubljana. Oficielni tečaji: New York 4425 — 4485; **Tečaji na svobodnem trgu:** New York 5480 — 5520.

Curih. Pariz 8.10, London 14.30.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 424 — 428 (424) 4% severne agrarne 50 — 51 (51), 6% begluške 72 bl., 6% dalm. agrarne 64 bl., 7% stabiliz. 95 bl., 7% invest. 98 bl., 7% Blair 89 bl., 8% Blair 98 bl., delnice. PAB 181 bl., Trboveljska 236 den., (235 — 236). Gutmann 53 bl., Šečerana Osijek 230 den.

Beograd. Vojna škoda 418—420 (423.50) 6% begluške 71.50 bl. (71.50), 6% dalm. agrarne 61 — 62 (62), 6% šumske 61 — 63, Narodna banka 7850 — 7950 (7900 — 8000).

Zemljevid k vojnim poročilom na 1. in 2. strani

Blagovna tržišča

ŽITO

+ *Chicago*, 15. maja. Začetni tečaji: *koruza:* za julij 60, za sept. 60.

+ *Winnipeg*, 15. maja. Začetni tečaji: *pšenica:* za maj 84, za julij 85, za sept. 85.

+ **Novosadska blagovna borza** (15. t. m.). Tendenca mirna. **Pšenica:** baška okolica Novi Sad 249 — 251; sremska 249 — 251; slav. 249 — 251; ban. 249 — 251; baška ladja Tisa 251 — 253. **Rž:** baška 200 — 202. **Oves:** sremski 194 — 196; slavonski 196 — 198. **Ječmen:** baški in sremski 64/65 kg 204 — 206. **Koruza:** baška 190 — 191; par. Indija 189 — 190. **Moka:** baška in ban. »0g« in »0gg« 362.50 — 372.50; »2« 342.50 — 352.50; »5« 322.50 — 332.50; »6« 302.50 — 312.50; »7« 272.50 — 282.50; »8« 175 — 180; **Otrobi:** baški in sremski 162.50 — 165; banatski 160 — 162.50. **Fižol:** sremski beli brez vreč 435 — 440.

ŽIVINA

+ **Živinski sejem v Mariboru,** 14. maja. Okoliški kmetje so prignali 9 konj, 6 bikov, 70 volov, 367 krav, 21 telet, skupno 473 glav. Cene so bile naslednje: debeli voli 7.50 do 8.75 din, poldebeli voli 6 do 7.50 din, plemenski voli 6 do 8, biki za klanje 5.50 do 7, debele klavne krave 5.50 do 7.50, plemenske krave 5 do 7, krave klobasarice 4 do 5.25, molzne krave 6.50 do 7.75, breje krave 4.50 do 6.50, mlada živina 6 do 8, teleta 6 do 7 din. Prodanih je bilo 333 glav. Cene mesu: volovsko meso I. vrste 14 do 16, meso bikov, krav in telic 12 do 14, telečje meso I. vrste 12 do 14, svinjsko meso sveže 16 do 18.

Iz Kamnika

k— **Narodna čitalnica v Kamniku** priredi drevi v svoji dvorani velezanimivo skioptično predavanje ge. Fanny Copelandove o Orkneyskem otočju. Začetek ob 20. K obilni udeležbi vabi odbor.

Krasen sprejem hrvatskih književnikov v Mariboru

Na kolodvoru jih je z ovacijami pozdravila ogromna množica zavednih Mariborčanov

Maribor, 15. maja.

Maribor je danes toplo sprejel hrvatske književnike ki nastopijo drevi s čitanjem svojih del v Narodnem gledališču. Velika množica Mariborčanov se je zbrala pred prihodom popoldanskega brzega vlaka na postaji, saj je bil napovedan prihod pomembnih predstavnikov hrvatske književnosti Vladimirja Nazorja, Tina Ujevića, dr. J. Jakovljevića, Dobriše Cesarića, Dragutina Tadijanovića, Iva Kozarčanina, Ivana Gorana - Kovačića, Novaka Simića in Olinka Delorka. Na javni poziv mariborskega župana so hišni posestniki ob glavnih ulicah razobesili zastave v pozdrav dragim gostom. Ob sprejemu hrvatskih književnikov so bili zbrani poleg predstavnikov javnega življenja tudi zastopniki vseh mariborskih nacionalnih in kulturnih društev. V velikem številu je prispela k svečanemu sprejemu tudi mariborska mladina. Polnoštevilno so bili zbrani člani mariborske podružnice »Napredka«.

Ob prihodu brzovlaka je med navdušenimi ovacijami tisočglave množice zasvirala godba »Drave«, nakar je pozdravil drage goste predsednik Umetniškega kluba v Mariboru dr. Makso Šnuderl. Izvajal je med drugim:

»Prehudi so časi, da bi mogli Hrvati in Slovenci na tako ozkem prostoru in stisnjeni med velike narode vztrajati na ločitvi duhov, kakor se je pokazalo preteklih 20 let. Vi ste započeli novo dobo, ko ste prišli v Ljubljano, in Slovenci so radostno sprejeli vaše povabilo, ko so prišli v Zagreb. Vi pa ste nadaljevali svoja prizadevanja in ste danes prišli v Maribor, kjer vas sprejemamo z vsem navdušenjem. Z željo, da bi to vaše prvo bivanje med nami bilo vam drago in prijetno in da bi rodilo obilo sadov, vas pozdravljam v imenu vseh Mariborčanov ter vam kličem prisrčno dobrodošlico. Bratje Hrvatje, živeli, pozdravljeni!«

Združeni mariborski pevci so pod vodstvom zborovodje Ipavčeve župe Albina Horvata zbrano zapeli »Iz bratskog zagrljaja«. Nato je spregovoril dr. Ilija Jakovljević, ki je izrazil zahvalo za veličasten sprejem. Svoja izvajanja je zaključil z vzklikom Slovencem in slovenskemu Mariboru. V imenu mariborskega narodnega ženstva je pozdravila goste ga. Pinterjeva, ki je izročila dr. Jakovljeviću krasen šopek. Zatem se je vsa ogromna množica v velikem sprevodu z godbo na čelu pomikala po Aleksandrovi cesti do hotela »Orel«, ter ves čas navdušeno vzklikala kralju Petru II., Jugoslaviji in slovenski in hrvatski kulturni vzajemnosti. Končno se je z okna hotela »Orel« množici prisrčno zahvalil dr. Jakovljević.

Po kratkem odmoru v hotelu se je zastopstvo hrvatskih književnikov odpeljalo na pobreško pokopališče, kjer je dr. Jakovljević položil na grob nepozabnega dr. Maistra krasen lovorov venec in počastil Maistrov spomin s prisrčnim pietetnim govorom. Spregovoril je tudi predsednik Umetniškega kluba dr. Šnuderl. Zvečer pa je bil v nabito polnem gledališču literarni večer, o katerega poteku bomo poročali jutri.

Iz Ljutomera

—lj **Gluhonemi igralci** iz Ljubljane so v nedeljo, dne 12. t. m., posetili Ljutomer in pripravili v Sokolskem domu številni publiki precejšnje presenečenje. Marsikdo, ki je sledil njihovemu povabilu, si je le težko predstavljal, kako bodo ti ubožci govorili. Uveril pa se je, da dela gluhonemnica v Ljubljani prave čudeže, ko vrača svojim gojencem dar govora v taki meri, da niso več v breme svoji okolici, ampak da si sami služijo kruh in so tako polnovredni udje človeške družbe. Uvodno besedo je imel g. Sitar, ki je učinkovito orisal duhovni svet, v katerem mora živeti gluhonemi človek, in se potegoval za to, da bi se javnost bolj brigala za trpeče sobrate in jim izdatneje pomagala z ustanovitvijo potrebnih šol. Nato so gluhonemi diletanti je zaigrali dve enodejanki — »Zamorec« in »Oče« — ter pokazali uspehe dolgoletnega šolanja. Lahko si predstavljamo, koliko truda je bil režiser g. Rupnik položil v igrici, da sta mogli uspeti v splošno zadovoljstvo publike, ki je z očitno simpatijo sledila točkam vzporeda in nagradila vso skupino z rešetanjem vred s toplim aplavzom.

Metalci plamenov

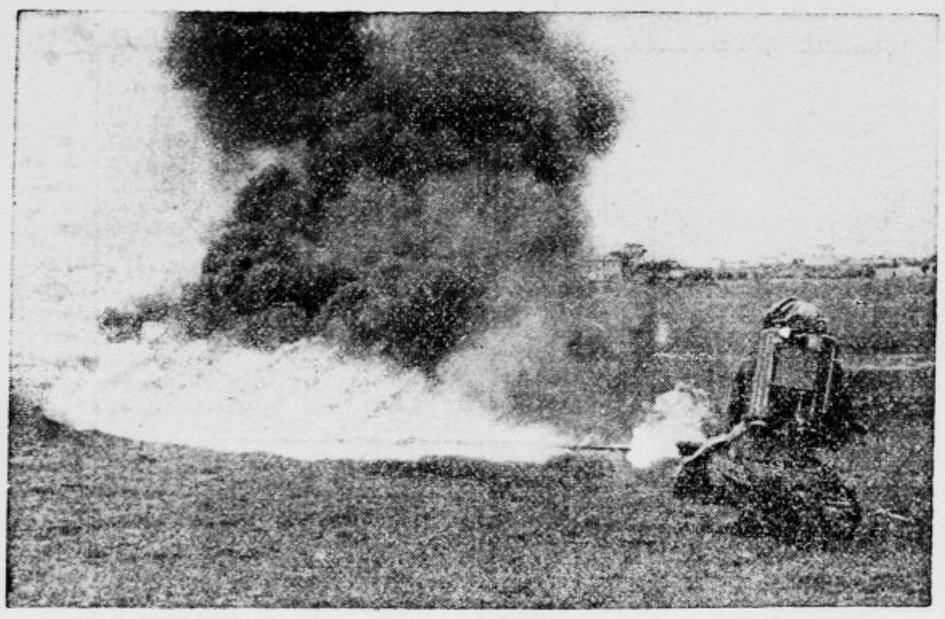

Kakor poročajo listi, so se Nemci v bojih na belgijskem ozemlju med Maastrichtom in Liègom posluževali v obilni meri tudi metalcev plamenov. Pričujoča slika prikazuje napravo in strežbo

Reportaža z bojišča

Prehod nemških čet preko Albertovega prekopa v radiu

Moderno vojevanje je uvedlo reportažo s front. Tu ne gre za kakšna poročila in oddaje »za kulisami« ali za sprejeme iz ateljejev, temveč operater in napovedovalec stojita v najsprednejših linijah. Ta način vojne reportaže je posebno razvila Nemčija, ki daje svojemu občinstvu vsak dan možnost, da doživlja v zaledju bitke na frontah.

Pred nekoliko dnevi je nemški radio prenašal n. pr. zelo zanimivo reportažo: prehod nemških čet preko Albertovega prekopa v Belgiji. Napovedovalec je stal s svojim mikrofonom ob enem izmed mostov, ki niso bili poškodovani. Drugi most je, kakor znano, neki belgijski častnik utegnil pognati v zrak — pri tem je žrtvoval svoje življenje. Prvi oklopni vozovi so se že prepeljali preko mosta in slišati je bilo razločno strahovite eksplozije belgijskih izstrelkov. Čutil si, da more vsak trenutek eden teh izstrelkov zadeti most sam, kajti granate so pokale čedalje bližje.

Nenadno je nastala vzbuna! Belgijski letalci so bili tu, med tem ko se bili nemški lovci baš odstranili. Nemško protiletalsko topništvo je stopilo v akcijo, po nekoliko strelih sta se zrušila, kakor je povedal napovedovalec, dva belgijska aeroplana. Napovedovalec je zavpil: »Tiho!« Njegova okolica je res utihnila. Razločno je bilo slišati, kako je eno izmed zadetih letal padalo proti tlom in treščilo v plamenih ob zemljo. Toda ob mostu je postalo tedaj zelo neprijetno, iz belgijske utrdbe na njegovi levi strani so zarezgetale strojnice. Napovedovalec je za trenutek utihnil, potem ga je bilo slišati: »Naš oddelek gre naprej, prvi vozovi so že 150 m pred nami... Moramo se požuriti, kajti Belgijci nas bodo še pognali v zrak...« Neprestano so pokale granate, ropotali motorji in žvižgali izstrelki iz strojnic. Potem je sledila opazka: »Kolona se je malo ustavila, kmalu pa odkorakamo naprej v Belgijo...« Prenos se je končal, začel se je nov iz — Luksemburga...

Kraji, ki jih omenjajo vojna poročila

Arnhem leži na Nizozemskem kakšnih 20 km od nemške meje ter je glavno mesto province Geldern. Važno križišče nizozemskih železnic. Prebivalcev ima približno toliko, kakor Ljubljana. Med njimi slovijo najbolj nizozemski »sladkorni lordi«, rentijeji iz Nizozemske Indije. Mesto ima lepo okolico, posebno slovi park imenja Sonsbeek.

Harlingen je obmorsko mestece v provinci Friesland ob Zuiderskem jezeru tik železnice, ki vodi iz Groningena. To je majhen kraj s prebivalstvom, ki odgovarja številu prebivalstva v našem Celju. Mestece ima industrijski značaj. V njem izdelujejo vreče, tobačne izdelke, stroje in ladje. V mirnem času izvažajo odtod maslo, sir, meso in papir na Angleško. V Harlingenu stoji spomenik Casparja de Roblesa, ki si je stekel zaslug s tem, da je izboljšal morsko nabrežje.

Hasselt je glavno mesto bogato, province Limburg, križišče železnic Cahe-Anvers—Masseik—Liège—Eindhoven. To je industrijsko mesto s tvornicami za olje, kit in platno, z velikimi žganjarnami in pivovarnami. Prebivalcev ima kakšnih 18 tisoč. Pred 110imi leti so tukaj Holandci premagali belgijsko vojsko pod vodstvom Oranjskega princa.

Tirlemont je mesto v belgijski pokrajini Brabant ob križišču železnice Bruselj—Liège—Ramillies. Svojčas je bil ta kraj utrjeno mesto, zdaj pa ima pomen le še kot industrijski center. V njem pridobivajo olje, sladkor, pivo, usnje ter izdelujejo stroje. Okoli 20.000 prebivalcev.

Maastricht je mesto v nizozemski provinci Limburg, kjer se izliva Jaara v Maazo. Tu stoji 162 m dolg kameniti most, ki drži čez vodo v predmestje Vijk, ki je križišče železnic Cahe—Anvers—Liège—Venlo. Industrijsko mesto z niti ne 50.000 prebivalci, ki žive od industrije stekla, kristala in lončenih izdelkov. V okolici mesta so kamnolomi peščenca. V Maastrichtu izdelujejo še orožje, žeblje, papir in manufakturo, poleg tega ima kraj pomen kot tranzitno mesto za trgovino z maslom in žitom.

Ni države na svetu, ki bi bila popolnoma varna pred vojno nevarnostjo

Smola na poti k poroki

Nedavno smolo je imela mlada dvojica iz Kladna na Češkem, ki je bila na poti k poroki. Pred poročnim uradom se je med svate pomešal neki žepar, ki je ženinu ukradel iz žepa poročna prstana. Ker je nevesta menila, da pomeni poroka brez prstanov nesrečo, so ceremonijo za nekoliko dni preložili.

Ledeni možje

Slana in mraz po 15. maju ne škodujeta več

Dnevi od 12. do 15. maja »uživajo« poseben sloves. To so dnevi »ledenih svetnikov«, Pankracija, Servacija, Bonifacija, ki se jim pridružuje še »mokra Zofka«. Poljedelci in vinogradniki imajo pred temi svetniki, ki prinašajo v srednji Evropi hladne mrazove s slano, precej respekta. Staro kmečko pravilo veli, da slana in mraz, ki prihajata po 15. maju, ne škodujeta več.

Zanimivo je, da se je znanost že često bavila s temi vremenskimi pojavi, ne da bi jim mogla najti zadovoljivo razlago. Samo ob sebi je umevno, da se povratek mraza v tej dobi lahko nekaj zapozni ali pa da pride nekoliko prej. Današnja znanost meni, da se v začetku maja začenja nekakšen evropski monsun, torej veter, ki ga povzroča polletno nastopajoča temperaturna razlika med kopnim in morjem. Monsunski vetrovi vejejo v poletnem času proti kopnem, v zimskem času pa proti morju. Mase hladnega zraka, ki prihajajo z morja, so prvi znak vremenske spremembe. Pravi monsun bi moral nastopiti šele v juniju, toda v tistem času našim krajem običajno ne prinaša več noči z mrazom in slano.

Poljedelstvo ima seveda mnogo razlogov, da mora računati s temi izkušnjami in dejstvi. V posebno ogroženih ozemljih mora zadržati saditev do srede maja, posebno občutljive rastline pa je treba hraniti še v rastlinjakih in toplih gredah ali pa jih pokriti. Zažiganje ognjev, ki dajejo mnogo dima, ni brez pomena, ker se na ta način zgodi nekakšna umetna pooblačitev, ki zadržuje preveliko toplotno izžarevanje tal.

Švica budno na straži

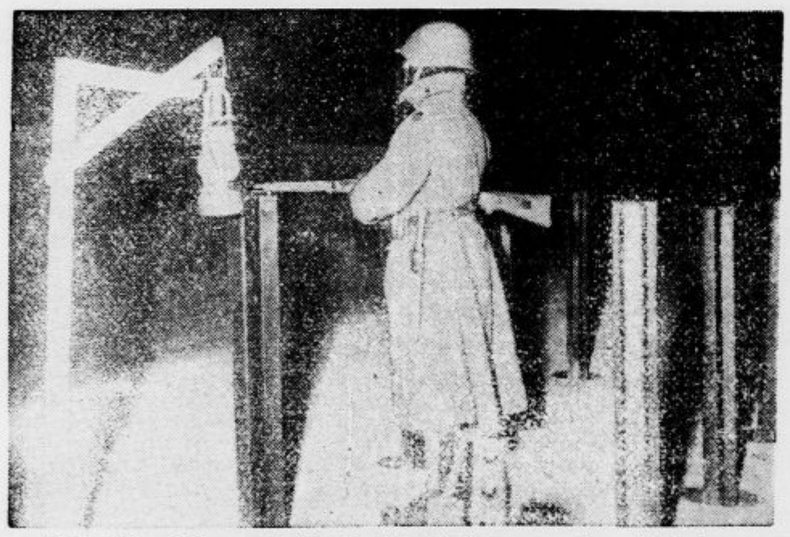

Švicarski vojak na straži pri obrambnih napravah proti tankom

»Brezžični zakon«

Inženir njujorškega radia Joseph Cohn se je pred nekoliko dnevi poročil s chicaško radijsko igralko Leonoro Kingstonovo. Oba sta navdušena amaterja za oddajnike na kratke valove. Na ta, kolikor toliko nenavaden način, sta se neke noči »srečala«, se pogovorila in si določila nov »sestanek na kratke valove«. Seveda sta se drug v drugega zaljubila, in sicer brezžično, ter se na isti način tudi zaročila. Šele po zaroki sta se osebno seznanila in si določila poroko.

Solze nas delajo grde

Proti solzam ni drugega leka nego veselje, ki ga pa v današnjih dneh nimamo zmerom pri roki. Toda proti sledovom solz lahko nekaj storimo in bomo morali storiti. Nobenemu človeku namreč ne pomaga, če teka naokrog z objokanimi in od solz zgubanimi očmi. Takšnih znakov se hitro rešimo, če pomočimo oči s hladno vodo.

Še boljši je obkladek z močnim čajem. Kos vate pomočimo v čaj in ga položimo za nekoliko minut na oči. Rožna voda je enako dobra ali pa mešanica iz rožne vode in hamamelisa, ki nam jo pripravijo v lekarni za majhen denar. Ta vodica kožo v ostalem osvežuje in hladi ter jo lahko uporabljamo tudi za takšen namen. Drug pripomoček za hladitev in oskrbovanje oči je tudi kamilični čaj.

Navidezna smrt in loterija

Pred nekaj časa so v malem italijanskem kraju Zibellu odnesli staro ženico na pokopališče. Ko je duhovnik hotel pokojnico blagosloviti, se je v splošno zaprepaščenje dvignil pokrov na krsti. »Truplo« je vstalo v krsti in začelo protestirati proti pogrebu.

Šlo je pač za primer navidezne smrti. Po prvi grozi pa so praznoverni pogrebci stekli k loterijskim kolekturam, da bi stavili na določene številke, ki »veljajo« za primer navidezne smrti. Številke sicer niso bile izžrebane, pač pa se je pozneje izkazalo, da je bil navidezno smrt insceniral neki loterijski kolektor, ki je hotel na račun ljudske lahkovernosti nekaj zaslužiti...

Ženske z največjo možnostjo za poroko

Izmed 600 ženskih nastavljenk neke velike družbe za prekooceanski letalski promet, stewardk, jih je 375 v desetih letih odpovedalo službo, da bi lahko pristale v mirnem pristanišču zakona. Teh je bilo torej več nego 50 odstotkov. Sedaj je ravnateljstvo te družbe spričo navedene bilance sprejelo posebne ukrepe. Vsako dekle, ki hoče vstopiti v službo kot stewardka, mora namreč podpisati pogodbo, ki med drugim veli, da se prej nego v enem letu ne bo poročilo.

Trg v Liègeju

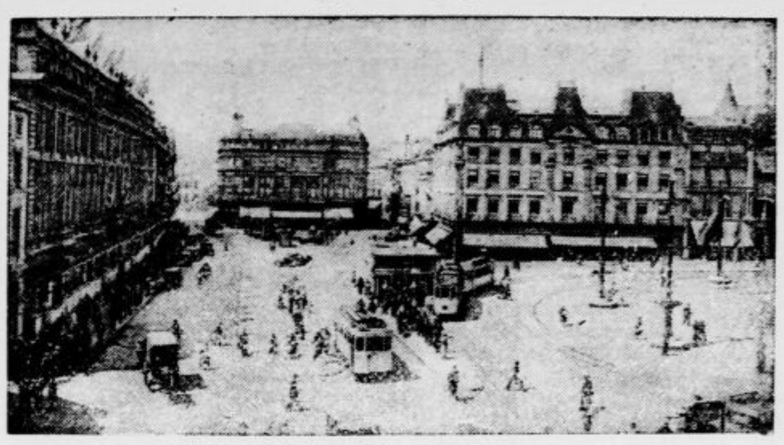

Trg sv. Lamberta in maršala Focha v Liègeu

Padalci so rusko odkritje, Nemci so prevzeli to panogo od sovjetske vojske

Nemčija se v sedanji vojni proti Holandski in Belgiji prav izdatno poslužuje padalcev, to je oseb, ki so izurjene v odskakovanju z letal ter imajo naloge, da izvrše gotovo naloge v zaledju za sovražnikovim hrbtom.

Padalci so prav za prav rusko sovjetsko odkritje, Nemci v sedanji vojni samo posnemajo taktiko sovjetske vojske, ki je pokazala to novost pred leti tujim vojaškim atašejem. Padalci so svojim nalogam primerno opremljeni. S seboj imajo navadno zložljiv bicikelj, da lahko urno dosežejo naznačeno točko, plinsko masko, majhen radio oddajni aparat, daljnogled za opazovanje, strojnico z odgovarjajočo zalogo municije, zložljivi šotor in zemljevide. Vsi ti predmeti naj pomagajo padalcu pri njegovem poslu v zaledju. Vojna praksa bo v kratkem pokazala, kako se bo ta vrsta novega vojaštva obnesla na praktičnem terenu.

Trije novi predori v Rimu

V kratkem bo imel Rim poleg starega predora, ki veže Vio del Tritone in Vio Nazionale še tri nove predore. Tako upajo zmagovati veliki promet, ki se obeta za rimsko svetovno razstavo l. 1942.

Prvi predor, ki so ga že precej izvrtali, bo 296 m dolgi in 16 m široki predor skozi grič Janikul, drugi predor bo šel pod Pinciom in bo dolg 384 m, širok pa isto tako 16 m. Tretji, 150 m dolgi predor bo vezal Vio Aldobrandi z Vialom del Muro Torto.

Samaritani v zaledju

Bolničarji nesejo žrtev zadnega napada v Nancyju

Če še ne veš, zdaj izveš:

da je, po vseh znakih sodeč, nastopil čas za depolitizacijo sovjetske vojske, o čemur priča zopetna uvedba generalskih in admiralskih činov v rdeči armadi;

da je Rumunija zvišala prevozne postavke za petrolej za 50 odstotkov;

da je dobil nedavno internirani rumunski politik Madgearu, ki so ga oblasti zopet izpustile na svobodo, pravico ponovnega predavanja na visoki šoli za trgovske vede v Bukarešti;

da ima belgijska prestolnica Bruselj milijon prebivalcev;

da ima najvišja točka na Nizozemskem samo 322 m nadmorske višine;

da je umrl sloviti šejk Abd el Hamid de Badis, najizrazitejši protifrancosko usmerjeni šejk islamitskega obnovitvenega gibanja;

da so v Nemčiji uvedli tudi »nakaznice za dojenčke«;

da je sodišče v Reimsu obsodilo voditelja bretonskih avtonomistov Debeauveja in Mordrela na smrt, ker sta se pregrešila proti državi;

da so na Nizozemskem doma genialni slikarji Rubens, Rembrandt, van Dyck, van Eyk, Hals in mnogi drugi umetniki čopiča;

da se je brezposelnost na Danskem v aprilu zvišala za 22.000 na 147.000 oseb;

da so morali na Danskem skrčiti odstotek maščob pri proizvajanju mila.

»Ena država, en narod, en kralj — in mnogo, mnogo svobode!«

Dr. Janez Ev. Krek

ANEKDOTA

»Solze ganotja so mi privrele iz oči, ko sem pri nekem obisku v filadelfijski orožarni zagledal pred seboj Washingtonov meč«, je pripovedoval nekoč Mark Twain. — »Gotovo je bil napis zraven, ki je pojasnjeval, da je to Washingtonov meč, kaj ne?« so ga vprašali. — »Kaj še! Niti od daleč. Toda spoznal sem Washingtonov meč, ker sem ga videl že v toliko drugih muzejih!« je odgovoril veliki humorist.

VSAK DAN ENA

»Mamica, ali je res, da sem rojena, v decembru?«

»Res, dušica. Zakaj pa vprašaš?«

»Zato, ker sem slišala, da štorklje prezimujejo v Afriki.«

(»New Yorker«)

MICHEL ZEVACO: 113

Don Juan

ROMAN.

»Ali hočeta zaslužiti vsak po zlatniku? Lep rumen zlatnik!«

Najprej sta izbuljila oči, nato sta hladnokrvno mrdnila z obrazoma in dregnila drug drugega s komolcem.

»Časi so hudi,« je dejal Pankracij, »in z mestno stražo se ni dobro šaliti.«

»Dovolj sem jih že uganil,« je dodal Lure, in nerad bi za takšno malenkost tvegal vešala.«

»Backa moja,« je dobrodušno odvrnil Bel-Argent, »zadevica ni vredna niti toliko. A naj bo; vama na ljubo grem do treh zlatnikov, ki si jih po bratovsko razdelita. Velja? Tedaj pojdimo. Ne velja? Lahko noč. Tu najdem deset tovarišev, ki bodo za polovično ceno...«

»Pokaži svoje zlatnike!« mu je možak z brazgotino naglo segel v besedo.

»In lepo nama razpovej, za kaj gre,« je dodal Lure Nebojša.

»Kar se tiče zlatnikov,« je dejal Bel-Argent, »me bosta morala počakati...«

Neverjetno, toda resnično: njegov predlog ni zbudil ne presenečenja ne Bog ve kakšnega suma, da niti obotavljanja ne. Lure je samo vprašal:

»Do kdaj naj te počakava?«

»Do jutri zvečer. Ali je preveč?«

»Ne, primerno je.«

»Prinesem vama jih semkaj. Če bi me kaj zadržalo, dobita za vsak nadaljnji dan odloga srebrnjak obresti. To velja tri dni. Ako se po tem času še vedno ne pokažem, pomeni to, da sem ali mrtev ali pa v rokah našega prijatelja profosa, ki naj ga Bog še dolgo ohrani živega, da mu pri prvi priložnosti izrujemo drob! Smo zmenjeni?«

»Zmenjeni!« sta brez obotavljanja rekla potepuha. »Toda na kaj prisežeš?«

Bel-Argent je iztegnil roko čez mizo. Toda Pankracij ga je ustavil.

»Nikar nobenih ceremonij,« je dejal. »Prisezi na to svetinjo!«

Tako govoreč je rokomavh snel z jeklene verižice, ki jo je nosil okrog vratu, srebrno svetinjo. Svetinja je imela na eni strani podobo Matere božje, na drugi pa vrezane besede: »Ora pro nobis.«

To svetinjo so položili na mizo; vsi trije so se odkrili, Bel-Argent je iztegnil roko in prisegel po vseh pravilih; nato je Pankracij vzel svojo svetinjo, jo spoštljivo poljubil ter si jo znova obesil za vrat...

»In zdaj nama povej, koga naj zakoljeva,« je z blagim glasom rekel Lure Nebojša.

»Pojdimo,« je velel Bel-Argent. »Zunaj vama razložim.«

Odšli so po dolgem tesnem hodniku, ne skozi hišna vrata, kajti nočni čuvaj je bil zdavnaj odtrobil k počitku.

Prav je tedaj je bila ura enajst... Jakomin Corentin je drgetal:

»Torej nocoj ne misli biti polnoči! Ne vem, kaj je krivo, megla ali mnogoženstvo ali pogled na ta vešala, kjer se bom jutri zibal ,a nikoli me še ni bilo tako strašansko zeblo kakor to žalostno noč...«

— — —

»Da bi jo kuga, to mestno stražo!« je razočarano zarobantil Bel-Argent. »Gromska strela naj jih ubije, lopove, ki bedijo namesto da bi spali!«

»Kaj vraga postopajo okrog sramotišča, ko bi lahko pili v topli beznici?« je rekel mož z brazgotino.

»Mar bi ležali doma in pazili na svoje babe!« je dodal Lure. »Ni čudo, da se jim spečavajo.«

»Kaj hočeš. Njihov poklic je tak, da morajo biti ponoči na ulici,« je menil Pankracij.

»V napoto poštenim ljudem, ki si služijo kruh,« je pripomnil Lure.

»Tu smo po tem takem na cilju,« je končal Bel-Argent.

Spotoma jima je bil razložil, za kaj gre: treba je bilo pobiti beriča, ki sta stražila pod sramotiščem, odvezati obsojenca, ga odvesti in ga tako rešiti vešal, ki so ga čakala čez nekaj ur.

»Bela smrt torej ne bo več našla ženina, ko pride na poroko,« je poetično dejal Pankracij Brazgotina.

»In rabelj jo bo odkuril z dolgim nosom!« je dodal Lure, ki je bil vsakdanji človek.

»Da,« je rekel Bel-Argent, »a ne s tako dolgim kakor Jakomin Corentin.«

Lopova si nista utegnila beliti glave zaradi teh nerazumljivih besed. Bel-Argentova zamisel se jima je zdela prekrasna in njegov načrt nad vse preprost. Pobiti dva stražnika je bilo nekaj naravnega. Iztrgati obsojenca kraljevi pravici — kaj je moglo biti bolj zapeljivo? Vendar sta iz tenkovestnosti vprašala, ali je obsojenec vreden njune pomoči, in Bel-Argent jima je podal o Corentinu kar najzapeljivejšo sliko. Dejal je, da ga ni bolj divjega razbojnika in drznejšega klateža od njega; ni mu ga enakega v tem, kako zna zasaditi človeku bodalo med pleča niti ne bolj mojstrskega zmikavta mošnjá; zapoznelemu meščanu potegne plašč z ramen, da sam ne ve, kdaj, in vrhu tega se odlikuje v mnogoženstvu!...

»V mnogoženstvu!« sta vzkliknila klateža. »To mora biti strahovit zločin... Kdo je že kdaj slišal govoriti o tem?«

Ubogi Jakomin Corentin!

Stražarji ob znožju sramotišča so se pomenkovali in cepetali

BELEŽKE

Posvetovanja ministrov

Včeraj dopoldne so prispeli v Beograd podpredsednik vlade dr Maček, finančni minister dr Šutej in drugi ministri, ki so bili čez binkoštne praznike odsotni.

V predsedstvu vlade je bilo tekom dneva več konferenc. Predsednik vlade Dragiša Cvetković se je sestal z dr. Mačkom. Dr. Maček je imel nekoliko pozneje sestanek z vojnim ministrom generalom Nedićem in nato z ministrom za socialno politiko in narodno zdravje dr. Budisavljevićem ter z ministrom brez portfelja dr Konstantinovićem. Ministrski predsednik Cvetković in notranji minister Mihaldžić sta se v dopoldanskih urah odpeljala v Novi Sad, kjer sta v družbi tamkajšnjega bana dr. Kjurina obiskala policijsko šolo v Sremski Kamenici.

Za četrtek ob 17. je napovedana seja ministrskega sveta.

„Kdor nosi sokolski znak"

Kakor v vseh mestih Jugoslavije tako so se zbrali v nedeljo Sokoli na »dan pripravljenosti« v nedeljo tudi v Sarajevu. Na letnem telovadišču Sokola matice je bilo postavljenih 1300 Sokolov. Glavni govornik je bil divizijski general Ljubomir Novaković, ki je dejal med drugim:

»Živimo v časih, ko mora biti ponosen in pripravljen na vse, kdor nosi sokolski znak in kroj. Sokoli so bili vedno nositelji jugoslovenske misli. Danes se zbiramo širom države vsi Sokoli, da znova potrdimo svojo zvestobo osnovni misli naše države in da stavimo vse svoje duševne in telesne sile narodu in državi na razpolago. Sokoli so objavili stanje pripravljenosti in priprave za obrambo, čim so pričeli grmeti topovi po svetu okoli nas. Jugoslovenski narod, ki ima v svoji sredini našo junaško vojsko in divno sokolsko organizacijo, lahko mirnega čela gleda v bodočnost, naj pride, kar hoče. Naša zemlja ne bo postala nikomur rob, pač pa vsakemu napadalcu grob. Jugosloveni ne mislimo nikogar napasti, toda gorje tistemu, ki bi napadel nas. Mi imamo mnogo slabih lastnosti in pogrešk, toda vse to odtehta dejstvo, da znamo umirati tako častno, kakor so umirali naše očetje, ko so s svojo krvjo zalivali temelje naše Jugoslavije.«

Kakor poročajo iz pisarne Sokola kraljevine Jugoslavije, se je udeležilo nedeljskega sokolskega pregleda v 25 župah nad 100.000 sokolskih pripadnikov.

Uredba o ljubljanski medicinski fakulteti

Kakor poroča »Slovenec«, je ministrski svet odobril nekatere spremembe in dopolnitve zakona o vseučiliščih. S posebno določbo je bil minister za prosveto pooblaščen, da izda uredbo o postopnem otvarjanju petega do desetega semestra medicinske fakultete v Ljubljani.

Kako se bodo novi semestri aktivirali, zaenkrat še ni znano. Osiguran je sicer kredit za tri nove profesorje, toda pri izgraditvi medicinske fakultete so osebni izdatki manjšega pomena. Glavno je, da se zagotovijo materialna sredstva za zgraditev klinik in institutov, ki so višjim letnikom medicine potrebni.

Aca Stanojević v Vrnjački banji

Šef Narodno radikalne stranke g. Aca Stanojević je odpotoval iz Knjaževca v Vrnjačko banjo, kjer bo ostal dalje časa na zdravljenju.

Načelno vprašanje med HSS in SDS

Kakor ostala hrvatska mesta tako je dobil tudi Osjek na novo imenovani mestni svet. V nedeljo je bila njegova seja. Pozornost je vzbudilo, da se seje niso udeležili mestni svetniki, ki so člani Samostojne demokratske stranke. Svoj korak so utemeljili s tem, da so predstavniki osješke krajevne organizacije Hrvatske seljačke stranke onemogočili postavitev dveh mestnih svetnikov Hrvatov, ki sta člana SDS. Pri tem so se lokalni voditelji osješke HSS postavili na stališče, da je SDS srbska stranka in da more predlagati zato za mestne svetnike samo Srbe, ne pa Hrvate, katerim je edino mesto v HSS. Voditelji organizacije SDS v Osjeku pa opozarjajo na to, da imajo v svojih vrstah veliko število Hrvatov in da so zato upravičeni nominirati tudi Hrvate za svoje predstavnike v raznih javnih korporacijah.

Nevšečnosti pri imenovanju mestnih svetov na Hrvatskem

Zagrebški »Obzor« se pritožuje, ker so nekatere krajevne organizacije Samostojne demokratske stranke v banovini Hrvatski odklonile sodelovanje svojih članov v imenovanih mestnih svetih. Posebno značilna sta bila v tem oziru slučaja v Osjeku in Splitu, kjer so samostalci demonstrativno odložili z imenovanjem jim podeljena mesta občinskih svetnikov. »Obzor« misli, da danes ni več čas za ugovore proti imenovanju mestnih svetov, ker živimo v pretežki mednarodni situaciji, da bi šli lahko v volitve za mestne občine.

»Res bodo — nadaljuje »Obzor« — v nedeljo občinske volitve za podeželske občine v banovini Hrvatski. V njih pa so prilike povsem drugačne kakor v mestih, kjer je združena z volitvami cela vrsta komplikacij. Sicer pa je bila ponudena udeležba pri imenovanih mestnih svetih vsem političnim skupinam, ki odobravajo sporazum od 26. avgusta lanskega leta (?). Demokracija je gotovo najbolj idealna forma za izživljanje našega političnega življenja. Vendar pa ne smemo pozabiti, da je v izrednih in usodnih časih obstoj države in naroda vrhovni zakon, ki se mu morajo podrediti vsi drugi interesi. Vodstvo SDS bi dobro storilo, če bi opozorilo na vse to svoje organizacije in preprečilo vsak razdor med SDS in HSS. Sodelovanje med tema dvema strankama se ne sme presojati z lokalnih stališč, nego samo s stališča vsedržavne politike. Kako potrebno je sodelovanje med tema dvema strankama v okviru Kmetsko demokratske koalicije, dokazuje tudi to, da je osješka krajevna organizacije Jugoslovenske radikalne zajednice odbila sodelovanje s predstavniki HSS v osješkem mestnem svetu. V JRZ pa se zbirajo vsaj v Osjeku v glavnem pristaši bivšega režima, ki so se navadili dominirati v osješkem javnem življenju.«

Mi nismo krivi

Z dežele smo te dni prejeli več dopisov, ki nas vprašujejo, kdaj bodo izplačane nove povišane pokojnine, odnosno doklade staroupokojencem. Nekateri izmed prizadetih se na nas jezijo, češ zakaj smo toliko o tem razpravljali, sedaj pa nič ni. Eden nas celo dolži: »Vpili ste in regljali, koliko dobimo, pa ste nas le prav pošteno potegnili »za april«. Medtem gre h koncu mesec maj in zopet ni nič«.

Prizadetim našim čitateljem odgovarjamo, da si seveda »Jutro« dotične vesti ni samo izmislilo. Mi smo po svoji dolžnosti sporočili čitateljem, kar je bilo uzakonjeno in uradno objavljeno. Na nas se torej nihče nima pravice jeziti.

Angleška revija v Beogradu

V Beogradu je pričel izhajati polmesečnik za kulturna, politična in gospodarska vprašanja »Britania«. V svoji prvi številki objavlja časopis studijo, vseučiliškega profesorja Vladimirja Čorovića o Angliji in Karadjordjevi vstaji. V listu je tudi članek angleškega ministrskega predsednika Churchilla, ki razpravlja o teh ljudeh, ki so nanj najbolj vplivali.

Tudi Dragoljub Jovanović za opozicijo na Hrvatskem

Ob priliki občinskih volitev v banovini Hrvatski je izdala poseben proglas tudi Narodna seljačka stranka, ki so jo v marcu ustanovili levičarski zemljoradniki pod vodstvom znanega profesorja Dragoljuba Jovanovića. Proglas sporoča, da se stranka še ne bo udeležila volitev na Hrvatskem, ker se šele organizira. Pač pa priporoča pristašem stranke da sporazumno z drugimi opozicijskimi strankami sestavljajo in vlagajo kandidatne liste. To utemeljuje takole:

»Sicer zatrjujejo na vseh straneh, da hrvatske občinske volitve nimajo političnega pomena, vendar pa je dejstvo, da se bodo pri tej priliki že opredeljevali srbski volilci v banovini Hrvatski za ali proti sporazumu. Pristašem naše stranke priporočamo, da povsod branijo misel sporazuma, vendar pa istočasno zahtevajo uvedbo čim širše demokratizacije in tako potrebnih političnih svoboščin. Prav tako naj tudi odločno pobijajo nekatere nazadnjaške ukrepe sedanjega režima, predvsem uvedbo javnih volitev pri občinskih volitvah, ki bi morali s tajnim glasovanjem omogočiti ljudstvu, da si svobodno izvoli osnovne celice narodne samouprave.«

Italijanske strateške domneve o nemških načrtih na zapadnem bojišču

Vojaški strokovnjak milanskega lista »Corriere della Sera« objavlja zanimiv pregled strateških domnev o nemški akciji v Belgiji in na Nizozemskem. Posnemamo nekaj glavnih misli:

Po Napoleonovem izreku, da je treba »vsako nalogo izvesti na dva načina«, si je Nemčija zastavila s svojo akcijo v Belgiji in na Nizozemskem dve nalogi, od katerih bo ena gotovo obveljala. Predvsem je jasno, da so nove nemške akcije naperjene direktno proti Franciji in Angliji, toda takoj je treba pripomniti, da je za Nemčijo »sovražnik številka ena« Anglija. S Francijo bi se bil namreč Hitler prav lahko sporazumel, ako bi je ne bila podpihovala Anglija. Seveda je danes Francija tesno povezana z Anglijo in s tem mora Nemčija v svojih operacijah računati. Nemško vrhovno poveljstvo je zato pred nalogo, da udari bodisi Francijo preko Anglije, bodisi Anglijo preko Francije. Brez Francije bi bili Angleži osamljeni in brez možnosti, da bi škodili Nemčiji ali nastopali ofenzivno na evropski celini. Brez francoske vojske bi bila Anglija brez svojega »izvrstnega organa« na suhem in v svoji osamljenosti ne bi več dolgo vzdržala. Po drugi strani pa je mogoče premagati Francijo, ako se ji odvzame angleško pomoč. Nihče ne podcenjuje vrednosti francoske vojske, toda nad njo visi Damoklejev meč francoske demografske krize. Ako bi Francija ostala sama, bi bila izčrpana kot narod, ne glede na izid same borbe. Zato bi verjetno morala opustiti borbo, preden bi dosegla to skrajnost.

Iz teh razlogov izvaja dalje list — se zdi verjetno, da je odgovornim nemškim krogom bližja misel na direktni udar na Anglijo kakor pa na Francijo. Belgijsko-nizozemska akcija je namreč povezana z malo poprej izvedeno akcijo na Norveškem, ki je bila izrazito protiangleška. Podobnost današnjega položaja z onim leta 1914 je torej samo navidezna in ne sme nikogar motiti. Glavni cilj sedanjih nemških akcij so obale Severnega morja, odkoder želе neposredno ogražati Anglijo. To seveda ne pomeni, da bi tudi Francija že sedaj ne bila neposredno zajeta v to dramatično fazo konflikta. Ni namreč mogoče že v naprej izključiti domneve, da se Nemci, ki so svojo ost najprej obrnili proti Angliji, obrnejo naenkrat proti Franciji, kjer bi pač lahko računali na hitrejši uspeh. Glavna njihova skrb bo »izvajanje naloge na oba načina«. To bo seveda držalo le toliko časa, dokler bo pobuda na nemški strani. Slika bi se čez noč spremenila, ako bi pobuda prešla na zavezniško stran. Dogodki nas bodo poučili o vrednosti nemškega načrta, katerega izvedba gotovo ni lahka, niti ne more biti kratka.

Krščansko-socialna delavska organizacija v ljubljanski škofiji ni več katoliška?

Pred ljubljanskim sodiščem se je te dni končala zanimiva pravda v zadevi tožbe krščansko-socialne Jugoslovanske strokovne zveze proti posestniku Alojziju Ambrožiču. Obtoženi je dne 17. marca v občinski pisarni na Dobrovi dejal, da je ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman obsodil Jugoslovansko strokovno zvezo, da ni več katoliška organizacija. Obtoženec je izjavil, da je nekaj dni pred svojimi izjavami v občinski pisarni govoril z župnikom Jožetom Klopčičem iz Dobrove. V razgovoru mu je župnik Klopčič povedal, da je bila nedavno v Ljubljani konferenca duhovnikov ljubljanske škofije in da je na njej izjavil škof dr. Rožman, da se delovanje JSZ ne strinja več z načeli katoliške organizacije. Pri razpravi je bil zaslišan župnik Klopčič, ki je izjavil, da je bila na zborovanju duhovščine ljubljanske škofije pod predsedstvom škofa dr. Rožmana soglasno sprejeta resolucija, ki je obsodila Jugoslovansko strokovno zvezo in ugotovila, da ne spada več v zvezo katoliških organizacij. Tudi škof sam je po referatih posameznih govornikov izjavil, da se delovanje JSZ ne sklada z načeli katoliških organizacij. Škof dr. Rožman je še pristavil, da bo resolucijo objavil v »Škofijskem listu«.

Po zaslišanju še nekaterih drugih prič je sodnik g. Tomc oprostil obtoženega Ambrožiča in razsodil, da mora plačati vse pravdne stroške Jugoslovanska strokovna zveza.

Medtem je »Škofijski list« res objavil resolucijo konference duhovnikov ljubljanske škofije, ki pravi v svoji 14. točki: »Škodljivo razcepljenost v vrstah katoliškega delavstva je povzročilo predvsem to, da so zašli nekateri vodilni krogi Jugoslovanske strokovne zveze pod vpliv marksističnih idej in se niso oklenili takoj v začetku papeževe socialne okrožnice »Quadragesimo anno«. Pisanje »Delavske pravice« in delovanje Jugoslovanske strokovne zveze je že nekaj let tako, da se je organizacija sama izločila iz skupnosti celotne katoliške dejavnosti. V JSZ je gotovo mnogo vernega krščanskega delavstva: vse to vabimo radi edinosti v vrstah katoliškega delavstva in v interesu strokovnega delavskega pokreta, da vstopi v katoliško strokovno organizacijo Zveze združenih delavcev. (Ta ZZD je slovenska podružnica Jugorasa, katerega program nima ničesar opraviti s katoliškimi načeli, saj sede v njegovem vodstvu in članstvu pripadniki vseh naših priznanih ver. Nasprotno, Jugoras celo odločno odklanja kakršenkoli verski značaj! Op. ur.)

K tej resoluciji duhovniške konference pripominja vodstvo Jugoslovanske strokovne zveze v svojem glasilu »Delavski pravici«: »Zvedeli smo, da so že preteklo nedeljo po nekaterih župnijah objavljali in razlagali to resolucijo kot nekako cerkveno obsodbo Jugoslovanske strokovne zveze. Naše prijatelje in člane opozarjamo radi tega na to, da navedena resolucija ni predstavljala niti po vsebini, niti po obliki kake obsodbe v smislu cerkvenih predpisov. Vsebuje samo nekaj nedoločnih obdolžitev in trditev, da se je JSZ »sama izločila iz skupnosti katoliške dejavnosti«, poleg tega pa odkrito vabilo katoliškim delavcem, naj pristopijo v konkurenčno ZZD. Zborovanje duhovnikov sploh ni bilo pristojno za kakršnokoli obsodbo JSZ. Povrh pa se tiče ta resolucija samo ljubljanske škofije, dočim se v mariborski škofiji v tem pogledu ni ničesar zgodilo. Člani JSZ naj se ne dajo zavoljo te resolucije prav nič begati. Mirno naj žive naprej kot dobri katoličani. Zavedajo naj se, da ne more biti od sličnih resolucij in izjav odvisno, ali je JSZ katoliška organizacija ali ne. Važno je, kakšni smo in kakšni hočemo biti vsi člani JSZ, od vodstva pa do poslednjega med nami.«

Položaj Balkana v nemški luči

»Neues Wiener Tagblatt« z dne 14. t. m. objavlja daljši dopis svojega beograjskega poročevalca. V dopisu čitamo med drugim:

»S prenosom težišča operacij na zapadno bojišče je na Balkanu nastopilo znatno omiljenje napetosti izza prejšnjega tedna. Toda ogražanje jugovzhodnih držav še vedno traja, prav tako tudi napetost v Sredozemlju. Ali se vojna nekega dne ne bo vendarle prenesla tudi na Balkan? . . . Narodi na tem prostoru niso doslej drugega poznali kakor zatiranje in boje za svojo svobodo, dokler niso končno dosegli svojih držav. Oni nočejo vojne, oni pa tudi nočejo postati prizorišče tujih vojn, ki se jih ne tičejo.

Države Balkanskega polotoka so zelo zaposlene same s seboj. Četudi je mogla Jugoslavija te dni z upravičenim ponosom poudariti, da je ves evropski jugovzhod navzlic vsem intrigam in grožnjam od zunaj ohranil svoje zadržanje in še bolj ko kdaj doslej manifestiral svojo voljo, da ostane izven vojne, tvorijo vendar nekatere materialne težkoče, ki se pojavljajo tako rekoč ob robu vojne, težke ovire za njen socialni napredek. Nemčija ni doslej dopustila nobenega dvoma in je tudi praktično dokazala, da želi mir, ni pa tudi pustila nobenega dvoma, da bo Anglija vojno imela, ako bo napadla. Na miru zainteresirane velesile bodo še nadalje storile vse, da bi odvrnile katastrofo od jugovzhoda, pa tudi prizadete države same reagirajo samo v tem smislu.

Balkanske države so uredile svoje odnošaje s sovjetsko Rusijo, odnosno so na najboljši poti, da jih urede. S tem stopa tudi Sovjetska Rusija na Balkanu v ospredje kot nasprotni partner Anglije. Rusija se je že od vsega začetka zavzela za osvoboditev južnoslovanskih narodov ter se je vseh balkanskih vojn aktivno udeležila. V prvi vrsti pa stoji tudi Italija kot sredozemska in jadranska sila na obalah Balkana na straži, sicer trdno odločena, da sleherni vojaški korak zaveznikov na Balkanu takoj prestreže.«

Cirilmetodarji!

Dne 2. junija pridite iz vseh krajev na glavno skupščino CMD v Ljubljani!

1. Krepi rast las
2. Prhaj izgine, lasje ne izpadajo
3. Ugonablja za lase škodljive parazite

Trilysin, na znanstveni podlagi izdelan tonikum za porast las, uživa svetovni sloves. Zahtevajte, da se Vam pošlje brezplačno naša brošura: »Navodila za nego las s Trilysinom«.

Mr. OTO M. JAKŠIĆ, ZAGREB, Mažuranićev trg 5

†

Preminul je naš dobri šef in soustanovitelj podjetja, gospod

Miloš Hribernik

Z blagim pokojnikom izgubimo plemenitega, vzorno socijalno čutečega gospodarja.

Z najglobljim spoštovanjem in hvaležnostjo se klanjamo njegovemu spominu.

Nameščenci in delavci tekstilne tovarne Hribernik & Comp.

†

Naznanjamo tužno vest, da je naš dragi prijatelj in družabnik, gospod

Miloš Hribernik

INDUSTRIJEC

danes preminul.

Dragega pokojnika, soustanovitelja in poslovodjo našega podjetja, kateremu je posvetil vso svojo skrb in delo za razvoj in napredek, bomo ohranili v častnem in svetlem spominu.

Bog daj večni mir in pokoj njegovi duši!

15. maja 1940.

TEKSTILNA INDUSTRIJSKA DRUŽBA HRIBERNIK & COMP., ŠT. VID NAD LJUBLJANO

MALI OGLASI

Službo dobi

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Agilno prodajalko
spremem, ki bi obenem opravljala tudi vsa pisarniška dela. Znanje: knjigovodstvo ter nemška in srbohrvatska korespondenca. — Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Vestna prodajalka in pisarniška moč«. 12710-1

Dobro kuharico
ki zna tudi likati, iščem za Kranj. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod »Snažna 100«. 13087-1

Mlajšo dekle
iščem za takoj k dvema otrokoma k boljši družini. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13085-1

Krojaškega pomočnika
sprejme Alojz Bele, Vižmarje, št. Vid pri Ljubljani. 13072-1

Brivskega pomočnika
ter učenca z že nekaj učne dobe sprejme frizerski salon »Franke, Ljubljana, Zeljarska ulica 11. 13089-1

Vrtnar
dobi takoj službo. Javornik, Domobranska 7. 13092-1

Brivski pomočnik
dober delavec, po možnosti še mlad, dobi takoj mesto. Radič August, brivec, Slov. Konjice. 13098-1

Brivskega pomočnika
hitrega, stalnega nekadilca iščem prihodnji teden. — Plača din 600. — »Rapid«, Maribor, Meljska 1. 13101-1

Frizerko
prvovrstno moč v trajni, vodni in železni ondulaciji sprejmem v stalno službo za takoj ali 1. junija. Frizerski salon Kramarič, — Murska Sobota. 13103-1

Vajenci(ke)

Beseda 50 par, davek 3 din, ter 3 din za šifro ali dajanje naslova. — Najmanjši znesek dni 15.

Trgovci, dobra moč se vam ponuja!
Iščem službo trgovskega sluge ali kaj sličnega. — Sprejmem tudi katerikoli nameščenje v trgovskem podjetju. Sem 19 let star, zdrav, dober računar, z lepo pisavo, imam veselje do dela v trgovini. Najraje bi dobil zaposlitev v Ljubljani ali kakšnem večjem kraju Slovenije. Naslov: Dajčman Peter, Studenci pri Mariboru, Obrežna cesta 90. 13100-2

Frizerka
ki je delala v letoviščih, išče mesta v obmorskih krajih. Ponudbe na podružnico Jutra v Trbovljah pod šifro »Dobra moč«. 13102-2

Učenko
za trgovino špec. moda in šport sprejmem. Hrana in stanovanje. Ulčar Matko, Bled. 13078-44

Prodam

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Otroški voziček
globok, prodam. Vodovodna 36/II. Ogled od 11.—14. 13053-6

Kupim

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Vinsko sesalko
dobro ohranjeno, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vinska sesalka«. 13074-7

Kolesa

Kolesa
po neverjetno nizki ceni. Izbira velika. Remec, Dolenjska ces. 5, Ljubljana. 11455-11

Damsko kolo
staro, dobro ohranjeno — kupim. Ceni. ponudbe z navedbo cene na ogl. odd. Jutra pod šifro »Navedite ceno«. 12969-11

Pohištvo

Pohištvo
novo in že rabljeno ki ga želite prodati ali sa mo dati v shrambo — sprejmemo v posebni oddelek v komisijsko prodajo po zelo ugodnih pogojih. Kupcev je v tem oddelku vedno dovolj za dobro ohranjeno pohištvo. Vso reklamo preskrbimo sami. — Sporočite nam na dopisnici ali ustno. Prevoz pohištva preskrbimo sami. Ivan Mathian, Ljubljana, Tyrševa 12 19-12

Gosposka soba
skoraj nova, ugodno naprodaj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13097-12

Kapital

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Hranilne knjižice
vrednostne papirje
kupujemo
stalno in po najvišjih cenah in takojšnjemu plačilu
RUDOLF ZORE
Ljubljana, Gledališka ul. 12 13094-16

Lokali

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Krojaška delavnica
v industrijskem kraju, stara, dobro vpeljana, ki zaposljuje do 10 delavcev, se odda zaradi bolezni v najem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12727-19

Posest

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Kupim parcelo
v Ljubljani ali okolici. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13080-20

Vila
za Bežigradom ugodno naprodaj. Pojasnila zahtevati pismeno na ogl. odd. Jutra pod šifro »Bežigrad«. Posredovalci izključeni. 13079-20

Dve stavbni parceli
1529 kv. m in 2683 kv. m na lepem razglednem kraju, blizu ceste, primerni za napravo vinograda ali sadovnjaka v bližini Bele cerkve naprodaj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13075-20

Kupim hišo
večstanovanjsko, po možnosti novo gradnjo, komfortno, v neposredni bližini mesta ali večjo parcelo na progi proti Ježici. Izčrpne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Gotovina 376«. 13095-20

Stanovanje

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Brezplačno stanovanje
dam dotičnemu, ki mi da hipotečno posojilo v znesku din 8.000. Naslov se izve v pisarni »Posest«, Miklošičeva cesta 4. 13086-21

Dve sobi
lepi, čisti, ena opremljena, ena prazna, oddam boljši solidni gospodični ali gospej. Krakovski nasip 14/I. nadstr. 13084-23

Dvosob. stanovanje
s pritiklinami oddam 1. junija. Rožna dolina, Cesta II. štev. 7. 13090-21

Stanovanja iše

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Stanovanje
dvosobno, komfortno, v novi stavbi, sončno išče tričlanska družina za avgust. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Avgust 1940«. 12344-21a

Trisobno stanovanje
komfortno za julij ali avg. iščem. Prednost v vili. Ponudbe z natančnim opisom pod »Boljša stranka« na ogl. od. Jutra. 12628-21a

Sobe išče

Beseda 50 par, davek 3 din, ter 3 din za šifro ali dajanje naslova. — Najmanjši znesek dni 15.

Malo sobo
ali kabinet išče gospodična v bližini centra. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »150—200«. 13082-23a

Sobo odda

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Opremljeno sobo
strogo separirano, za eno ali dve osebi oddam takoj. 13077-23

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom z uporabo kopalnice event. s hrano oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13096-23

Dopisi

Vsaka beseda 2 din; davek 3 din. Za dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 20 din.

Kranj
Kakor sporočeno pred »Evropo« iskano nisem našel. Pomota ali zadržan. Sporoči. 13076-24

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Vsakovrstno zlato
kupuje po najvišjih cenah
ČERNE juvelir
Ljubljana Wolfova ulica

Izgubljeno

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Briljantni prstan
sem izgubila v Ljubljani. Ker je prstan lastnici kot spomin zelo dragocen, naj se pošten najditelj javi v ogl. odd. Jutra. Dobi dobro nagrado. 13091-28

Razno

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

MODERNE KAUČE
Schlaraffia vložke nudi solidno in po nizki ceni, tapetništvo
E. Zakrajšek,
LJUBLJANA,
Miklošičeva cesta 34,
tel. 48-70.

Od Vas je odvisno, da imate obleko vedno kot novo
zato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni
JOS. REICH
Ljubljana
Poljanski nasip 4-6
Pralnica — Svetlolikalnica

PREMOG
KOKS — DRVA
nudi
I. Pogačnik
BOHORIČEVA 5
Telefon 20-59
Postrežba brezhibna

SPORT

Slavija je prehitela BSK

Sarajevčani so včeraj v Zagrebu izvojevali že tretjo zaporedno zmago, to pot proti Gradjanskemu, in se dvignili na čelo tabele pred BSK

Zagreb, 15. maja

Danes popoldne je bila tukaj odigrana finalna tekma za državno prvenstvo med Gradjanskim in sarajevsko Slavijo, ki se je končala z nepričakovano senzacijo in prinesla Sarajevčanom lepo zmago in dve dragoceni točki ter jih dvignila na prvo mesto med vsemi šestimi kandidati za naslov državnega prvaka. Slavija iz Sarajeva je zdaj med vsemi moštvi edina, ki še ni izgubila nobene tekme, s čimer se ne moreta ponašati niti oba prvaka obeh lig — Gradjanski in BSK.

Do prihodnje nedelje, ko se bo tekmovanje spet nadaljevalo z vsemi tremi tekmami, je prvenstvena tabela takale:

Slavija	3	3	0	0	4: 1	6
BSK	3	2	1	0	7: 4	5
Hajduk	3	1	1	1	6: 4	3
Gradjanski	3	1	0	2	5: 5	2
Jugoslavija	3	1	0	2	6: 7	2
Hašk	3	0	0	3	4:11	0

O tekmi sami na kratko naslednje:

Slavija (S) : Gradjanski 2:1 (1:1)

Za današnje srečanje med Gradjanskim in Slavijo je bilo še precej zanimanja in se je na igrišču zbralo okoli 2500 gledalcev. Igro je deloma pokvaril močan naliv v prvem polčasu. Sodnik je bil Italijan Dattilo, ki je sodil brez napake.

Doseženi izid v korist Slavije gre deloma na račun njene boljše igre do odmora, deloma pa na račun sreče v drugem delu tekme. Naglasiti pa je treba, da je Gradjanski danes zaigral slabo in raztrgano, kakor že v zadnjih tekmah dolgo ne, razen tega pa mu je bilo videti, da imajo njegovi igralci tudi še v nogah težko nedeljsko tekmo v Splitu.

Takoj od početka so se začele kazati slabe strani Gradjanskega. Zato so gostje zaigrali s tem večjim elanom in tudi precejšnjim tehničnim znanjem ter so se prav kmalu dokopali do terenske premoči. Rezultat tega je bil v 25. min. vodilni gol zanje, ki ga je zabil odlični Lazarević na levem krilu. Po tem golu se je Gradjanski nekoliko razigral in začel napadati resneje in res mu je v 39. min. uspelo izenačenje. Wölfl je iz daljave nad 25 m zabil krasen in neubranljiv gol.

Po odmoru je Slavija začela igro zavlačevati, Gradjanski pa je medtem pritisnil nasprotnika popolnoma na njegovo polovico. Vsi deli moštva so s polno paro igrali na zmago, pri tem pa je napad Slavije v 34. min. izvedel nenaden prodor, ki mu je prinesel še drugi gol. Petković je z leve strani izven kazenskega prostora poslal lep strel pred gol, kjer je žogo z glavo ujel Šalipur in jo preko presenečenega Glaserja plasiral v zgornji desni kot. Rezultat je bil 2:1 za S. Zdaj so domači pritisnili še ostreje in imeli so res v zadnjih petih minutah še tri krasne prilike za izenačenje, toda eno je Lešnik poslal v nebo, zadnji dve pa so onemogočili Sarajevčani z veliko sreče. Tako je na veliko razočaranje občinstva ostalo pri tesni, toda efektni zmagi gostov.

Sarajevska Slavija je tako v štirih dnevih odnesla iz Zagreba vse štiri točke in se bo prihodnjo nedeljo na lastnem igrišču srečala z drugim najmočnejšim nasprotnikom BSK.

Vrtne sončnike
izdeluje
počenši od Din 108
Bela Fettmann,
ZAGREB,
Masarykova 9.

Zahtevajte brezplačni ilustrovani katalog!

Trstje za strope
parkete, bakulo, strešno lepenko, bitumenjuto, bitumen, lesni cement, katran, karbolinej, JUGOLIT-plošče za predelne stene in izolacijo — in razna sredstva za izoliranje dobite najceneje pri
Jos. R. Puh,
Ljubljana
ZALOGA PARKETOV.
Gradaška ulica 22 Telefon 2513

IZOLACIJE
proti vlagi in toploti, ploščice za štedilnike in obloge, mavec, šamot in ves ostali
GRADBENI MATERIAL
dobite pri
„MATERIAL"
trgovina s stavbnim materijalom
lastnik: MIRO VOVK,
Ljubljana — Tyrševa cesta 36-a
telefon 27-16 — Brzojavi MATERIAL

V nedeljo ob 7. zjutraj

bodo startali avtomobilisti in motociklisti za ocenjevalno vožnjo po Gorenjskem

To nedeljo bo na progi Ljubljana — Kamnik — Kranj — Tržič — Lesce — Kranj — Ljubljana naš Avtomobilski klub priredil ocenjevalno vožnjo za avtomobile in motocikle. Podrobni razpis in vse informacije se dobe v tajništvu na Kongresnem trgu 1, tel. 41-93. Prijave se zaključijo 16. maja.

V nedeljo ob 7. zjutraj torej bo s Kongresnega trga v enominutnem presledku pohitela proti Kamniku in naprej proti Gorenjski dolga vrsta avtomobilistov in motociklistov. Prijavljenih je več ekip — skupin avtomobilov enake znamke — pa tudi med posamezniki je za prireditev veliko zanimanje. Ocenjevala se bo točno predpisana povprečna hitrost v štirih etapah. Na Sorškem polju je pri povratku na sporedu še preizkušnja maksimalne hitrosti — toda neobvezno. Obvezna pa je za vsakega tekmovalca preizkušnja na Kongresnem trgu po povratku t. j. približno med 11. in 13. ure. Preizkušnja ima namen pokazati spretnost vozača v reverziranju in sposobnost vozila glede zaviranja, upravljanja in pospeševanja brzine. Točen predpis glede te preizkušnje bo izdal Avtomobilski klub sicer pravočasno vendar ne prekmalu, ker bo prireditev zanimivejša, —brez obširnega treninga. Zvečer ob 20.30 bo v prostorih Avtokluba razdelitev nagrad. Ker je obljubljena tudi udeležba dam, je namenjena za prvoplasirano damo — samovozačico — še posebna nagrada.

Avtomobilski klub se zaveda, da ima tudi v teh časih takšna sportna prireditev svoj poseben pomen in vabi zato sportnike k čim večji udeležbi.

Binkošti na litijskem igrišču

Litija si je priborila pokal, Radečani pa spominsko plaketo

Litija, 15. maja.

Za binkoštno nedeljo nam je pripravila SK Litija pester spored in povabila na gostovanje še troje nogometnih moštev, in sicer iz Radeč, Most pri Ljubljani in Zaloga. Naša sportna publika je imela dovolj razvedrila in dogodke na sportnem igrišču je spremljala pri vseh nogometnih spopadih več stoglava množica.

SK Litija je pridobila naklonjenega prijatelja, ki je poklonil za zmagovalno enajstorico krasen srebrn pokal. Darovalec pa ne želi biti imenovan. Za tolažilno nagrado pa je dodal upravni odbor našega kluba lepo spominsko plaketo. Poudarimo lahko, da so bili vsi nastopi lepo izvedeni in gotovo v splošno zadovoljstvo publike, prirediteljev in tudi večine sodelujočih moštev. Grajati pa moramo neljub incident, ki ne kaže preveč sportnega duha: zaključnemu dejanju, ko so se zbrala vsa moštva v predilniški dvorani k razdelitvi daril ni prisostvovalo moštvo SK Adrije, ki je zaradi izgube igre užaloščeno odšlo. Glavno sportno pravilo zahteva pravičnost, plemenitost in — če treba — priznanje lastnega poraza.

Vse prireditve so bile na sportnem igrišču v Švarčevi hosti. Mestoma je bilo neugodno vreme, kar pa ni motilo ne publike ne igralcev.

Dopoldansko igro sta uvedla **Moste** in **Radeče** (4:0), nato pa je nastopila **litijska enajstorica proti SK Adriji iz Zaloga**, kjer so naši zmagali z rezultatom **1:0**. Edini gol je zabil vneti igralec Jančar Silvo, ki pa je popoldne tragično končal po nepremišljenem skoku pod osebni vlak. Kolesje ga je prerezalo na dvoje in tako je bilo končano življenje vrlega sportnika. O tragediji je »Jutro« poročalo že v včerajšnji številki. Končal je življenje v trenotku, ko se je naše moštvo že zbiralo v garderobi k novemu nastopu. Medtem ko so pričakovali Silva, pa je došlo sporočilo, da si je sam vzel življenje ... Razumljivo je, da je žalostna novica pretresla vse tovariše in pod vtisom groze so bili naši vso igro.

Popoldne so se srečali najprej **SK Radeče** in **SK Adrija** (1:0 za Radeče). Za obema kluboma, ki sta izgubila dopoldanski igri, sta nastopili zmagovalni moštvi in sicer **SK Litija proti Moščanom.** Rezultat je izpadel v korist Litijanov (3:1). Gole so zabili za Litijo igralci: Lombar, Eltrin in Demko. S tem so si naši priborili končno zmagi in pokal.

Vse tekme je sodil na vse požrtvovalno in pravično bivši član SK Litije, g. August Špat, ki je bil v poslednjem času premeščen po službeni potrebi iz Litije v Mokronog. Kakor kaže njegovo sodelovanje o Binkoštih pa je ostal še zmerom naš.

Obe darili, ki sta jih prejeli Litijani (pokal) in Radečani (spominska plaketa) sta bili razstavljeni že med tednom v izložbi trgovine g. Milana Lombarja. Razdelitev daril in zaključna slovesnost je bila prav prisrčna na Stavbah.

Livarna železa potrebuje nujno
5 prvovrstnih modelnih mizarjev
ki znajo samostojno izdelovati modele po načrtih. Ponudbe z navedbo dosedanje prakse poslati s plačilnimi zahtevami pod »Model stolar« na **Publicitas d. d., Zagreb, Ilica 9.**

Pa so le še sportniki!

Nedavno smo na tem mestu objavili vsebino pisma iz enega naših podeželskih krajev, kjer so si zdravja in zraka željni rudarji hoteli ustanoviti nogometni klub, v katerem bi si na zelenem polju privoščili nekaj oddiha in veselja. V tej želji so se obrnili do sosedov, da bi jim poslali moštvo sportnih tovarišev, s katerimi bi se lahko posvetili tej igri, kakor je določeno po pravilih in kakor jo gojijo vsi veliki i nmali nogometni klubi po svetu. Začeti so hoteli tako, da bi prebrodili prve težave te borbene igre in se polagoma uvrstili v članstvo velike nogometne družine v naši državi. Na to svoje vabilo so dobili odgovor, kakor bi ne bili k sebi vabili tovarišev iz sporta in bridko so bili razočarani v svojem prvem navdušenju za sport in ob prvem poizkusu, da bi stopili v sportno areno.

Kot odmev na ono žalostno pismo iz našega rudarskega revirja, objavljamo danes javno ponudbo stare nogometne garde SK Ilirije iz Ljubljane, ki se po tej poti na svoje stroške nudi onim rudarjem za partnerja v nogometni tekmi. Očitki na račun onih sosedov iz nogometnega tabora so jih enodušno dvignili do protestne akcije, v tej obliki, s katero želijo pokazati, da niso vsi sportniki takšni, kakor so oni iz neimenovanega kluba na deželi, ki vidijo v mlajših sportnih tovariših »siromake v plenicah«, s katerimi ne morejo iti skupaj na sportni prostor ...

Naprošeni smo, naj javno povabimo mlado rudarsko enajstorico, da se za ponujeno gostovanje starih ilirijanskih nogometašev obrne na naslov SK Ilirije v Ljubljani, kavarna »Evropa«, kjer se bodo lahko dogovorili glede vseh podrobnosti za nastop teh nogometašev in starih sportnikov v njihovem kraju.

Razpis

atletskega mitinga SK Ilirije v soboto, 18. t. m.

Atletska sekcija SK Ilirije v Ljubljani priredi v soboto dne 18. t. m. ob 15. na svojem igrišču za Kolinsko tovarno miting po dolžnosti. Pravico nastopa imajo člani klubov, včlanjenih v SAZ oziroma ASKJ. Daril in prijavnine ni. Prijave se sprejemajo na startu.

Spored je naslednji: **seniorji**: tek 100 m, met krogle, skok v višino, tek 400 m, skok v daljino, met diska, tek 800 m, tek 3000 m, stafeta 4×100 m, **juniorji in omladinci:** tek 100 m, tek 1000 m, met krogle 5 kg.

Atletska sekcija SK Celja poziva vse atlete, da pridejo danes popoldne vsi na trening, ki ga bo vodil zvezni trener g. Klein.

SK Ilirija. Važna izredna seja upravnega odbora bo v petek, 17. t. m. ob 20.30. Potrebna je zlasti tudi navzočnost vseh načelnikov sekcij. — Predsednik.

Kolesarski dirkači — juniorji! Glede na skorajšnje državno kolesarsko prvenstvo, ki bo v Zagrebu dne 9. junija t. l. se pozivate na sestanek, ki ga sklicuje Slov. koles. zveza jutri, 17. t. m. ob 20. pri Habjanu v Sp. Šiški, kjer vam bo predsednik SKZ g. ppk. Jaklič dal potrebna navodila. Ker bo sestanek koristen tudi za dirkače vobče, je potrebno, da se ga udeleže tudi dirkači A. kategorije. — Predsednik.

Naše gledališče

D R A M A

Četrtek, 20.: Županova Micka. Varh. Red B.
Petek, 21. ob 15.: Hamlet. Dijaška predstava. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Gostovanje Zvonimirja Rogoza.

Čar domačnosti veje iz dejanja in originalne stare slovenščine v igrah »V a r h« in »Ž u p a n o v a M i c k a«, ki sta dve izredno prikupni sliki iz naših starih časov. Zasedba običajna, le vlogo župana in Anžeta igrata Potokar in Jan. »Županovo Micko« je zrežiral dr. Bratko Kreft, »Varha« pa prof. Šest.

Dijaška predstava »Hamleta« z gostom Zvonimirjem Rogozom bo v petek popoldne ob 15. uri Uprizoritev je namenjena dijaštvu ljubljanskih srednjih šol, ki bo imelo pri tej priliki možnost spoznati Shakespearjevo tragedijo z osrednjo tragično figuro danskega kraljeviča Hamleta v interpretaciji odličnega gosta. Zasedba vlog običajna, le vlogo grobarja bo zopet prevzel Plut. Veljajo znižane cene od 20 din navzdol.

O P E R A

Četrtek, 20.: Lucija Lammermoorska. Red četrtek. Gostovanje Sonje Ivančičeve in Josipa Gostiča.
Petek, 21.: Tosca. Izven. Znižane cene. Gostovanje zagrebške sopranistke Tee Laboševe in ruskega baritonista Borisa Popova.

Mlada dramatska sopranistka Tea Laboševa, ki je lani z odličnim uspehom gostovala na našem odru, bo nastopila v petek zvečer v naslovni partiji Puccinijeve »T o s c e«. Pevka ima obsežen in zvonek glasoven material, vsled česar se ji obeta najlepša odrska bodočnost. Scarpia bo pel odlični ruski baritonist B o r i s P o p o v, Cavaradossija pa Francl, ki tudi šteje to partijo med svoje najboljše. Predstava bo izven abonmaja.

CELJSKO GLEDALIŠČE

Nedelja, 19.: Uježi. (Združenje jugoslovanskih emancipiranih žen. Gostovanje Šentjakobskega gledališča iz Ljubljane.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Četrtek, 16.: zaprto. (Predgeneralka).
Petek, 17.: zaprto. (Generalka).
Sobota, 18.: Krisalida. Krstna predstava.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

Globoko užaloščeni sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da nas je za vedno zapustil naš dragi mož, skrbni oče, sin, brat, svak, stric in zet, gospod

Mihael Hribernik

industrijalec

dne 15. t. m. po dolgi težki bolezni, v 47. letu starosti, previden s tolažili sv. vere.

Na zadnji poti ga bomo spremili v petek, dne 17. maja 1940, ob 5. uri popoldne, izpred mrliške veže Šlajmerjeva cesta 2 (Stara pot) na pokopališče k Sv. Križu, kjer ga položimo v grobnico k večnemu počitku.

Prosimo za tiho sožalje.

LJUBLJANA, dne 15. maja 1940.

Globoko žalujoča soproga LUIZA in otroci MARTA, VIDA, SILVA in MILAN

BLAGO ZA POHIŠTVO
vedno najnovejši vzorci v veliki izberi kupite pri
SEVER,
LJUBLJANA,
MARIJIN TRG

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.